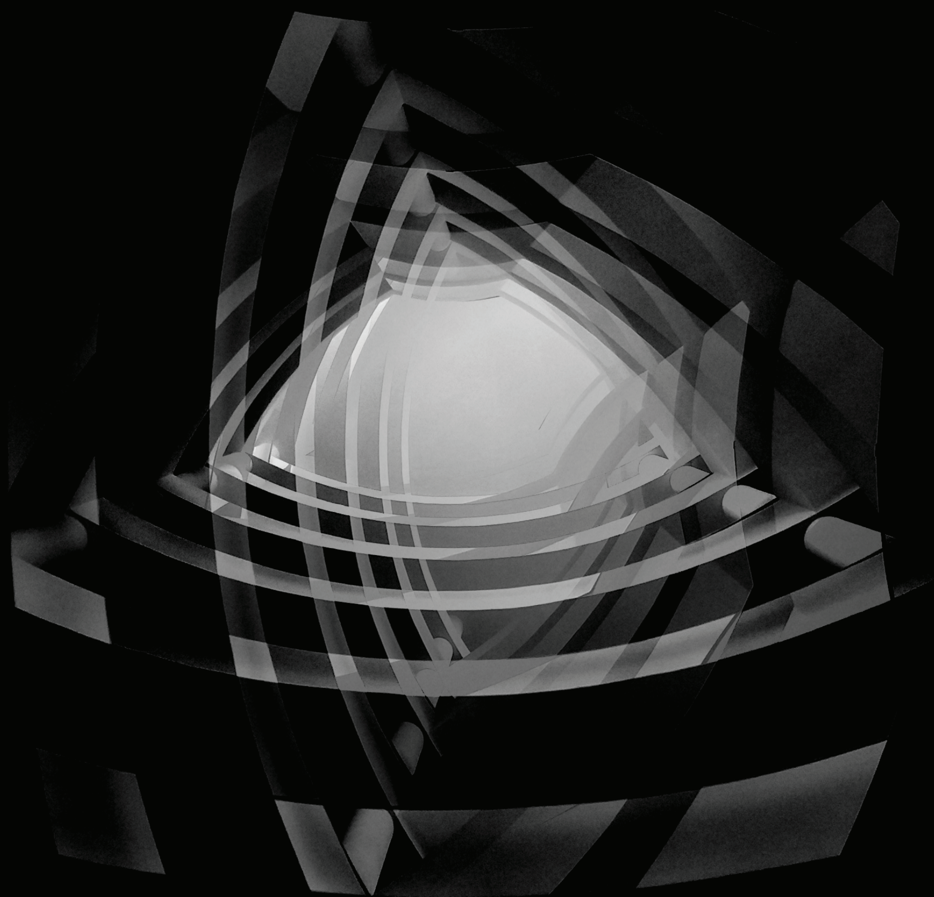
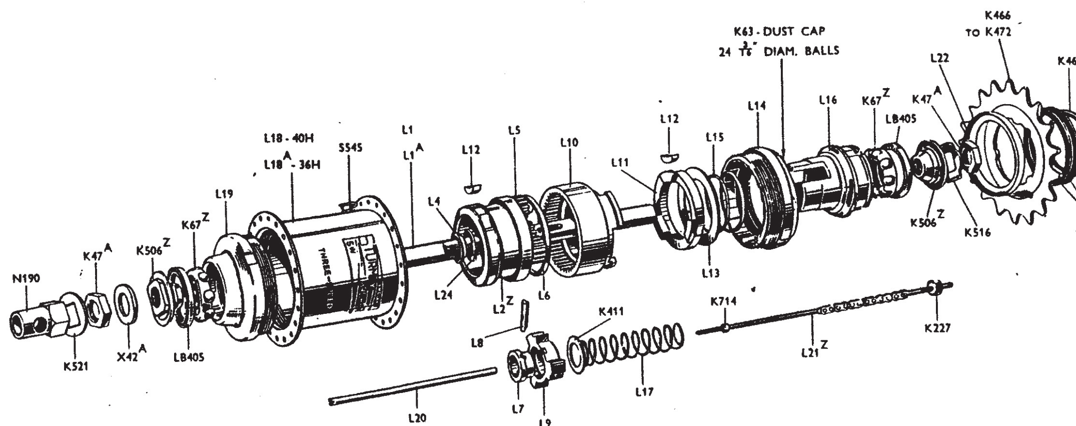
HUN / INDUSTRIAL \ TECH

ipari underground szubkulturális magazin | H.I.T_ISS03: 2020

EDITORIAL

Kedves Olvasóm!

A **HUN / INDUSTRIAL \ TECH** ipari underground szubkulturális magazin egykor azért jött létre, hogy egy periférián mozgó zenei szubkultúra megmaradt és makacsul kitartó műélvezői egy kicsit az időbe pillanthassanak. Az örök zakatolásban és sodrásban, végtelen pumpálásban és rohanás közben előtörő, zeneileg inspirált gondolatok, kreatív lelkesedés és művészi kifejeződés valahol lenyomatot és keretet kell találjon. Az Internet és a közösségi média mindent elnyelő képessége miatt a klasszikus formátumban szerkesztett, mégis hordozható kiadványoknak is lehet létjogosultsága és értéke, ahogy azt mindazon alkotók hitték, akik (gyakran akár illegálisan is) irodai fénymásolókon sokszorosították saját fanzinjaikat, áldoztak rá az idejükből, pénzükből, hogy eljuttassák munkáikat másokhoz. Mindazok, akik a mindennapi harcokban képesek egy kicsit megállni, befelé hallgatózni és figyelmet szentelni ennek, ők talán értékelni fogják e magazinban szereplő írásokat és a kapcsolódó művészeti tartalmakat. E magazin a 2000-es évek elején kezdetben weben, aztán PDF-ben volt elérhető, majd kimaradtak évek, írások viszont ennek ellenére születtek. Sok szerkesztetlen anyagom kiadatlan maradt, elfeledett HDD-ken hevert, gondosan

antimagnetikus zacskókba csomagolva, bedobozolva. Amit itt ezen a 172 oldalon találsz, pusztán tekergetés: régi és főleg új írásaim egy leporolt, újragondolt, átszerkesztett keretben. Többen figyelmeztettek, hogy sok lesz ez így egyszerre, mivel az embereknek nincs már ideje olvasni, azonban úgy vélem, ez akkor is jelenthet valamit, ha szinte évkönyvvé duzzadt és csak időnként veszi elő valaki. Tekintheted szubjektív korlenyomatnak, kritikai gondolkodásnak, ízlésficamnak, ezt már a Te dolgod lesz megítélni. Bár szerintem még így is nagyobb ívet húz időben és tettekben, mint egy közepes méretű grafitbomba a városi közvilágítási hálózaton éjjel kettőkor. Különösebb magyarázatot nem igényel, de még mielőtt meglepődnél rajta, vagy számonkérnél érte: igen, itt csak fekete-fehér-szürke árnyalatok vannak, a dark underground elektronika és technológia életaspektusainak kormozott tükröződése és tisztelete. Ugyanakkor ne keress benne hiperhivatkozásokat sem, mert mindenféle internetes vagy hálózati kapcsolat funkciót kispóroltam belőle. Trendtagadó, makacs, ellenkulturális offline kiadvány ez, semmi több.

Tisztelettel adózom minden elődnek és utódnak, amatőr és profi zenekarnak, performansz előadóművésznek, rendezvényszervezőnek, promóternek, a lelkes és összetartó közösségeknek, dark elektronika baráti társaságoknak, a Hungarian Oldschool EBM Klánnak, a nehéz vasaknak, folyadékoknak, áramköröknek, és persze nem utolsó sorban: az összes előd fanzinkészítő úttörőnek.

Kritika? Vállveregetés? Beszólás? Vélemény? Vendégírások, demók vagy fotók felajánlása? Minden jöhet a **critech_kukac_gmail_com** címre.

Kellemes olvasgatást kívánok mindenkinek és tudjátok: **ALWAYS AHEAD!**

Farkas László
főszerkesztő

TARTALOM

VIRGIN LISTENING / SZŰZHALLGATÁS

TARTALOM

ESEMÉNYBESZÁMOLÓK

INDUSTRIAL EUROPA / LITVANIA

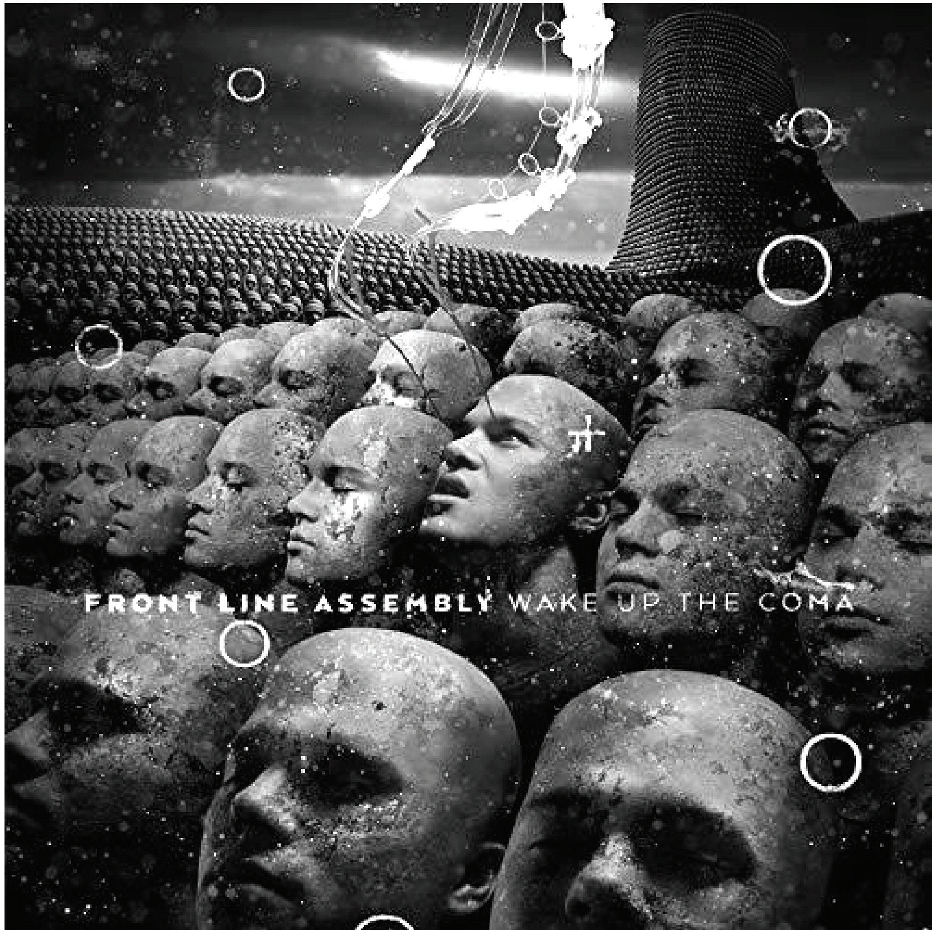
VIDEOANALÍZIS

TARTALOM

ZÁRVA
160
180
200
220
CALCOREX

VIRGIN LISTENING / SZŰZHALLGATÁS

FRONT LINE ASSEMBLY:
WAKE UP THE COMA (2019)

Soap washing? Szappanos mosás? Stop watching...!

Szűzhallgatást végeztem a lemezen, azaz bármiféle előzetes tudás, zavaró körülmény vagy külső befolyásolás nélkül egyben vizsgáltam a FLA új anyagát. Amennyiben most ismerkednék a műfajjal, minden bizonnyal elsőre azonnal megvenne a lebegős és nyers elektronikájával. A cím alapján valami erős antiglobalista lázadó anyagot képzeltem el (a kifejező borító például tévesen ezt

sugallta), amitől esküszöm már másnap tisztább lencsén keresztül szemlélem majd a világot. Érdekelne, hogy ezt így érzi-e valaki, én ugyanis nem. Inkább megjátszott lázadás ez, különösen a teljes album ismeretében. Mivel, hogy is mondjam, ez eléggé inkoherens, “BMW”-típusú, szintetizáló, tipikus, letudandó, kötelező sorlemez, vagyis csak egy újabb FLA céges projekt. Ami egyszerre akar szólni mindenkihez: régivágású HC-FLA rajongókhoz, Deleriumon szocializálódott és emocionálódott közép 30-asokhoz és hát igen, nyitogatni próbálja a fiatalabb korosztályt is.

Zeneileg amúgy tökéletes. Minden fényesre, precízre programozott, profin pulzáló a tempója: ez a FLA több évtizedes mérnöki tudásának tudható be, azonban innovációt, kísérletezést nyomokban sem tartalmaz. Semmi olyan nem fedezhető fel benne, amit ne hallottunk volna már korábban máshol, másnál, vagy akár a saját lemezeiken (beleértve a side-projekteket és az Airmech-féle dolgokat is). Emiatt hiányzik is belőle a piszkosság, a játékosság, a punk-attitűd. Gépezet hozta létre, ami szintén egy merev rendszer része, maga is pont olyan, mint ami ellen lázadni tűnik. (A Caustic Grip, a Millennium, de még a Flavour of The Weak is stabilan hozta ezt a “kívülállóságot”, a Civilization meg főleg, de azzal meg közismerten elfogult vagyok, vállalom.)

Amivel nem nagyon tudok mit kezdeni, az az időnként felbukkanó német-angol hibridség a szövegben, számcímekben, Bill akcentusa mit ad hozzá a műhöz? Schicksal, Angriff, most meg Arbeit. Van ennek bármiféle hozzáadott értéke? Ettől miért tökösebb a cucc? Külön akarja megcélozni a németül tudókat? Feltámad időről időre az osztrák eredet, ami önigazolást igényel? Fogalmam sincs, de erre egyszer biztosan rákérdeznék, hogy “aber bitte, aber warum?” A lemez folytatásában egymáshoz meglehetősen hasonló számok követik egymást, nem is nagyon tudnám megkülönböztetni őket, hacsak be nem tanulnám a számcímeket. Az első pillanat viszont, amire felkaptam a fejem, az a címadó szám a vendégvokállal. Ott megtörik ugyanis a lemez lendülete, mintha egy más banda más száma keveredett volna rá teljesen véletlenül a végső anyagra (mint egy gyártási hiba) és meg kell mondjam, az a szám még jó is lenne, ha a verse nem lenne poposra lágyítja (igen, ettől is, meg a fiatal vokalistától is idegen). Viszont ha a FLA-ra mint egy cserélődő személyzetű zenei vállalatra tekintünk, akkor a további céges projektre sikerrel toboroztak most egy új CEO-t, a lakmuszpapírteszt szerint képes lehetne akár egy az egyben át is venni a menedzsmentet.

A második repedésvonal a lemezen kérdés nélkül a **Negative Territory**. Egyrészt indokolatlanul hosszú, kellően felsavazott, ál-balladisztikus mid-Delerium-track, semmi több. Még zárószámnak se menne el, és könnyedén lespórolható lenne akármilyen maxiról is (ha lennének még maxi-k, de ennek a kereskedelmi formátumnak is leáldozott szerencsére). Sajnos a folytatás is ilyen, a **Structures** bár bőven szépeleg elektronikában, kilóg szintén a lemezről, a **Spitting wind** meg mintha egy aktuális Laibach-lemezről kiadás előtti ellopott anyag lenne.

1. A zene tehát ipar.
2. A lázadásnak, ellenállásnak vége.
3. Nem szabad a biztonsági zónában játszani.

Legyen szó **Amadeus**ról, ami csak egy erőltetett geg, vagy a lágy krémsajt-ízbe forduló lemezbefejezésről, az új FLA anyag tökéletesen belesimul az I.E.D-től kezdődő FLA-korszak termelésébe. Hol erős, hol súlytalan, de egyben tekintve, a koncepciólemezektől (és elnézést érte, az Artificial Soldier még talán talán valamennyire az volt) igen távol áll. Ha korszakolva tekintünk rá, és képzeletben áthelyezzük időben, a 90-es években erről a FLA-albumról dicshimnuszokat zengtünk volna, és mindenkinek kötelezően ott figyelne a polcán.

Ha a jelenben tekintünk rá, nem tudunk elmenni a rágógumi íze mellett. Egy átcsomagolt termék, ami olyan kb. mint a hörcsögtáp: mindenféle dolgot (vitamint, magvakat, szárított tücsköt) tartalmaz. Akinek van hörcsöge otthon az tudja, hogy a hörcsög is gondosan kiválogatja, hogy mit töm a pofazacskójába. Nyilván azt, ami ízlik neki, a szervezete igényli, a többit pedig otthagyja. Viszont nincs két egyforma hörcsög. Ez a lemez viszont se nem rossz, se nem jó, ezért is lesz megosztó. Csak egy szokásos, viszont párszor meghallgatható FLA-lenyomat, ami helyenként azért elmosódik.

(Direkt nem írok pontozást, mert matematikailag oktalanság lenne átlagolni.)

TEST DEPARTMENT:
DISTURBANCE (2019)

Régóta várt autentikus indusztrialista mestermű ez a 8-számos lemez, telítve nyers erővel, anarchista gondolatokkal, ami garantáltan nem fogja egyszerre megfertőzni a (konzumdemens) korosztályokat, mert semmit sem fog érteni belőle. Felébredni meg minek, ha behunyt szemmel is jó?

David Altweger gyönyörűen kivitelezett, szürkeskálába oltott, rothadásorientált album-design-ja is egész biztosan messzire elriasztja majd őket attól, hogy belehallgassanak, netán meg is vegyék, pedig ilyen anyag nem születik minden percben. 21 évet kellett várni rá viszont annak a mostanra 40-es és 50-es gene-

rációnak is, hogy a One Little Indian Records-nál megjelent új Test Dept lemez visszacsempéssze az experimentalista, kiábrándult és elnyomott munkásosztály hangulatot, és fájdalmasan mélyről szóló, realisztikusan előrehozott, konzervált apokalipszist és lázadást hozzon el számunkra. Mindezt úgy, hogy nem csupán a brexit történelmi katasztrófa-pengeélén táncoló, végletekig elbutult Egyesült Királyságról, de nagyjából a jelenleg ismert (populista-kapitalista) világ bármely országából/országáról szólhatna hiteles korlenyomatként, és nem utolsósorban végső figyelmeztetésként is ez az album. Ahogy a beharangozójában is írták:

„egy ideális világban a Disturbance-nak
nem kellett volna megszületnie"

A **Speak Truth To Power** nyitányt a 2017. június 14-én közel 80 emberéletet követelő Grenfell Towers-tűzkatasztrófa inspirálta (ez egyébként motívumként a belső lemezborítón is megjelenik), melynél az emberi összefogással szemben a hatóságok tehetetlensége és érdektelensége állt. Nem lehet véletlen a szimfónikus Star Wars-betétzene alkalmazása sem, fel is kapja rá egyből a hallgató a fejét, de a teátrálisságnak oka és egyben üzenete is van: az Erő sötét oldala ellen harcolunk mind, mi, elnyomottak. A **Landlord** már ráteker tempóban, továbbá behozza a düh mázsás kalapácsát, pumpál benne a hatalmasokkal szembeni elégedetlenség és ellenállás. A **Debris** az enyészet lassú melankólikus, Coil-szerű gyönyörűséges csilingelésével birizgálja a szenvedő ember lelkét és nyújt vigaszt, békét is egyben. A **Full Spectrum Dominance** olyan fényesre csiszolt szívbemarkoló technológiai darab lett, amelyet már sem a legendás "Frontok" (242, FLA), sem a Clock DVA vagy a Laibach zenekarok sem hoztak létre sajnos a 90-es évek vége óta. Az **Information Scare** egész biztosan a klubesemények kedvence lesz, sok idősebb zenebarátot is meg fog mozgatni a parketten, dől belőle a nyers lendület, egyszerűen nem bírható ki az a közel 5 perc bólogatva és egy helyben ülve. A **Gatekeeper** talán a legklasszikusabb, poetikus darab, szinte a legutóbbi Borghesia lemez (Proti Kapitulaciji) fiatalabb unokatestvére, akár együtt is játszhattak volna gyerekként a fater szerszámos műhelyében. A **GBH84** (grievous bodily harm – súlyos testi sértés) az ipari punk gyökereknek adózik. Tökéletes zenei alap a tömegek feltüzeléséhez, aláfestés utcai sztrájkokhoz vagy hasonszőrű és elégedetlen közösségek összeolvasztásához. A **Two Flames Burn** a teljes 45 percnyi anyag végén méltó és tekintélyes záródarab a maga gondosan és szépen szakaszolt, majdnem 8 percével.

we are many voices

Egybefűzi mindazt a tudást és emlékezetet, amelyet valaha a Test Dept biztosított a világ szociálisan-technológiailag érzékenyebb és értőbb közönségének, végigsodor korszakokon, egyszerre tolmácsol minden nyelven arról az alávetettségről és pusztításról, ami volt, ami van és ami lesz is. A Disturbance a Test Dept több évtizedes gyűjteményében talán a legerősebb lemez, melyhez nem csupán a jelenkori kontextus és pattanásig feszült társadalmi szétszakadások, anti-establishment vezet el, de mérnöki pontossággal létrehozott és torzításmentes csiszolt tükör is egyben. Graham Cunnington és Paul Jamrozy olyan anyagot készítettek, amelyre sem a régi Test Dept-követők, sem a jelenkori alternatív gondolkodók és zenehallgatók nem panaszkodhatnak, nem vádolhatják mesterkéltséggel vagy elsietettséggel (3 év alkotó munka rejlik benne!). Úgy szól, ahogy egy tisztességes lemeznek 2019-ben szólnia kell: megőrizve az eredeti és hamisítatlan TD-acélzivatar-kopogást, lelkes és mérges kórushangokat, visszhangzó fémcsörömpölést, ugyanakkor nagyon modern köntösben, jéghideg keveréssel, kiegyensúlyozottsággal is teszi mindezt. A Disturbance az évtized utolsó olyan lemeze, amelyet csakis komolyan lehet, és kell is venni.

Végtelen hálával tartozunk a Test Deptnek ezért!

RHYS FULBER:
OSTALGIA (2019)

Oké, jelentős évforduló van, leomlik mindjárt újra a Berlini fal, minden német egy búzasörrel többet gurít majd le, hogy West + Ost ismét együtt van, az Ossi-Wessi ("Ti olyan mások vagytok"-effekt) és a szolidaritási adó továbbra is húsba vág, és még hosszasan sorolhatnám a toposzokat, egészen a Berlint párhuzamos tükörvalóságokra vágó Counterpart tv-sorozatig.

A reformer FLA-szakmunkás, Rhys Fulber, aki általam egy technikai korszakalkotó zseninek van tartva egyébként, kihozta új lemezét, melyet megpillantva elárasztott hirtelen az "új anyag!" eufória, de meghallgatva visszaállt a pulzusszámom, ki is fejtem, hogy miért. Egyrészt a kurrens albuma, az Ostalgia szokásos rendes iparos munka. Az kevésbé zavar, hogy majdnem elválaszthatatlanok tudatilag a számok és egy magyarországi végtelennek tűnő, meditatív MÁV-os kalandhoz is kevés, a koncepciója, címe viszont kifejezetten zavaró. Adott egy Rhys korábbi életszakaszából fakadó nosztalgia, amely - a feltételezések szerint - Kelet-Berlinhez köthető, a lemez címe pedig a Nosztalgia - Osztalgia, azaz kelethez kötődő emlékvonzódás, németes szómágia, nyelvi humor. Ezzel nem is lenne semmi baj, mert jópofa és a DDR (magyarul: NDK) kellemes emlékképei iránt vonzalmat és visszavágyódást érezni amúgy rendben van. Konkrétan a problémám ezzel a lemezzel az, hogy miközben hallgatod, akárhol és akármi iránt érezhetnél vonzalmat, semmi köze sincs a ex-poszt-kommunizmushoz, annak kultúrájához, élettereihez, fontos témáihoz, életérzéseihez - messzebb megyek: hétköznapi szorongásaihoz. Ez egyszerűen csak egy rossz címválasztás és újra kihangsúlyozom, a zene monoton elektronika és "nicht schlecht". Nem emelek ki külön darabokat, mert felesleges lenne, ez most egy irány, amire RF ráállt, de semmi új nincs benne, összekeverhető bármelyik mostanában szólóban kiadott anyagával. Ami viszont fáj: a pixelgrafikus szocialista preparált tűzfalkép és a pravoszláv tipográfia, amit az NDK-ban egyébként sohasem használtak, megvolt ugyanis a maguk kulturális és propagandisztikus betűtípuskészletük.

Sommás véleményem: a lemez hallgatható, de nem ártott volna pár kelet-német FLA-rajongóval teszteltetni a dolgot, netán kikérni az autentikus tanácsaikat. Az NDK vagy akármelyik szocialista blokk (köztük HU persze) hangulata csöppet sem jön át. Így hallgassátok vagy rendeljétek.

KELET
OLOGIA

BORGHESIA:
PROTI KAPITULACIJI (2018)

A Borghesia Proti kapitulaciji lemeze nagyon komoly, súlyos, artisztikus hommage-anyag lett. (Meg döbbenetesen aktuális is, amitől komolyan zavarba jön az ember, akár léptetgeti, akár nem.) Első hallgatásra még csak nem is könnyen fogyasztható, lassú, vontatott, szűzhallgatásra kicsit íztelen is.

De aztán újra és újra végigjátsszuk és előjönnek belőle a kis hangzásbeli finomságok, beragadós dallamok, zajocskák, sűrű masszává érlelt, lefojtott nyomaték. A hardcore Borghesia rajongókat is próbára teszi, de lesz akinek mércévé vá-

lik, mert szép, elgondolkodtató, kísérletező, de közel sem olyan, mint bármelyik korábbi albumuk. Ez ugyanis egy kockázatvállaló eltávolodás, megfontolt célú kísérlet szakítani minden korábbi borgéziássággal. A kezdeti Laibach és az Einstürzende Neubauten frontális ütközése ez a lemez, olyan értékrendszer, ami nem fog soha tömegízlést meg olcsó táncvágyakat kiszolgálni.

A 22 éves korában, méltatlanul korán elhunyt és lenyűgöző írói termékenységet felmutató (több mint 1400 költeményt hagyott hátra!) modernista költő Srečko Kosovel művészetére felhúzott "verslemez" a szlovén-horvát formáció drótanya pszichológiai kísérlete. Egyszerre játszik a hangokkal, a kontextussal, az alvilági szubkult műfajok legédesebb és legművészibb kliséivel, megolajozva olyan női vokállal, hogy csúszkálni támadna kedvünk. Az egész műnek ettől van is egy látens filmzene-hangulata, teátrális jelenetek, vörös, kék és fehér fények türemkednek az agyba hallgatás közben, erre a művészi borító tökéletesen rá is lüktet. Nincs túlrendezve, nincs szépítgetve, egyszerre trash és dada, figyelemfelkeltő és folyamatos dekódolásért ordibáló.

Amitől fantasztikus lenyomat ez a lemez, az a Kosovel soraiba oltott egyetemes zeneiség. A fiatal szerző az I. világháború idején olyasmit vetett papírra, ami a saját mindennapjaink része is. Már léteznek modern, ma is használt technikai eszközök, kilátástalan emberi sors facsarások, abszurd, szinte felfoghatatlan valóságok, nyomasztó hétköznapok, pusztuló, önsorsrontó felelőtlenségekbe rohanó Európa, magas szintű képi kódoltsággal megfogalmazott környezet és totális bizonytalanság. Ahogy Aldo Ivančić, aki a lemez rögzítését és keverését is végezte, megfogalmazta: "*az az érzése az embernek, hogy ma van írva, szinte nincs is történelmi távolság*".

Nem véletlen, hogy ezt a nyelvezetet olyan irodalmi nagyságok tudták magyarra átültetni, mint Weöres Sándor vagy a nemrég elhunyt Tandori Dezső. De mindezt zeneileg leképezni? A trieszti konstruktivista csoport nyomdokain? Garantált bukásra van ítélve, mind stúdióalbumként, mind élőben. Mégis bizsergünk, hogy a **Ljubjana Spi** egyszer felcsendüljün színpadon, vagy szívünkbe markoljon a kietlen, sós, sivár **Lepa Vida** spa fürdő, kiváló helyszíne a távoliságnak, a századforduló utáni világ reményei után hirtelen bekövetkező kétségbeesésnek. A megfejtés itt van: ez az önfeladás, a kapituláció ellen agitáló komplex anyag, amely modernista ábrázolással mint szilárd vasrúdazattal alátámasztott remény-mű körülbelül minden ellen, a megmaradásért, az ép elme megőrzéséért.

“Vörös káoszban új emberiség közelít!

Ljubljana alszik.

Európa vörös fényben haldoklik.

A telefonvonalak mind halottak.

Ó, de ez vezeték nélküli.”

Ott van benne a humor, a zenei játékosság, a sokféle absztrakció vegyítése, a retrofuturista eredmények, a kabaré-élmény, egyszóval minden. Az **And Man Created God** lázadásával teljes szembefordulás született, vérzékenységgel, de nem átizzadt szülőszobán és jajgatva. Elfér rajta az **Evropa umira** lassú, komótos gyászindulója, a **Rodovnik** pajkos tréfázgatása, a **Na piramidi** balladisztikussága és még hosszan lehetne sorolni, mi mindennel van valaha sterilizált, de mostanra teljesen átvérzett gézzel összetekerve. Közben pedig mindezt belengi az egyre közeledő, a tárva-nyitva hagyott sírok és múzeumok dohos szagát árasztó fasizmus árnya is. Pont mint napjainkban. Csak mindezt radikális elektronikai jelmezbe bújtatva, tánc, zene és költészet szoros markolású egyesülésében. Ilyesmi nem jöhetne létre német, svájci vagy svéd feszes ipari műhelyekben, ennél európaibb és egyetemesebb, eredetibb alkotás nem születhetett volna a szomszédságunkban. Távolságtartóan és bátran kezelve, ízig-vérig szlovén izgalmas számcímekkel, nagyvonalúan persze angol fordítás melléhelyezve, de nincs is igazából szükség rá, mert egyből szlovén nyelvet tanulni támad kedve annak, akiben bennragadnak kifejezések, sorok, refrének. Fertőz mint valami járvány, de a többség persze immunis lesz rá. Ráfáztál, ha odafigyelsz egy kicsit jobban is, onnantól akarod majd, átsüt a különc szláv nyelven is a mély üzenete. Ha nem, akkor ez sosem lesz az a lemez, amely bevésődik és örökre veled marad. A Borghesia odabök egy embereset a burzsoáziának, az enyészetnek, a technológiának, ideológiáknak, politikának, Európának és ha halljuk is odakint, hogy peregnek a sortüzek, a fasizmus, a vad szél, vagy épp a gépek tépdesik a leeresztett redőnyeinket, akkor akkor sem fogjuk soha többé feladni magunkat.

Ökölbe szorított, bátor kéz, magasra tartott, erős kar ez a mesterlemez, egyszerűen megismételhetetlen ritkaság. Kár, hogy csak igen kevesen fogják értékelni. Egész embert kíván ugyanis. Olyat meg hol találni?

KMFDM:
PARADISE (2019)

Bevallom, ezúttal most csaltam, de csak egy kicsit. Ahogy kijött az új cucc, itt-ott belecsíptem, mert valaki belengette a Klánban, hogy “elektronikus”. Szerintem meg néhol nyomokban Prodigy-t és földimogyorót is tartalmaz. Nem bírtam a vágyaimat kontrollálni, de most elfogulatlan leszek mint bármely zenehallgatási petting előtt és után. Sajnos nem ismerem betéve a teljes KMFDM diszkográfiát, mivel gyakran eluntatott, hát, van ilyen. Utoljára a 97-es Symbols lemez fogott meg (erre még visszatérek később), ott nálam valahogy véget ért a KMFDM-sorozat, de most befűztem a Paradise okán.

Erre meg olyan erős reszelős riffekkel, elemi dühvel tör előre az új album, hogy elsősorban nyakkendős irodai majmoknak ajánlanám jó szívvel (földiek vagyunk, szóval pacsi), akik egy szénné túlórázott eszelős konfúz nap (pontosabban évek) után szeretnének fekvő vagy álló PC-gépházakat és kiürült vízautomatákat dobálni széndioxid-palackostul végig-hosszig a céges folyosókon és ablakon kifelé mindenki legnagyobb megdöbbenésére ("Pedig olyan rendes fickó/csaj volt, nem értem, nem volt soha egy hangos szava sem!") Pont itt van a lényeg. Senki nem ért már semmit sem, de minden annyira nagyon jól van, mindennel maximálisan elégedettek lehetünk. Paradicsomi állapot, indikátorok szépen teljesítve, meglesz a bónusz. Belül viszont milliárdnyi ember érzi úgy nap mint nap, hogy valami nagyon nem okés. Nem ezért hajtottak minket, nem ezért hajszoltuk magunkat, rendesen át lettünk verve! Ez a lemez pont ezt az érzést tükrözi vissza. Pár szám után hamar kihozza ám az emberből az elégedetlen, lázadó állatot. Igen, így kell helyesen bedühíteni, elvágni a konformizmus önként viselt rabláncait! Orbitális pályán szállnak az elmozdítható tárgyak, tele a lég rezgéssel, feszültséggel, dühvel és ez így van rendjén, a fegyelmi eljárás hétköznapi rutinná válik.

BRUTE! albumborítóján (rá lehet keresni az alkotási folyamat szkeccseire, állatira lenyűgöző! nem beszélve a Pinteresten és különféle Google-indexekben gyűjtött "50 legjobb KMFDM albumborító" méltatásokra és galériákra) pedig csak áll egy méltósággal teli íjász hős levegőben lógó deszkákon, karján a gyermekével és a lemenő nap fényében gyönyörködnek a nappal s éjjel szanaszéjjel erodáltsághoz segített város fölött és nem tudni igazán, hogy mit éreznek, tetszik-e nekik az eredmény, dolgozik-e bennük a "bármit" újjáépíteni akaró remény, netán az *"ott még az a szaros bódé nem lett lerúgva rendesen, pedig valami CSR-aposztrófált ügyfélszolgálat állítólag, szóval ráférne…"* bölcsületek.

A címadó **Paradise** messze a legizmosabb felvétel az anyagon, érdemes hozzánézni a videoklippet is, mert ez simán egy hitelesített self-test, hogy érzel-e még bármit is ebben a globális tompításban/tompultságban, miközben a pergő képsorokat nézed és az agresszív zenét hallgatod. Ha megbuktál, hiába is lélegzel, mégsem vagy már életben. Kifejezetten jó, hogy léteznek még ilyenek, engem konkrétan gyomrosan a hatása alá vont, mint kb. bármilyen Kossuth téren látottak/hallottak közül az elmúlt években, pedig tapasztalok ezt-azt, elhiheted. A lemez zeneileg baromira változatos, bárki könnyedén találhat magának benne egészen Black Friday-ig valami igazán kedvelnivalót, hangzást, hangmintákat, gitárrecsegtetés, basszust, punkot, ökölbe szorított recsegő ujjperceket.

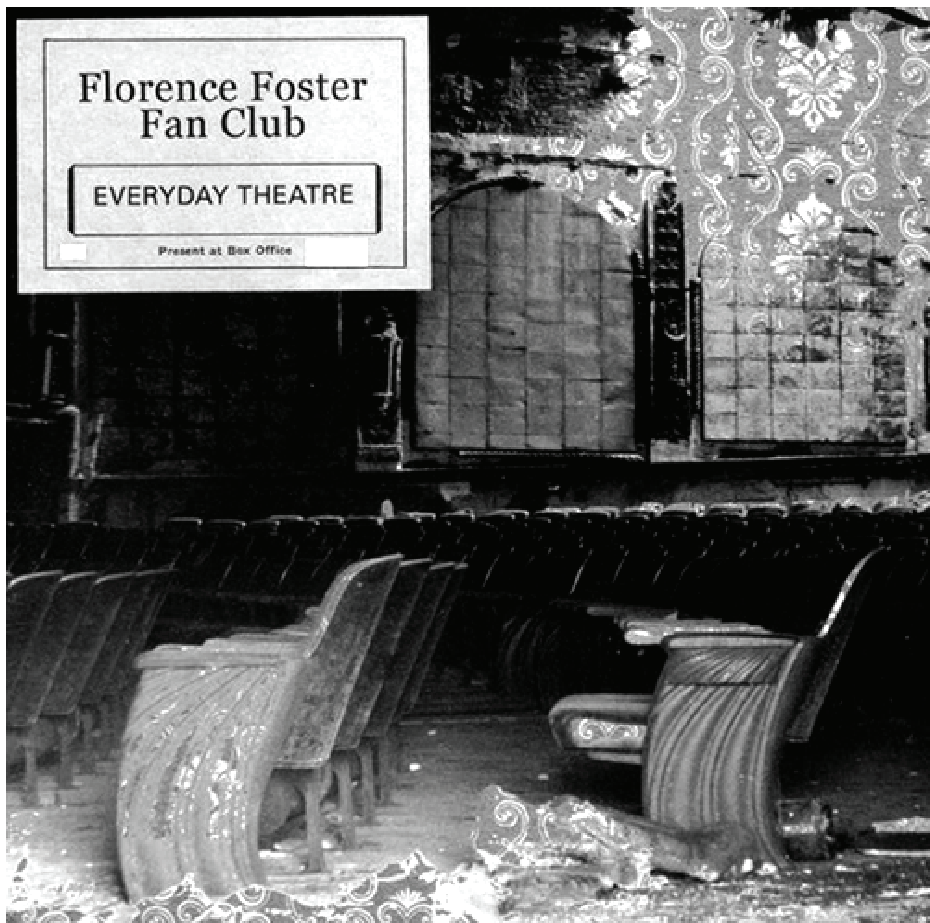
A Paradise derekán, a virtuóz gitárszóló utáni, kb. 4:40-től chillesítés/dubosítás/tejhabosítás tökéletes stílusparádé, engem azonnal megvett (azt hittem, már egy másik számba folyt át szünet nélkül, pedig nem). A **Disturb The Peace** (ez a hetedik szám a 12-ből) még rendesen megüli a lovat, utána viszont mintha megtörne a lemez íve kicsit. Elvont kísérletezés veszi kezdetét, és ennek egyik áldozata a korábban említett Symbols lemez hibátlan Megalomaniac c. számának önfeldolgozása (**Megalo**), amihez talán inkább hiba volt hozzányúlni, nem is tudom. A monoton trance-esítés a dancefloor és a remixek kedvelőinek bejöhet, vagy azoknak a 2000 után születetteknek, akik nem ismerik az eredeti verzió igazi ősi pumpálását. Ilyenkor eltűnődöm, hogy szerződés szerint ki kellett-e tölteni valamivel a keretidőt, vagy ennek ott ideológiailag tényleg helye volt. Ezt maximum az interjúkból tudhatjuk meg, ha és egyáltalán. Az ezt követő **No God** szintén egy dub-remekelés (ezt a Killing Joke és a Ministry is tudta! műfajok könnyed átjárhatósága szűrt napfényben - mint kirándulási úticél), a végére pedig tizenkettedikként oda lett pakolva egy hidden track, egy **Paradise single edit**.

“Senki nem tud semmit. Globális szinten szar történik. A vérszívók konglomerátuma. Ellenőrizetlen, jelöletlen kerítésen túl.”

Az elnehezült és befáradt 2000-es évek elejének langymeleg biztonságos semmittevése után a KMFDM Paradise lemeze újdonság volt számomra. Egy csomó zenekar visszatéréséből és folytatásából, dühéből következtetve igen erős kataklizma előtt állunk és brutál évek jönnek. Itthon talán csak a Schyzzo.Com rukkolt elő ennyire nyomatékos cuccal (Clash, 2017), mint most a KMFDM.

Ezzel csak azt akarom mondani, hogy egy másik klasszikust is idézzek:
„Apu ökölbe szorított keze vagyok” és igen, nagyon is élvezem!

FLORENCE FOSTER FAN CLUB:
EVERYDAY THEATRE (2009)

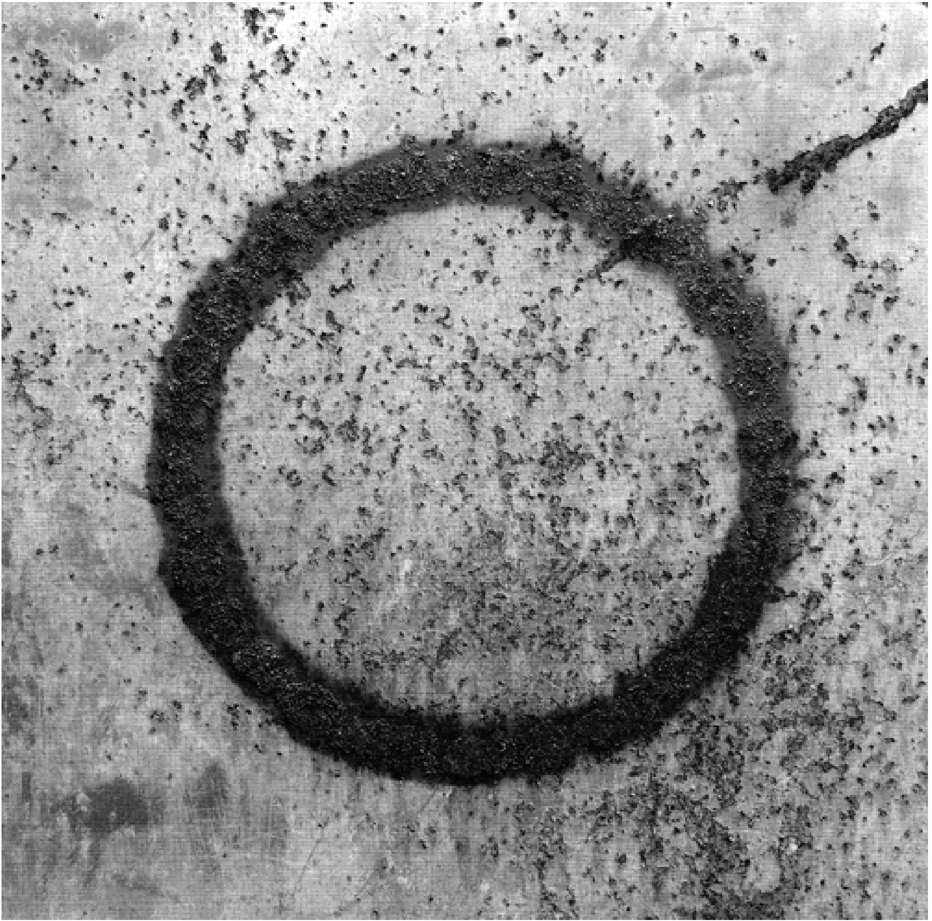
Florence Foster Jenkins volt a világ legrosszabb operaénekese. Technikai, énekesi inkompetenciája és különös szenvedélye a színházi világ, a különleges jelmezek és felépések iránt mégis hatalmas sztárrá tették az amerikai szoprán hősnőt. Valahol ez hathatott a Florence Foster Fan Club megalapítására is, bár ez korántsem igazolható.

10 évvel ezelőtt, 2009-ben jelent meg az FFFC első lemeze, amelyet a Jasmin Mahmić és Saša Rajković (Lab Personnel, Sumerian Fleet, Saša / Zarkoff) horvát electro/darkwave/techno mágusok és zenei producerek forrasztottak össze. Előzményei nem nagyon voltak, a kor akkori színvonalán meglebegtettek pár súlyosabb, poros színházi függönyt, könnyedebb futurepopot, néhol súlyosabb ritmusokat, nagyjából ennyi volt a recept akkoriban, számtalan ilyen anyag született (meg persze jóval előtte és sajnos utána is).

A nyitó **Digital Beauty** behurcol némi sötétséget kiskanállal, de a **Market** utána már igazi fülbemászó százlábú féregként fúr tovább olyan beatekkel a fülbe, hogy oda kell figyelni rá. Talán ez vethette meg az ágyat a sokkal sikeresebb **Sumerian Fleet**nek, még ha az utána megjelenő második FFFC anyag, az **Asymmetric** című lemez sokkal enerváltabbnak is hatott az Everyday Theatre után. Szintipop, csipogások, lábmozgatásra alkalmas ütemek, egylevegős könnyűbúvár vokálok, rideg urbanisztika, analóg szintik, minden bele lett ebbe az anyagba kódolva, amire csak szükség lehetett (amúgy nem volt). Talán az őket megelőző kérészéletű (csak 3 évig működtek), lengyel Cabaret nevű formáció Homophobia, Electric Chair Song vonalát vitték tovább. Egyszerre akart kísérletező és mintakövető is lenni, de közben a heves szintetizátor-tesztelés során (“na, hozzunk csak ki belőle még egy újabb hangzást”) miatt érezni a lemez darabosságát, útkeresgélő egyenetlenségét is. A feszes **Market** (máig sláger!) mellett a legelborultabb felvétel talán az **Examples of Behaviour**, ha valaki épp nem a poposabb szerzeményeket kedveli. A 10-számos (és meglehetősen aránytalan) alaplemez tartalmaz még további két mixet is (**Market, Nightshift**).

Amiért érdemes viszont még ma is feltenni ezt a lemezt, az könnyen összefoglalható: a belátás és az emlékezés képessége. Bár a FFFC nem húzta sokáig pilot projektként, de elvezetett egy kanyargósabb, csúszósabb tanulási pályán a kiváló Sumerian Fleethez és az instrumentalista, vegytiszta **Lab Personnel** acides, ebm/techno labormunkákhoz, amelyekre már tényleg nem lehet semmi panasz. Valamit valamiért, továbbá: valahol igazán el kell kezdeni, nincs mit rajta szégyellni.

CODEX EMPIRE:
SLOW EROSION (2019)

Monoton tribal elektronikai fronton jócskán túltermelés figyelhető meg a piacon, ami bizonyíthatatlanul abból is következik, hogy az előállítása nem valami bonyolult dolog. Beállítunk pár loopot, néhol trance-es képleteket alkalmazunk, mély basszusok kellenek, a többit meg csak futtatni kell, néha tekergetni kicsit a változatosság kedvéért.

Hogy ettől transzba esni milyen, azt nyilván sokan tudjuk is, a bekerülési költsége viszont alacsony szinten marad tartósan, sok felszerelést, kreatív tervezési fázisokat, mérnöki munkát, poézist aligha igényel, szövegírással sem kell sokat bajlódni, nincs bánat belőle, ha nem jön ki a szótagszám. Mindemellett azt sem állíthatjuk, hogy nem munkaigényes a komponensek beállítgatása, de ezt a Codex Empire 10-számos lemeze alapján igazolni sem tudjuk, mivel egyszerű, mint egy bébiételes üveg elmosott állapotban. A nisét kedvelők körében kedvelt anyaggá válhat, mivel hibátlanul szól, lehet mellette monotonitást igénylő munkafolyamatokat végezni, pl. társasházban lépcsőházat sepregetni (én például eközben hallgattam és jelentem, működik, a szomszéd ki is nézett, hogy minek táncolok a partvissal az ajtaja előtt). A hébehóba beszúrt beszédes hangminták szórakoztatóvá teszik a produktumot, bár ez nem fordul elő valami gyakran. Jobban lelkendeznék most, ha esetleg valami egyedit, meghökkentőt kaptam volna a Slow Erosion albumtól, de tegyük össze a kezünket, dőljünk hátra, ki nem pakol össze egy ilyen karcos, dobolásalapú szövetet egy sima hétvégén? Hány buliba kell elmenni ahhoz, hogy egyszer se akadjunk bele valami ehhez hasonlóba akár warm-up, akár headline terén?

Ettől még persze lehet szeretni, főleg, ha valaki teljesen ilyesmikre áll rá, de hogy legyen benne ajánlásíz: a **The Brutality of Facts Parts 1 and 2** egész jól kijelöli nyitányként, hogy ez a lemez hová is tartozik, a **Driftian** kellemesen sejtelmes lüktetésű, merészebben alkalmaz hangokat, majdnem éjszakai kabócahang fedezhető fel benne, a **Cobra Mist** is jó, bár hosszú, a **Kanaga**-ra is lehet szeletelni, de annyira preset, hogy sok is már, az **Ossos**t léptessük gyorsan, semmi nóvum nincs benne, a 7 perc 20 másodpercre elterülő **Amphor** szolídan indul, gondoltam végre egy dark ambient megnyugvás, erre 1 percnyi bevezető után belefolyt a fülembe valami, amit reméltem, zakatolás a jobbik fajtából.

Nem ragozom tovább: érdekes, monoton, működőképes, de alulinnovált muzsikáról van szó, elnézést a hardcore rajongók előtt, de a Konstruktivist kategóriákkal fantáziadúsabb, játékosabb, elvontabb dolgokat készített.

Mindegy, azért valamire ez is jó.

SINA XX:
GOOFY GIRL (2019)

„Általában úgy tűnik, hogy a művészt klaszterekbe helyezik. Tehát tisztázzuk a dolgokat: mindenféle techno-t, szatírikus wave-et és poszt-voodoo zenét játszok." (Sina XX)

Engem előbb ragadott meg a kerek szürkeskálás label borító a maga grafikus játékosságával, elvont ábrázolásmódjával, ami azért sugall egyfajta látens, domináns agresszivitást, ezt meg kell hagyni. A **Goofy Girl** (Ostoba Lány) zeneileg azonban egy igen kellemes meglepetésként ért, még akkor is, ha a 4-számos lemezke

egyike a címadó szám a The Horrorist általi kicsit hosszabb újraértelmezése. Francia-iráni gyökerű Sina XX hiperaktív gyerek, energikus, okos, új hullámos, és elsősorban dallamos technojával és a 90-es, 2000-es évek EBM inspirációjával úgy szippantott fel, mint a porszívó az ágy alá gurult pingponglabdát. Kemény és fémes, mértéktartóan erőszakos, legfőképp feszes ritmusával tökéletes lehet az erre érzékeny és minőségi testzenék iránt vonzalmat érző, romantikus bűnözők számára. Bár az anyag nem hosszú, kellemes szintre generált, klausztrofób hangjaival, nemes és desztillált egyszerűségével, pontos ritmusaival azonnal rabul ejti hallgatóját. Bevallom, bennem azért sikeresen felidézte a széppreményű IDIE (In Death It Ends) sokrétű művészetét, ami azért meglehetősen okkult, sötét és melegebb napokon is hátborzongató élmény tud lenni. Bőven 5 perc feletti felvételek egyike sem fullad unalomba, még ha monoton ritmusokat is legózik össze. A **Pink Cuff Links** egy rendes, fegyelmezett menetelős track lett, azonban a becsületes stílusbeli ívet mégis a nyitó **Goofy Girl** és a **Calm Is The New Cool** teremti meg. Ez utóbbi egyenesen fülbemászó hangokkal lemodellezett hűtőházi wave-hangulat, néha komolyan kedvem lett volna ráénekelni valami szívszorongató, reménytelenséget, csalódottságot kifejező vokált, azonban Sina XX nem operál szövegekkel, nem használ idegen hangmintákat, olyan puritán módon programozott zene ez, hogy hegyi patakok szégyenükben visszafelé kezdenének el folyni, ha meghallanák. Itt azért álljunk meg egy pillanatra. A jeges patakok egyik előnye, hogy hosszú utat tesznek meg, ez az anyag viszont rövid. A **Goofy Girl The Horrorist Remix** a leghosszabb darab a végén (6 perc fölött vagyunk), alig emlékeztet a címadó nyitószámra, spontán effekt-tekergetésével gyorsan le is választ bennünket, rövidre zár, zavarodottságot okoz, továbbá ez az idő hamar el is repül a komor analóg-játékkal, süvítéssel, észre se vesszük, hogy vége is. A konklúziók pofonegyszerűek: álmatlan éjszakákon, mikor táncolni lenne kedvünk, de sajnos fekvőgipszben vagyunk, végtelenítve sem lehetne megunni ezt a remek EP-t. Egyébként 2019-ben a srác 4 ilyen formátumot is kiadott, tehát senki nem állíthatja, hogy lopta volna a napot, bár nyilván éjjeli aktivitású lehet. Azonban egy komplett nagylemez is bőven kitelne ehhez hasonló darabokból. Nincs még tekintélyes múlt és kultusz körülötte, de azzal, hogy képes volt felrángatni a francia rave szcénát, sőt, jobbnál jobb anyagok sorakoznak a Soundcloud-profiljában is, bőven megéri, hogy odafigyeljünk rá, drukkoljunk neki, hogy ilyen és ehhez hasonló termésekkel jelentkezzen időről-időre. Jócskán benne van a vudu-potenciál, tehát csak nyugodtan rave-üljünk bele és nem mellesleg abszolút barátnőkompatibilis zene. Már ha aggódna valaki ezen: azért a borítóját ne mutogassuk neki, csak bökjünk elegánsan a PLAY gombra és figyeljünk.

CHROME CORPSE:
ANYTHING THAT MOVES (2019)

Az Area Z kiadó kazettaformátumos szériájában jelent meg a CC közép 80-as Front242 utánzatú (vészjóslóan hasonló hangkészletből és vizualitással összeállított) anyaga. Vadászhelikopter éjjellátó-zöldben, nyers és hosszú intróval (Corpsessmasher). Teljesen múltidéző, szekvencált, precízen kvantált, fegyelmezett EBM anyag ez, mintha valami híres szakácskönyvből főzték volna: hamisítatlan testzene, izzadás, nyers erő, feszes ritmusok, és legfőképp - nincs elsózva sehol.

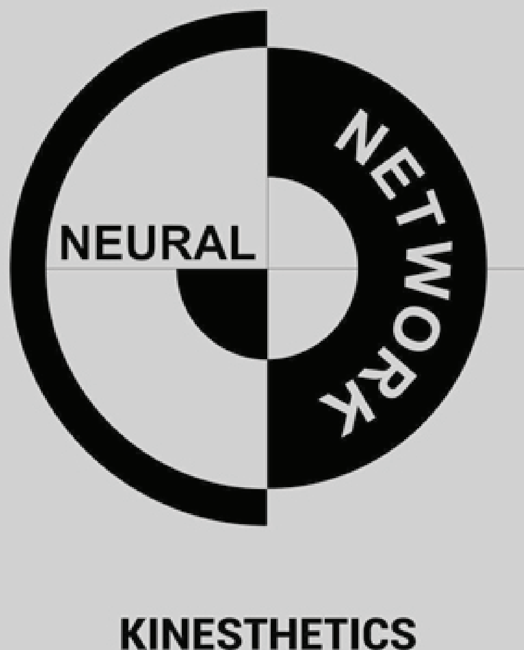
2019-es produktum, ha figyelembe vesszük, hogy a vashasználat, a benyögött „huh-háááá", az alkalmazott szövegek, a fegyelmezett punk attitűd, az azonnal észrevehető effektparádé. Nos, aki azt mondja, hogy ez egy state-of-the-art" halott-feltámasztási kísérlet „close to combat" módra, azzal aligha szállnék vitába. Kicsit azt juttatja eszembe, ahogy Amerikában mindent lemásolnak, ami európai, legyen az Eiffel-torony vagy belga EBM. A **Silent Runners**-ig simán hihető, hogy egy véletlenül előkerült, Emulator II-n és Korg M1-en lekalapált eindhoven-i newcomer banda debute-anyaga, annyira képes mindent felvonultatni. A **Durga** trackkel kicsit esik a lendület, a vokál széttrancsírozódik, de az is jól tud esni, ahogy a „Höhhh"-nyögés (az izlandi Hatari által is használt nyomaték). Power EBM, karakteresen megszólaló, hiteles, meneteléses, nyers, zajos, feszes. Hogy mi állhatott a kísérlet hátterében, azt a bizonyítással lehetne magyarázni:

„Képesek vagyunk tökéletesen reprodukálni a 80-as évek taktikai hátterű Electronic Body Music műfajt, anélkül, hogy bármi jelenkorit is adagolnánk hozzá."

Vélhetően az angol-német nyelvterület klubzenéit, pogózásait, bakancsos partijait, bomberdzsekik és pilótaszemüvegek látványát, ovis koruktól magukba szívó mai negyvenes urak és hölgyek szívét meg fogja dobogtatni a cucc, az viszont kérdéses, hogy a fiatalabb korosztályból követőkre találna (nosztalgikus emlékezet, incepciók és korszellem híján). Kb. olyan ez majdnem, mintha valaki barokk zenét csinált volna rajongásból. Az, hogy mindez Amerikából szivárog vissza Európába, külön csavar benne, mivel a kontinens másképp kezel trendeket, 30-40 év távlatában viszont képes egy ehhez hasonló visszacsatolásra, ami szép teljesítmény. Ha vissza tudunk emlékezni a Necro Facility-ben ünnepeltük a Skinny Puppy inkarnációját, de az is sajnos csak egy egyszeri, rövidtávú akció volt, kultuszépítés távlatai nélkül. Ez a két srác Seattle-ből meg ránk dobta az Anything That Moves kazit, csak, hogy megint reménykedjünk valamiben, mi európaiak. Az Egyesült Államok legfiatalabb ebm-duójaként (a tagok kb. 20 évesek) tisztességesen szólalnak meg, érződik a respekt, de ezt a varázslatot bizony meg kell ismételniük, mert egyetlen egyszer előadott trükk ugyebár nem trükk.

Boszorkánytanoncok ezek a fiúk, én mondom! Hálistennek! Remélem csapatják tovább, de lássuk őket élőben is és legfőképp: maradjanak csak szerények.

NEURAL NETWORK:
KINESTHETICS (2019)

Most képzeljük el egy pillanatra, hogy a Clock DVA, Adi Newton és az Anterior Research Station 1993-ban egy véletlen és kiszámíthatatlan dimenzióhasadással párhuzamosan materializálódik Görögországban is! Nem, nem vicc, ez valójában meg is történt, még ha ugyan kevesen is tudnak róla.

Savvas Georgiadis, a biztos kezű görög művész Neural Network név alatt készített egy olyan tökéletes tu-fa elektronikus lemezt, ami akár hibátlanul beillene a Clock DVA művek sorozatába is. Gründolt szépen egy saját lemezkiadót, a

KinetiK Records-ot, ami máig működik és eme keretek között görög barátunk számtalan művész és projektnév alatt jelenteti meg a saját elektronikus munkáit színes vinilen és digitálisan. Ebben a műhelymunka sorozatban jelentette meg újra az 1994-es lélegzetelállítóan professzionális high-tech és hi-fidelity lemezét a Kinesthetics-et, ami a kellemes elektronikus prüntyögéseivel, puttyogásaival, archív hangmintáival abszolút veszélytelenül vissza is repít a 90-es évek sci-fi ihletésű, labortisztaságú zenei szférájába. Ugyan a lemez 2019-ben immáron 25 éves, tehát patinásnak mondható, a jubileumi újrakiadás nagyon megérte, mégha kicsit össze is borzolja a hallgatót. Főleg, ha eddig ismeretlen volt számára ez a lemez, ami azért az intelligens cyber űrelektronikát kedvelők körében már akkor is alapmű kellett legyen, érthetetlen módon valamiért mégsem került különösebben rivaldafénybe. Pedig nagyon megérdemelte volna.

Könnyedén meg lehetne vádolni a görögünket, hogy mechanikusan másolni szerette volna a Clock DVA-t, azonban gondoljunk bele, milyen is lehetett Görögország a 90-es években: hőség, athéni diszkók, europop, nahát, ez sehogy se jön össze! Még ha szolgai másolásnak is tűnik, (sőt, a **Man-Machine** c. track még azonnal felismerhető FLA - Mindphaser sample-t is tartalmaz, egyszerűen hihetetlen!), akkor is becsületes és teljességgel vállalható iparos munka ez, ami nagyon is megérdemelte a leporolást, hiszen 10 tökéletesen szerkesztett felvételt hallhatunk, jégkockák, hűvösen és elegánsan szabályozott darabok, technológiai témák, filmekből kiollózott beszédszeletkék és fantáziadús, precíz eszközkezelés jellemzik. A **Cybernetics** c. szám kiérdemelt egy 4-számos remixlemezt is, és az ajánlott hallgatási listára mindenképpen érdemes felvenni a **Re-Form & Re-Function [The Neuro-D Re-Constructions]** anyagot, vagy akár a KinetiK Records többi kiadványát is, kiváltképp a magával ragadó, utaztatós, szintén 2019-es datálású **Annual Sampler**-t.

A Neural Network munkáit mostantól nagyon szemmel kell tartani, ha eddig nem tettük volna, mert nagyon kellemes, high-class zenehallgatási élményt jelent, és nem csak akkor, amikor Adi Newton épp valamiért kényszerszünetet tart. Vannak félresikerült, elhallgatott, eltitkolt laborkísérletek. Ez határozottan nem az, és ezennel lemegyek, azonnal bekéretem a labor jegyzőkönyvét és utasítást adok további dimenzióhasadások mielőbbi inicializálására.

NULL SPLIT:
DOWN WITH (2019)

Nem találok magyarázatot arra, hogy mitől táltosodtak meg a franciák 2019-re, de a Null Split az élő bizonyíték arra a második kiadott EP-jével, hogy lehet otthonosan mozogni a metál, az indusztriál terén mindezt úgy, hogy bele van oltva a líra, a Skinny Puppy-féle elvontság, a belga new és cold wave, hard synth varieté és még egy sor olyan gazdag stíluszkészlet, amire aligha volt példa ebből az országból, de tágabb értelemben Európából se kifejezetten. A Down With hősies, bátor, emelt fővel végrehajtott tett, ami visszahelyezi a frankofón területet a nyers hangzások térképére.

6 felvétel, egymással laza kapcsolatban, mégis könnyen felismerhető, koherens előadásban, benne poszt-punk lágyság és darabosság, zúzós és zajos riffek, sejtelmesen kifuttatott filmszerű összeköttetések. Első hallgatásra bőségesen ad megfejtenivalót, mert helyenként átcsap dadaista improvizációba, hogy aztán erős kezekkel rántson vissza az acélhidegségű szekvencereibe. A **The Lonely Trail** és a **The Burden of Peace** összetett, artisztikus, szaggatott darabok, nem táncra vagy elmélyült hallgatásra lettek kitalálva, hanem érzelmi hullámvasutazás, hangulatteremtés, szabad művészi kifejezéstár, ahogy azt Kanadából tanuljuk már a 80-as évek óta. Ez utóbbi szám egyébként az előző EP-jükön, az **XL PEACE**-en is szerepelt már. A **Youth** ezek után annyira balladisztikus transzba ejtő felvétel, hogy azon se csodálkoznék, ha a Depeche Mode és a The Cure egyidőben tárcsázna és jelentkezne be a Null Split-nél, hogy végre coverelhessék. Nyilván nem fog megtörténni, de szépen kezelt, mélyreható darab, méltatlanul hirtelen elvágással. A **Woods of Virtue** már egy könnyedebb, szirupsabb és himnikusabb elektropop tisztán 80-as évekbeli hangulattal, amit mintha csak slágernek szántak volna, tisztelgés a brit szintipop, punk és belga beat előadók előtt, noha a gitárnyúzás ebből se maradhatott ki. A **Give It a Name** utána valóságos élveboncolásnak hat erős darálású indításával, energikus és dühös énekével. Érdemes odafigyelni hallgatás közben a minden számban visszaköszönö, stabil, lebegős, mély és kemény szintetizátoros basszusalapokra. Ha valaki éppen nem rajong különösebben az agresszív indusztriál rock-féle dolgokért, vagy éppenséggel jobban megviselik a sokfelé nyakatekert, összetett kompozíciók, éles tempó- és ritmusváltások, nem tudja vagy nem akarja befogadni az electroclash, punk nyersességet, az az említett szintifutamokban is megtalálhatja a kedvelhető kulcsmotívumot, amely a Null Split-et kiemeli, nos, hát... körülbelül minden más közül. A Skinny Puppy mellett a Necro Facility és a Youth Code állhatott legközelebb ehhez, azonban a Null Split valahogy mégiscsak gitárcentrikusabb, de mindemellett magasról tesznek is a szabályokra, konvenciókra és behunyt szemmel elkirándulgatnak a műfajok között, akár egyetlen számon belül is. Az EP-t lezáró és agresszívan lázadó, punk rave őrület, a címadó **Down With** minimum egy PEGI 16-os videojáték betétdalának is elmenne, nehezen tudnám megkedvelni, különösen békés és apatikus hangulataimban. A lemezborítón az embossolt felirat (játékosan: „Le a Null Splittel"), a kora 90-es évek grafikáinak esztétikája, a burkolt paramilitarista jelleg, az álcamintázatú sarkára állított négyszögben taktikai ruházattal bevont, lefelé mutató bajonettet tartó kézzel, ezek mind bőven adnak gondolkodnivalót. A Down With dalai meg aztán végképp. Fiatal banda, őszinték, de idővel majd biztosan lenyugszanak.

VELVET ACID CHRIST:
ORA OBLIVIONIS (DELUXE VERSION) (2019)

Aki csak augusztusban tudott nyaralni menni, vihette magával traumáinak enyhítésére dühkezelési eszközként az új VAC albumot, ami felejtésről, önpusztításról, lágyságról és keménységről szól, nem kifelejtve azt sem, hogy ez a VAC talán a legjobb és legváltozatosabb lemeze a Fun With Knives és a Hex Angel nyomdokaiban. Ráadásul a Deluxe Edition még megörvendezteti a rajongókat a régi analóg szalagokról átmentett felvételekkel az 1990-1993 közötti évekből a Interface Oblivion (Between The Eyes Vol 5.) ráadással. VAC szintézis a javából, minden benne, amiért a VAC-ot annyira kedveljük!

Nem hagyott bennem különösebb nyomot a legutóbbi két-három VAC-lemez, ez viszont olyannyira képes volt bevésődni, hogy azonnal kedvenccé vált a sokoldalúságával, nyers hangzásával, technikásságával, táncolhatóságával. Az alap stúdióalbum 12 páratlan és igazi savas felvétellel örvendeztet meg, ebből 2017-ben már lehetett pár számot hallani, egyben viszont jobban hozza mindazokat a jegyeket, amelyek a VAC fő profilját jellemezték, különösen a **Fun With Knives** lemez stílusát, ez máig a zenekar legtöbbet értékesített anyaga. Aki annak idején sokat pörgette a **Decyphert**, ezt is nagyon szeretni fogja, mert a feszültséget, elfojtott agressziót, technikai injektálást fel fogja fedezni az Ora Oblivionis-ban is. A **Conviction** erős és mély lebegéssel indít, az Adventures in **Babysitting the Antichrist** olyan reszelést visz végbe, hangmintái is rendben, hogy csak kamilláztam! **The Bullet Wins** abszolút kedvenc lett, mert ismerős VAC-sample-ekből építkezik, a **The Colors of My Sadness** pedig a balladisztikusságával, kifinomult romantikájával csavarja maga köré hallgatóját. A **Twist The Knife** szintén érzéki pianóval indít, hogy utána rögtön elnáspángoljon az erős riffjeivel, amiért hajlandó voltál ellágyulni érzelmeidben! Kifogástalan industrial metal felvétel, megbüntet. Gyönyörű gitárszólója a szám végén az album talán legszebb pillanataihoz sorolandó. A **Wrack** Diana Recalde (művésznevén: Shiva) németül előadott éneke miatt lóg ki a sorból, néhol a spanyol akcentus megfigyelhető, de egyébként nagyon fegyelmezetten adja elő és kifejezetten jót tesz az egész produkciónak a jelenléte. A **Trash** is fülbemászó darab lett, viszont a **Romero** (spanyolul: Rozmaring, Bryan Erickson egyik kedvenc száma a lemezről!) bármelyik fülledt nyári nap éjszakáján a legcsodálatosabb, fekete vert csipkés, gót simogatás a léleknek, himnikus, mennyekig felemelő. A **Conjuro** (Ráolvasás) mesés latin-amerikai beat és spanyol gitár, feszes loop-pal a háttérben. A **Cog** szintén egy vendégvokálossal egészül ki, David Thrussell énekhangját hallhatjuk benne a Snogból, attól is lesz ismerős. A **Pill Box** aztán ismét egy kellemesen depresszív VAC-szám, mély basszusba csomagolt újabb himnusz, aminek Marilyn Manson is bármikor örült volna, ha ilyet tud írni. *„I destroyed her face with a look… Ha Ha! I spread the plague with books Ha ha!" (Elpusztítottam az arcát egy pillantással…Haha! Járványt terjesztettem könyvekkel, haha!)*, zseniális szövegek jellemzik a teljes lemezt, professzionális minden tekintetben. A **Not of This Earth** a végén pedig egy latinos hangulatú instrumentális track, szép befejezés. A második lemez 12 felvétele eltérő zajosságú és minőségű, főleg a hardcore VAC-szakértőknek fog vélhetően örömet okozni, hogy ezek a felvételek is archiválva lettek, de nevezzük csak kezdetinek, kísérletinek, hiszen nagyon távol áll az első lemeztől. Értéknek azonban ez is jegyezhető érték.

NEON ELECTRONICS:
APOLLO (2019)

Egy nagyon jó kis sötét hangulatú indusztriál-ebm drone lemezről van itt szó a kreatív és ütős címadás legkisebb jele nélkül, amely Dirk Timmermans vagy művésznevén Dirk Da Davo (The Neon Judgement) 1981 óta aktív veterán zenész (gitár, vokál), Glenn Keteleer (elektronika, vokál), Pieter-Jan Theunis (basszusgitár) gyönyörűen kimunkált anyaga. Valamiért a Neon Electronics és a The Neon Judgement sem tudott bekerülni látványosan soha a fősodorba a belga zenekarok között, hiába alkotott maradandót a new wave, az ebm, electronic dance vagy épp a gitárosított indusztriál terén.

Nyilván egy elismert, ikonikus bandáról van szó, amelyre sokszor hivatkoznak, de a kényszerszünetek, újjáalakulások, side-projektek némileg széttördelhették a NE és a TNJ láthatóságát, hiába hemzseg a Discogs a Timmermans által jegyzett produkcióktól. Az Apollo egy üdítő anyag abból a szempontból, hogy a francia nyelvű elektropunk (**Energy X**) mellett megfér a kábelekbe tekeredett, fullasztó hatású drone muzsika (**El Barranco**), a gitárorientált, tempósabb dance (**Follow Your Dreams**), a new wave-es retro (**Invisible Man**), vagy a sodró lendületű, darabosabban zajszövött (**Mondriaan**) vagy a minimálelektro gépiesség (**More**), illetve a poszt-punk (**Off Da Hook**) is.

Az Apollo nem akar túl nagy vállalást tenni, erőlködés nélkül egy teljesen nonkomform válogatáslemezre emlékeztet a zenekar széles műfaji repertoárjából, ezzel elkerülve ugyan az egységességet, de garantáltan biztosítva a sokszínűséget. Erősen hangulatfüggő, hogy mikor melyik felvétel válik be, szóval nem egyben, elejétől a végéig hallgatásra lett ez kitalálva, de a turmixot sem azért készítjük a konyhában, azaz shuffle lejátszási módban is élvezhető, senkinek nem fog feltűnni. A **Schizofrenic Freddy** inkább zavarbaejtő és hosszú a maga 6 és fél percével (ez egyébként egy 1981-es TNJ felvétel!), de ráfért a 88-as sláger, a Tv Treated 2018-as live változata is, 30 év után sem szól rosszul, azt meg kell hagyni! A lemez végére helyezett **Dusty Roads** tökéletes betét is lehetne egy újabb True Detective évad valamelyik epizódjába, klausztrofób sejtelmességével semlegesíti a korábbi electropunk őrjöngéseket.

Ha valaki szeretne elmerülni a zeneileg bámulatosan termékeny Dirk, a TNJ vagy a NE zenei világában, ez a lemez megfelelő ízelítő lesz hozzá, ugyanakkor átlagos vagy alacsony fényerősségű napokon is lehet szemezgetni belőle pár tracket.

TOMAS TULPE:
DER MANN IM PFANDAUTOMAT (2019)

A Presley-kinézetű Tulipán Tomi, a német retroelectro mókamestere, aki szigorú, komoly, egyenes interjúkat ad, lemezein, dalszövegeiben és saját rendezésű, erősen low budget és barkács jellegű videoklippjeiben azonban semmit nem vesz komolyan, saját magát és közönségét különösen nem. Negyedik albumán olyat alakít, hogy a fal adja a másikat. Szellemes német szövegek egy hiteles arctól, akiről azonnal elhisszük, hogy zabálással és partizással töltötte a mamahotelben az idejét. Analóg, minimalista zenei alapjai, autentikus hétköznapi témái szintén szórakoztatnak. Egy darabig.

Ember az üvegvisszaváltó automatában. Gondolnánk, hogy ilyen a valóságban is megtörténhet? Tomas Tulpe berlini valóságában minden bizonnyal, és tessék, egy komplett lemezt lehet belőle felhúzni, amiben a sütisütéstől a szaunalátogatásig, a sörtől a graffiti-lesikálásáig (nem jön le) sok minden hétköznapi belefér, haverok, bulizás, egy sor provinciális vagy nagyvárosi klisé, vagy olyan bukolikus pillanatok, hogy „kérlek ne gyere már nekem a vastagra kent vajaskenyereddel". Német szóviccei, refrénjei és a német többségi társadalom mozzanatai, egyszerűsége érdekesen találkoznak az analóg szintiképleteivel, viszont Tulpe énektudásával még lehetne valamit kezdeni, mivel avatatlan fülek is kiszúrják, mikor énekel hamisan. Alapvetően ez a szórakozni vágyó retro-elektro, 80-as komédiák kedvelőinek ajánlott lemez, akiknek nincsenek különösebb elvárásai, csak élvezni azokat a korai szintetizátorhangokat, dob- és ritmusgépeket, valamint németül hadart poénokat, amelyek egy frontális ütközésből kimászhatnak. A lemez dalai eltérő színvonalúak, pár angol nyelvű számmal persze meg lehet barátkozni, egyszerűek, mint a faék (Spórolj pénzt, válj gazdaggá!), jól táncolhatók, tulajdonképpen feldobják az embert, nem is kell ennél több, ha be akar valaki melegíteni a hétvégi kocsmatúrája előtt. A **Botox im Bauch** (Botox a hasban) jó lendületesen indul, minden sörhassal rendelkező férfiember számára megadja a kellő indoklást, tessék, lehet használni érveléshez. Az **Ich gehe in die Sauna** (Megyek a szaunába) inkább kínos, de rávilágít a szorongásokra, teljesen őszinte vallomás. A **Gebäck im Gepäck** (Süti a csomagban) viszont egy megahit, kiválóan megfelel táncoláshoz, tomboláshoz, a videoklippje meg egyenesen frenetikus, piroska és a farkas történet. Zeneileg egyébként ez a szám a lemez csúcsa, tényleg feldobja az embert! Graffiti geht nicht ab (Nem megy le a graffiti) szintén egy érdekes életkép, azonban felejthető és ripacs, a **Komm doch bitte nicht mit Deiner dicken Butterstulle an mich ran** (Ne gyere már rám a vastag vajaskenyereddel) hobbiból csajozáshoz megteszi, de az is csak egy vicces jelenet. A **Dein Zimmer in Berlin** (A berlini szobád) szolídabb popszám, ennél sokkal jobban büntet a **Freunde im Gebäude** (Barátok az épületben) az alsógatyában boldogan piáló és partizó német barátainkról állít kitörölhetetlen emléket, hozva minden rossz szájízt, amit a német műholdas adókról az „oldies" alatt gyerekkorunkban megismerhettünk. A **Jeder kennt Jarvis Cocker** (Mindenki ismeri Jarvis Cockert) a Pulp frontemberének állít emlékművet, de azt is a maga kollégiumi tréfa szintjén. A lemez címadó dala a legvégére került, **Der Mann im Pfandautomaten** (Ember az üvegvisszaváltó automatában), addigra ki is fullad az anyag, megkönnyebbülünk, hogy véget ér a sztorizás, az erőltetett szóviccekkel kínzás. Őszinte, kreatív, de tud azért kicsit fájni is!

EMPIRION:
RESUME [LIMITED EDITION] (2019)

Az Empirion brit indusztriál techno trió Essex-ben 1993-ban Austin Morsley, Jamie Smart és Bobby Glennie összefogásával jött létre. Első lemezüket Advanced Technology címmel adták ki 1996-ban, ami nagy sikert aratott, azonban folytatás már nem követhette Bobby súlyos betegsége miatt, aki 2005 elején bekövetkezett halálával meg is pecsételte az Empirion sorsát. Bár születtek új számok, Morsley pedig a KLOQ formációban élte ki magát, készítettek remixeket (pl. a Front242-nek is), de folytatni csak nem sikerült, egészen 2018-ig, amikor is újra összefutottak és ebből lett a Resume.

A Resume, nem csupán önéletrajzot jelent, hanem visszanyerést, folytatást is, a lemezborító egyszerűsége (Play/Pause gomb) alá is támasztja ezt, hiszen a számok jó része nem az elmúlt 1-2 évben született, hanem vissza kellett nyúlni és leporolni az ennél régebbi trackeket, technikailag feljavítani (ez brilliánsan sikerült), és a banda két tagja természetesen számos élményt be is gyűjtött a kiesett időben élő fellépésekkel, klublátogatásokkal, DJ-skedéssel. Ez nem elhanyagolható fontosságú a közönség reakciójának, táncra perdítésének szempontjából, ezek a skillek kétségbevonhatatlanul érződnek a lemez minden egyes percén.
Az intrója, a **Resume** még óvatos, lassan tekeri be az enegiamezőbe az embert, a **S.E.T.I** viszont már annyira ismerős lesz mindenkinek, aki csatakosra táncolta magát már a 90-es években is, jól visszarepít az időben és ez kell is, az acidos, a **They're In My Dreams**-ben pedig a trappolós, masszív EBM hangzásával. Ha az album csúcsslágerére vadászunk, az garantáltan a **Red Noise** lesz, az elején még csak pulzálunk szépen két és fél percen keresztül, na utána elszabadul az egész és *„Raise your hands, move your body!"*, ha gipsz van a lábadon, akkor is táncolni fogsz, őrjöngeni, pumpálni, és legfeljebb rázod a kezed a levegőben, de tutira mozogni fogsz. Ha osztályos főorvos lennék egy megyei kórházban a reggeli vizitre is vinném magammal, hogy a betegek körében gyorsabb legyen az ébredés, no meg a gyógyulás! Ezt amúgy a szelektoroknak is javaslom alkalmazni, ha rendesen meg akarják mozgatni a vendégeiket, szóval csak *„bring it on!"*. A **Too Many Masters 2** csilingelő dallamvilágú, Lucia Holm technomester közreműködésével és vokáljával válik élettelivé. A **Stepper** is kiváló gimnasztikai track, ahogy a **Side Swipe** és a **Lock It Down** felvételeket sem lehet ágynyugalomban hallgatni. Az **I Am Electronic** már egy más típusú munka, a kísérleti, szaggatott ütemeivel, vocoder-beültetéssel, tempóváltásaival különleges színfoltja a lemeznek. Az **ADSR** aztán visszatér az EBM-hez, ehhez külön single remix album is készült, csordultig van töltve energiával, szintén padlószaggató klubsláger. A törzsi zenei felvezetéssel induló **Hate The Hate** zárja az alaplemezt, kissé lentebb hoz, de benne is tart minket a tombolásban, zúzó-súrló mély zajszőnyegén keringtetve tovább. A bónusz lemez további 6 felvételt kínál, köztük két remixet és négy önálló számot. Kifogástalan mindegyik, csak a terjedelmi okok miatt ide fértek fel. Így is egy 2 órán túli játékidőt kaptunk a két lemezzel összesen, és tegyük hozzá, hogy ez a 17 darab mindegyike páratlan, továbbá 6 és 10 perc közötti hosszúsággal bírnak, szóval keményebb edzésprogramokhoz is hűséges kísérő lehet. Bárcsak mindegyik nagy visszatérés ilyen lehetne! Az Empirion a Resume lemezzel mindenkit meg tud majd győzni, hogy az EBM, hard trance, acid, techno terén az égvilágon semmit sem felejtettek.

KRIS BAHA:
IN YOUR ARMS (2018)
MY MASTER (2019)
PALAIS (2019)

Kris Baha (eredeti neve: Kristian Bahoudian) a berlini technoműhelyek újabb ékes bizonyítéka a helyes működésre. Az Ausztráliából „ön-importált”, melbourne-i klubtulajdonos, dj producer Kris Baha 2019-ben két 6 számos EP-is és egy dupla LP-t is megjelentetett, bár az In Your Arms igazából még 2018-ra datálódik, de ennek nincs különösebb jelentősége olyan előadóknál, akik képesek időutazásra. Tulajdonképpen akár egyetlen nagy albummá összefuttatva is megjelenhetett volna ez a 12 szám, hiszen jóformán egy tőről fakad, magán viselve Kris Baha egyediségét, amely néhol a The Kliniket, Lassigue Bendthaust, máshol meg főleg a Schwefelgelbet vagy a Cabaret Voltaire-t idézi, de ez nagyon is rendben van.

A pengeéles analóg hangok vastag és mély alapok alá szövése jól hat, bár az anyagai kissé fakóbban szólnak még minőségibb hangrendszereken is, mégis tökéletes tánczene lehet hétköznapi vagy hétvégi veretéshez, másoknak akár kora reggeli bebootoláshoz is kávé mellé. Az összes felvételre igaz a stílusjegyek helyes használata, a játékosság és a jéghideggé vált, elidegenedett totaliter világ zenei leképezése. Kris Baha olyan cross-over időúttörő, amivé mindig is válni akartunk, csak közülünk keveseknek jött össze igazándiból. A Kris Baha anyagokon szerencsére semmi sincs túlkomplikálva. Nem lehet elveszni 64-színből szőtt, sűrű hangszőnyegekben és sample-kben, jól elvan a szekvencerekkel körülvéve, de senki nem is vár el tőle egyebet, hiszen rendszeresen fegyelmező hatású puritán képletekkel dolgozik. Egyértelműen és megkérdőjelezhetetlenül ez vált

az ő “kézjegyévé”. Ami még érdekes Kris Bahával kapcsolatban, az a szcéna, a klubok, előadók, felvételek közötti kohézió. Érdekes módon Berlinben működik az az eljárás, hogy egy klubba beviszi valaki a saját felvételét (ez történt ugyanis a Cocktail D’Amore partiján 2015-ben) és ott az annyira megtetszik, bekérnek tőle még felvételeket és azokat játsszák, promótálják. Na ez az, ami nálunk abszolúte nem működik, sokáig kellene keresni, hogy hol is lehetne bekerülni egy hazai setlistbe.

Kontinenseket volt képes áthidalni. Inspiráció tekintetében Kris Baha nem szenved hiányt. Átszűri magán a kortárs alkotásokat, modern művészeti galériák képeit, különböző klubok hangjait, technológiai imprinteket és mindezekből naponta 2-3 tracket is összejamming-el magának, de nem ritka, hogy hetente 30-40 felvételt is készít, hogy aztán napokkal később, friss fejjel ráküldje a saját „KBQC”-tesztjét. Ami azon átmegy, az kerül véglegesítésre. Alapjában véve nem szeret kiadók ízlésére és megrendelésre írni, inkább sok demóval látja el őket és meghagyja nekik a számok kiválasztásának és a döntésnek a lehetőségét. EBM, techno, indusztriál, synthwave, minimal elektronika, ezek között otthonosan mozog mindegyik kiadványa, az **In Your Arms**-on a **Revolting** és a **Twisting Numbers** kifejezetten üdítő felvételek a monoton vasbeton ritmusukkal, remélem erre a jobbfajta klubokban dolgozó dj-k, szelektorok is oda fognak figyelni és megmozgatják vele a közönségüket. Az anyag szellősen is klausztrofóbnak, dark wave-esnek képes hatni, szövegei szerencsére nem szögegyenesek, az énektorzítás felidézi Alec Empire megoldásait, a **Lest Lust** vagy éppen a **Black Rose** görcs nélkül beilleszkedne akár a 80-s évek Cabaret Voltaire, Parade Ground vagy Underviewer termékkínálatába is. Monoton, precízen szerkesztett loop-jai, meghegesztett dobalapjai és analóg basszusfutamai nem hagynak kétséget afelől, hogy bármilyen szerszámot is venne a kezébe, abból vagy jó értelemben vett excesszív és komor szerzemény születne, vagy éppen egy végkimerülésig táncolható, sötét tónusú beat-ekkel operáló track. A **Jonathan** mondjuk éppen kilóg ebből a sorból, mert a szag-

gatott ütemek, SM-szekvencerek után haladó szintű, fülbemászó cold wave zeneszerzési képességét is képes bizonyítani, a Joy Division, Clan of Xymox vagy a The Cure receptkönyvéből főzőcskézve, mindezt okosan. Kris Baha gyerekként a szülei színpadi varieté show-jában illúzionistaként lépett fel, és a mágia, bűvészmutatványok tanulása mellett figyelmét az elektronikus hangszerek irányába fordította. Ez jó apropót adott ahhoz, hogy a bűvészkedést a sötét zenékkel való foglalatosságra váltsa át, hogy aztán megszállottja legyen a Rammsteinnak, különösen a Live in Berlin DVD-n hallható zenéknek. Innen már érthető a motiváció, ami Európa techno- és elektronikus zenei klubfővárosába, Berlinbe vonzotta. Akkoriban Ausztráliában már beszűkülni látszott ez a színtér, a dark electro zenék iránt rohamosan csökkent az érdeklődés, meleg időjárás, elnehezülés, boldogsághormonok, Baha pedig maradni akart a saját kis bejáratott sötét elektronikájában, de ehhez az autoriter Kelet-Európában kellett volna felnőnie és tiltott magnószalagokkal játszania. Mi is lett volna belőle itt, nálunk?

A **My Master** vészjóslóan cseng az elsőtől az utolsó percig. Néhol megbolondult 8-bites elektronikus sistergések, csirimpolások futnak végig rajta. A **Serve, Obey** is emlékeztet a stílustárban a korábban említette Underviewer / Front242 vonalra, még a Geography-időszakból, és ne felejtsük el, hogy azóta eltelt közel 37 év! Vegyük át újra milyen is az, amikor időgéphez jut valaki, aminek feketefehér billentyűi, potméterei, meg X-Y padja van és tudja is rendeltetésszerűen használni! Hol katarzis, hol szédülés, hol meg dezorientáció. Verjetek meg, ha nincs ebben igazam, komolyan felvállalom a kék-zöld foltokat érte. Ez az EP sem zavarbaejtően más, ezen is szépen működnek a jégakku beat-ek, tempójában talán visszafogottabb, de átszivárog mégis egyfajta BDSM-szerű dominancia. Abszolút szerethető, adoptálható, sőt, addiktív.

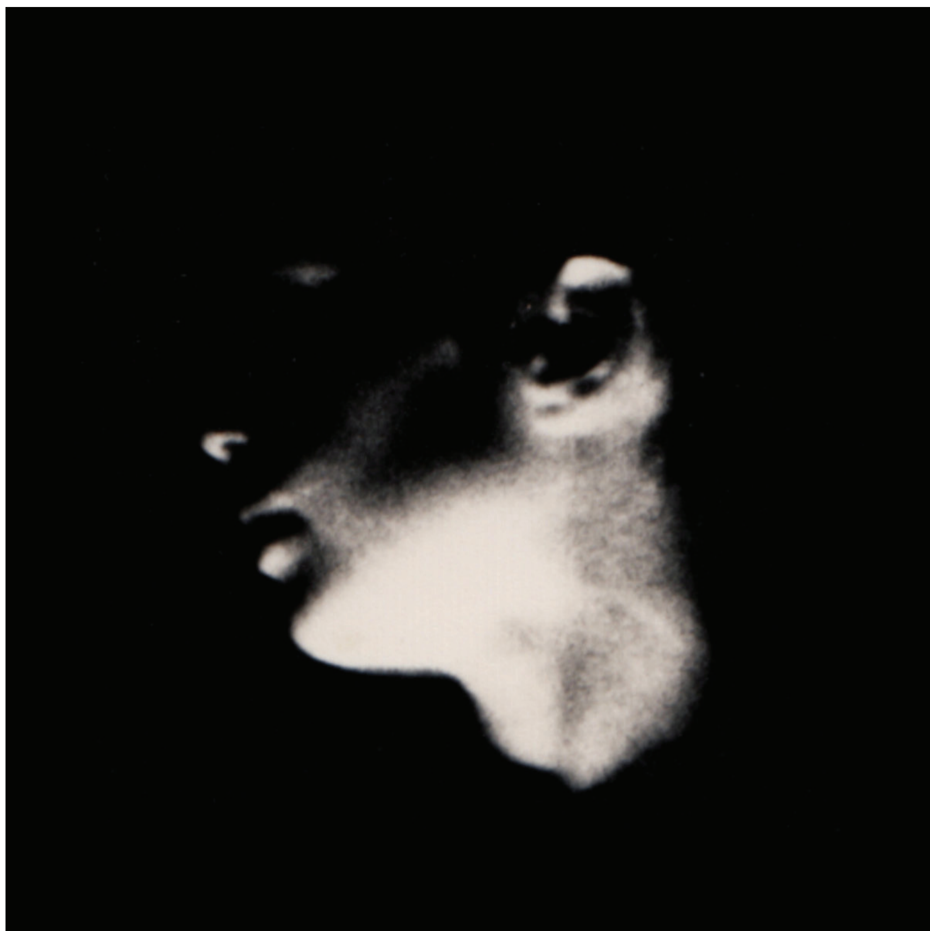
2019-ben Kris Baha megjelentetett egy 12-számos LP-t is, **Palais** (magyarul: Palota) címmel. Ez az első igazán rendes terjedelmű hanghordozó a több, rövi-

debb lejátszási idejű EP-k után, ami a 2015 és 2018 között Berlinben rögzített zenéibe vezeti be a hallgatót. A London In Stereo írta a lemezről, hogy az RA cimkéje szerint „szerelmes levél a 80-as évekhez”, az elidegenedés, a vágy, a melankólia és az elválasztottság témáit vizsgálja saját egyedi, ipari stílusában, hangját az SPK inspirálja. Az mindenképpen leszögezhető, hogy aki a késő 80-as, korai 90-es évek sötétségére vadászik - nosztalgiából - a mai előadók között, az Kris Baha-val semmiképpen nem foghat mellé, hiszen a dallamosabb felvételei is magukban hordozzák egyszerre a szomorkásabb érzelmi állapotokat és a nyers erőt is. Bátor cold wave, new wave kísérletei mellett a marcona, menetelős EBM és ipari zenék kedvelői is barátságos, békés, biztonságos akolmelegre találhatnak, ennél pedig aligha kellene több.

Kris Baha egyszerűen rosszkor született rossz helyen, de laza kézmozdulattal képes volt ezt áthidalni, és ez mutasson számunkra utat a következő évtizedekben! A 80-as és 90-es években, a poszt-punk Belgiumában, Sheffieldjében, Birminghamjében, ott érezte volna igazán elemében magát és tegyük össze a két kezünket, hogy erre ország és kontinensváltóként is képes volt! Nem csupán azért, mert témaérzékeny személyisége és hihetetlen technikai tudása van, hanem mert borzasztóan szerény, a zene és a közönség irányában alázatos, olyan ember, akivel tényleg jó lenne egy ital mellett elbeszélgetni az „Élet” nagy és fontos dolgairól. Vélhetően nem mindenkit ragad majd meg a zenéje, mert kerüli az arcoskodást, rejtőzködő fajta, és mégis otthonára talált a berlini színtéren, ami azért valljuk be, igen kemény terep, sok versenytárssal. Ha csak rajtam állna, automatikusan adnék neki állampolgárságot és minden húsvétkor szalmából szőnék neki kengurufigurákat ajándékba, benne pendrive-okat rejtő csokitojásokkal, még akkor is, ha órákig is kell ezeket gyártanom.

Akik most ismerkednének Kris Baha munkásságával, az említett EP-k mellett érdemes meghallgatniuk a kiforrott, 2018-as **Can’t Keep The Fact** EP-t is. Én ezzel léptem be és akkoriban azt írtam róla, hogy *„olyan, mintha egy 80-as évek óta üresen álló családi ház padlását talált, kiadatlan, hihetetlenül izgalmas, kincset érő ipari demóról lenne szó”*. Melyikünk nem mászott volna fel a nagyszülői ház padlására értékes elrejtett kincseket keresve? Aki óvatossággal közelít és romantikusabb mélységeket keres, annak a **Palais** lemez lesz a megfelelő beavatási hangzóanyag ehhez, a **Steel Sands** már elsőre is bele fog mászni a fejébe és nem lesz semmi, ami kiűzze onnan. Bekúszik a bőr alá, és onnantól annyi is. Ha nem hat, akkor akármit is írhatok itt, úgyis mindegy lesz.

RANDOLPH & MORTIMER:
MANIFESTO FOR A MODERN WORLD (2019)

Duke-tesók: neve az 1983-as Trading Places (Szerepcsere) filmkomédiából ismert két dörzsölt Wall Street hercegi fenegyerek. Seftelés, banki műveletek, társadalomkritika, tele jobbnál jobb, kifejező speech-mintával. R&M kifejezetten looper hangminta-szabász, odasuhint, Te pedig mintha legalább 80-as smirglin csúsznál végig anyaszült meztelen, csak hogy tudd hozni a szokásos fagyos arckifejezésed. „Despotism! Are you a good citizen?" Nem newcomer zenekar, csak 2019-re érett be a formáció. Ha előtte a mini-termékmintákat nem is számolom hozzá, most épp talán sokkal jobban is jön.

Ez a Scheffieldből származó srác (bármilyen furcsa is a név alapján, talán nem is duóról van szó, bár ez még vitatott) a korai Ministry-n és a 80-as évek industrial/ebm-vonalán cseperedett fel, klubokban lebzselt és szélesebb tudással rendelkezik a zsánerről, mint mi mindannyian együttvéve a világhírű Kárpát-medencében. Mivel a kész dalok a nyers ipari, a ambient és a tomboló techno-ig terjednek, ráadásul igen korabeli megoldású hangmintázásokkal tarkítottak, aki 30 évvel ezelőtt már ilyesmiken élt és kazettákat másolt, az nagyon otthon fogja érezni magát R&M univerzumában, ami azért valljuk be, tele van olyan témákkal és üzenetekkel, amelyektől jócskán felmegy a pumpa bennünk most: „létezés, de mégsem élet!”, despotizmus, avíttság, polgári jólét, vallás, konzervativizmus, merev szabályok, a test elhagyására vágyás (bármivel, ami kéznél van), menekülés, unalmas faszik és fapinák, bullshit-politika, roncstársadalmak, stb. *„Nem igazán tudom kommentálni a politika hiányát a jelenlegi ipari környezetben, hogy őszinte legyek. A modern ipari jelenetről most semmit sem tudok, de az eredeti ipar, melyben felnőttem és amit hallgatok, nagyon politikainak tűnt. Az ipari zene mindig kéz a kézben járt a politikával, ez tökéletes eszköznek tűnik az ilyen típusú témák bemutatásához. A politika a projekt szerves része, és azt hiszem, hogy sokkal jobban, mint amennyire jólesik ezt kimondani, de ez nem a prédikációról szól, hanem a tudatosság növeléséről.”* - nyilatkozta egy interjúban, majd hozzátette: *„Nem mintha versenyezni kellene ezen, de a művészetnek nem csak a menekülésről kell szólnia, hanem kell lennie a művészek egy kis csoportjának, amelyik meg is kérdőjelezi mindazt, ami odakint zajlik.”* Hogy ez mennyire igaz, arra a **Manifesto for a Modern World** ékes bizonyíték, mind a monoton loop-ok darálósságának formálásában, négy-öt sávos megoldásaiban, monotonitásában is megőrizve a lázadóképességet, totaliter, elkent vagy épp klasszikus mozik és „közszolgálati” híradól közötti sampling-megoldásaiban. Ami néhol furcsa, az a pitch bending, ami időnként hamissá teszi itt-ott a számokat, avatott fül kell hozzá, oda kell figyelni, és el is kell viselni, mert a Manifesto igenis jó album. Alulértékelt, gyengén beárazott, holott több kraft van benne, még akkor is, ha az alkotója egyébként nem feltétlenül tolja rivaldafénybe a saját személyét. Kifejezetten ajánlott nyersessége és germántekknóssága miatt a **Citizens** EP a Schwefelgelb remixével, a **Hope Tragedy Myths** 2017-ből, sőt, a **Electronic Body Weapon 1** is, mert az földbe döngöl, végighúz véresen a folyosón és még akkor is csápolni fogsz. Ilyen autoriter világ ez, legtöbbször alul fogsz maradni, de akkor is fémes hordókon vered majd az ütemet, taknyod-nyálad egybefolyik, de kapaszkodva belevigyorogsz a világ pofájába, lehányod a fekete, szirénás lesötétített Skodákat is rögögve. De erősebb leszel ettől és kész.

PLANETDAMAGE:
HI REZ LO LIFE (2019)

Aligha tudnék nem elfogult lenni Bari Máriusszal, akinek kimeríthetetlen energiái rengeteget tettek hozzá a hazai szcénához, ha elég kávét és kólát adagolsz neki, lelkesen mesél erről, bár szerintem anélkül is. A Hi Rez Lo Life egy hamisítatlan cyberpunk life-soundtrack, velős, hátborzongató és tele implantátumokkal. Annyi gyökere van, ideértve a kreativitást és technikai tudást is, hogy ember legyen a talpán, aki ma ilyen szintézisre képes. Ha eddig nem féltél a saját világodtól, amiben botorkálsz mit sem sejtve, akkor most majd fogsz és könyörögsz a nővérkéknek egy újabb adag morfiumért.

2019 januári négyszámos release-ről beszélünk, és próbálok visszaemlékezni, milyen volt a saját életem akkor, mikor beindult ennek az EP-nek terjesztése, de nem tudom megfejteni, mert épp hibernált állapotban voltam, ezt pedig a mesterséges tápcsatornán keresztül tolták belém valahogyan, hogy legyek szíves végre felébredni. A **TAZ**-zal kezdem, mert az segített kimásznom a szarkofágomból, hideg csippantások jelezték, hogy a vérnyomásom most már rendben, megpróbálhatok járni és ha kedvem tartja, akár táncolni is. Ez a legtempósabb darab, fülbemászó sávokkal, effektekkel, igazi dancefloor kiválóság. Itt hadd méltassam Planetdamage két óriási skill-jét, a vokáltorzítást és a szövegeket, amelyek minden felvételen meglepetést okoznak. Ezek ha jó helyen kerülnek kitermelésre, pl. egy dinamikusan növekvő piacon, akkor a PD világkörüli turnékon rendezi le vállrántva a soundcheck-eket esténként. Dramaturgia és producerkedés terén egyetemi kurzusok felvehetőségéért könyörögnének az ifjú hallgatók, Magyarországon pedig alig lehetne vele összefutni egy jó kis „szakmázásra”. A PD igen nagyon magas színvonalon dolgozik, az indító **Hi Rez Lo Life** (klasszikus cyberpunk toposz-átirat) zongorahúr-feszességre tekert felvétel, rombolás-kontrollos, hatalmas önfegyelmű. Ha a városban fülessel mászkálva hallgatod, olyan kiborgos és fémes lesz a járásod tőle, hogy még a földbe betonozott szemeteskukák is kitérnek majd előled félelmükben. Annyira red alertet sugároz majd a testtartásod! Pont ezért szeretjük az ilyen cyborg-tech zenéket urbánus környezetben magunkkal vinni és azért szögezzük le, ilyesmiből nincs éppen túltermelési válság jelenleg nálunk. **Vex (Retouched)** sem bánik kesztyűs kézzel az adagolással, bár nekem ebben hatol leginkább az agykérgen belülre a vokáleffekt, egyszerűen meg tudok őrülni ezekért a Robocop-szerű narrációktól, amilyeneket nálunk csak az Escalator volt képes ilyen tökéletességűre gerjeszteni. A **The Mark (Retouched)** bármelyik éjszakai city-center crawling mellé párosítható track, akár befeszült adósságbehajtó droid vagy éppen szombat éjszakai műszakban, akár lazán járőrözöl kerületi partnereddel a végtelenül rázós pesti utakon. Elfogultság, nem találni fogást ezen, elsőtől az utolsó hangjáig mestermunka. Hadd emeljem ki külön Árvai Krisztián keverési, valamint az anyaghoz készült hátborzongatóan autentikus és paranoid videoklip készítőjének, Besenczi Richardnak munkáját. Egyik a halló-, másik a látóidegeket fogja ellátni olyan exkluzív ingerekkel, hogy tényleg azt hiszed, hogy a jövő már itt van, háztetőkön ül, közben meg a célkereszt rajtad táncol. Még egy méltatás, aztán befejezem: Az anyaghoz igényes beltartalom lenne, ha fizikai formátumban kapható: top-class inlayer, cyberpunk artwork-orgia szövegekkel 12-oldalon, Besenczi profi munkája. *„You are up in the cloud, I’ve got my offline saves.”*

I
BP
HM
MAID
#nemvagyegyedul
HOLD UTCA
TREASONDOM
UNTERM RADAR
LMF
FOOD NOT BOMBS
BUDAPEST
FOOD IS A RIGHT, NOT A PRIVILEGE
J A Z Z
K O L L
E K T I
V D R E
S D E N
ANGELUSZ RÓBERT
BÚJSZ, HA HÍV A HAZA?
PIMPIKE
FREE
A MUTCÁNK
BUDAPEST
KURVA
POLITIKUSO
fb: autonomiahu
VERKSTADEN
95
BELDORF

ESEMÉNYBESZÁMOLÓK

SAVAS ESŐ SEM ÁLLÍTHAT MEG MINKET
HUNGARIAN OLDSCHOOL E.B.M. CLAN PARTY V2.0 + STAHLGEIST LIVE

Supersonic - Blue Hell & KVLT,
Budapest 2019. május 4. szombat

Valamikor este 10 körül futunk be, még alig lézeng pár ember, de már gyomorvastag és bolyhos ütemek fogadnak, ahogy a helyszínt bejárjuk, köd borítja el a belső termet, mindenki feszülten, lázasan készülődik, a stage már a méretes Stahlgeist és a Klán brandekben díszeleg. Percrőlpercre fokozódik az izgalom, olyan mint valami földalatti titkos majális, magával ragad és kész.

Egyre több klánismerős bukkan fel, örvendezünk egymásnak, aztán nem is kell sokáig várni, 11 után nem sokkal (a BIMfest és a PSH után végre a Klán színe-java előtt is) színpadra lép az új hazai erősen várt álompáros: Gazdag István és Bank Tamás. Iszonyat jól festenek az SG-egyenpólójukban, összeszokottak, mintha ezer éve együtt muzsikálnának, komolyan irigylem őket. Nyersfeszes és mély ütemekkel indítják be a bulit, nincs ám hosszú várakoztatós intrózgatás meg hasonlók, ezért szinte azonnal el is szabadulunk, onnantól már nem is mi kontrolláljuk a testünket tovább, hanem ők. A színpadon egy építkezésről hozott antracitszürke vasállványra Tamás vokálozás közben izmosan rá-rákólint egy kőmíveset, és becsületére váljon, egyszer se véti el se a ritmust, se az éneket, az a böszme állvány pedig tényleg akkorát szól, mint egy mangalicára tervezett ólajtó, pedig tudomásom szerint be sincs hangosítva a vas és mégis, majd leszakad a fejem tőle. Aztán megfigyelem, hogy a keresztvasak másképp szólnak, mintha be lenne hangolva valahogy. (Tamás persze utólag elárulja, hogy a felső vas be volt tekerve valami anyaggal, attól szólt másképp.)

Az egész produkció nagyon egyben van, nem lehet nem táncolni rá, bár a számon belüli tempóváltásokkal nem mindig tudok mit kezdeni, de ez az ugrándozás és csápolás közben csöppet sem zavar, megszokom. A háttérvetítés lélegzetelál-

lító mestermunka, Zölley Imre nagyon eltalálta a mozgóképek keverésének és zenére hangolásának egységét, olyan erős hatású, ismert és soha nem látott pusztulat-technológiai meg bolygóközi képsorok peregnek rá a vastag basz-szusokra, hogy már önmagában ezért is megérte eljönni. Nem is tudom, hová nézzek, cikázik a tekintetem. Minden szám más, egyik jobb mint a másik, de

összekacsintva és nevetve megállapítjuk, hogy azért mégiscsak a Step By Step lesz a Stahlgeist abszolút megaslágere! A képsorokon a széparcú kínai menetelő katonalányok fegyelmezettsége olyan hatással van ránk, hogy egyszerre skandáljuk ütemre, zeng is bele a terem. A ráadás is telitalálat lett és még azért egy lassú balladisztikus szám talán belefért volna búcsúzásképpen (nekem), de így is maximális elégedettséggel és vastapssal köszöntük meg ezt a fajta hitelességet, zenei és színpadi profizmust, amit ott akkor kaphattunk. A FA4S-hangzás rendesen

anhaltosítva, ebm-esítve lett, így egészen egyedi és velőtrázóan komoly eleggyé állt össze. Ez pedig teljes tiszteletet érdemel, igazi iparos munka volt!

Az utána következő szettekért egyedi felsorolás nélkül szintén minden egyes dj-nek külön köszönet. Voltak egész bátor húzásaik, olyan darabokat válogattak be a repertoárba, amelyek eltértek időnként a megszokott és kötelező elemektől, mertek kísérletezni és így is fantasztikusan működött, megtáncoltatták rendesen a kláncsaládot, csak egyre azon kaptam magam, hogy már megint nem tudok kimenni a személyes folyadékháztartásomat rendezni, mert még mindig újra meg újra valami olyan tracket, remixet vagy egyenesen klasszikus audiokézigránátokat dobtak be, ami nem engedett ki jó darabig.

Összegezve: a V2.0 rendes családi találkozó volt, sok ikonikus arccal, jókedvű, kitartóan táncoló, lelkes emberekkel, kedves és fitt negyvenesekkel és talán még a szomszédos HC buliból is átnézhettek kiváncsiságból páran, bár ebben most nem vagyok biztos. Hajnaltájban valahogy hazavitt a lábam (kilométereket gyalogoltam, már utólag magam sem értem hogyan), az egész eseményre pedig az összes fájó tagom (vajon a zsírszövet is tud izomlázas érzést nyújtani a táncikától?) emlékeztetett másnap.

Ők is hálásan köszönik a remek magyar produkciót
és az igényes menetelős zenéket.

Menetrend

22-23 damilaja
23-00 **Stahlgeist koncert**
00-01 FatMan
01-02 Kraak
02-03 Gunhead
03-05 FatMan/Kraak/damilaja

Az este folyamán az utólag fellelhető és megosztott setlistek egy része alapján (a teljesség igénye nélkül) ennyire sok mindenre lehetett intenzív és boldog végtagmozgatásokkal reagálni:

Scapa Flow - Servant; Front 242 - Operating Tracks; Die Form - Save Logic - D.F. Remix; Velvet Acid Christ - Futile; Crystal Geometry - Starvation; Noise Unit - Struktur; KMFDM - Megalomaniac; Test Dept - Landlord; DAF - Als wär's das letzte Mal – B.N. remix; Schwefelgelb - Durch die Haare die Stirn; Statiqbloom - Talons Teeth; Soft Moon: Like a Father – I.B.U. remix; Die Delektion - Der Augenblick; Explodiert - A.M. remix; DSX - Pinpoint; DAF - Sex unter Wasser; Djedjtronic - Take me down; Raffael Attanasio - Lust; Front 242 - Feadhunter remix; Skinny Puppy - Sleeping Beast; e.l.m. - Kampftrinker - remix; Die Krupps-Schmutzfabrik; Holygang-Free Tyson Free; Nitzer Ebb-Payroll; Front Line Assembly-Liquid separation (Live Wired); Funker Vogt - Für immer; Apoptygma Berzerk - SDGXXV Bitch (Weil Mix by Substaat); Spark! - Tankes mirakel; à;Grumh - Danger Zone; Cat Rapes Dog - American Dream; Bak XIII - Headbanger; VNV Nation-Retaliate; Covenant - Call the ships to port-Club version; X Marks The Pedwalk - Interruption; Suicide Commando - Comatose Delusion (Overdose); Front 242 - Moldavia; Hocico - Forgotten Tears; Ministry - Flashback; Cyberaktif - Paradiessiets; Skinny Puppy - Rivers; Skinny Puppy - First Aid; Front Line Assembly - Bodycount; Delirium - Decade; Klinik - Lies; X Marks The Pedwalk - Repression; Numb - God Is Dead (Live); Leaether Strip - Japanese Bodies 92'; Klinik - Moving Hands (Mix by Tim Schuldt); Fïx8:Sëd8 - Baptism Of Fire; Pyrroline - Cybernetic Civilization; tEaR!doWn - My World (Rmx By Pyrroline); Dead When I Found Her - No More Nightmares; Cocksure - TKO Mindfuck (Feat Richard 23); Dive - Dead Or Alive; NTRSN - Electric Love MkII

„ÉRTE: - MIND A HÉT FŐBŰNT”
(III.) INTERNATIONAL EBM DAY + DR. KONDOR LIVE

Budapest, Fészek Kulturális Központ, 2020. február 22. szombat

“Utópisztikus dísztópia, a neonokat leváltja a ledek erősen villogó fénye, lézer és füst. A sötét öltözeteken, fémes láncok csörrenek meg a villódzó fényekben.” - hirdette a beharangozójában a szervezőcsapat, melynek motorjai az Industrial Fusion, az Ipari Szakadárok, a Labyrin’TM és a Memento Mori csapatok voltak. Úgy tűnik, hogy az összefogás hagyományőrzést eredményez, a tavalyi nagy sikerű találkozó megismétlését már nagyon vártuk, ahogy Dr. Kondor rendelését is!

Azért nem kis pánik lett úrrá rajtam, mikor egyszerre értem oda egy csoport rendőrrel és egy kísérővel. Egy darabig nézegették a bejáraton belül beszélgető baráti kört, de igazából be is akartak jutni. Barátunk bentről csak megvonta a vállát és nevetve kiabált nekik ki, hogy „Én csak vendég vagyok, nem nálam van a kulcs!” Szerencsére a váratlan rendőrségi látogatás hamar lefutott és nem volt összefüggésben az esti bulival. Addig is Gaba szórakoztatott bennünket az előtérben álló „Fűreliszt” márkájú ripitya-zongorán, hol a DM-től a Pimpf-et, hol Bach-ot, hol meg Beethovent klimpírozott, de akkor esett le csak igazán az állam, mikor a jugoszláv „Forró szél”, valamint a brazil „Isaura” sorozatok zenéit is előadta. Igen! Így is tud indulni egy kőkemény ipari EBM parti, gyönyörű sokoldalúsággal, szórakoztatással, vidámsággal.

Pontban 21-kor el is indultak a hangrendszerek ismerős talpalávalókkal,

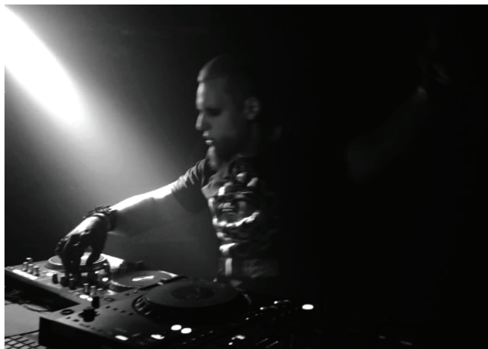
nyers és izzadt ütemekkel. Akkor még csak páran lézengtünk lent, lassan szivárogtak csak a vendégek, vagy éppen még máshol jártak (felettébb sikeres egymásra rendezvényszervezés!), esetleg még otthon tollászkodtak hoszszabban. A második szelektor szettjénél jártunk, 22 óra lehetett, a terem addigra kezdett megtelni szilaj energiával, damilaja és Dr. Kondor sürgött-forgott a pultban, Kraak is be-beugrott, lőtték be a technikát, füstpróbát tartottak, egyre fokozódott az izgalom. Felcsendült a bemelegítésben a Portion Control, a Skinny Puppy és még sok hasonló mellkasdöngölő nóta. A rendezvény a labirintus két pólusán koncentrálódott, a fő dühöngőben és egy kis otthonos, vetítéssel megspékelt teremben, ahol inkább gothic és wave jellegű zenékre lehetett táncolni vagy lazulni a kanapén.

Míg érkeztek a vendégek, addig Dr. Kondorral konzultáltam a világ és az életszerű betegségek tüneteiről, javasolt kezelési és terápiás eljárásokról, gyógyulási esélyekről. A Dokival nekem mindig kifejezetten üdítő beszélgetni, mert a professzionális szaktudásához kellő alázat is társul, ráadásul elég korán rájöttünk arra, hogy igen hasonló dolgok foglalkoztatnak minket. Arra a nyugodtságra mindig emlékezni akarok majd, amit a fellépése előtt sugárzott, csöppnyi izgalom sem volt felfedezhető rajta, de hát ilyen egy harcedzett, rutinos előadóművész kérem szépen. Még a koncertkezdés előtt sikerült levegőzni egyet és Gáspár Kornélt (Új Látásmód Fúzió) is kifaggathattam, többek között arról, hogy a január 31-én fullosan megtöltött (Új)Gólyás fellépését miként értékeli.

Aztán levonultunk, mert közelgett az idő, hogy Dr. Kondor megnyissa rendelését, mi pedig most nem ám csak receptet feliratni jöttünk! Karantén és pandémia-szirénaszóval, lézervillódzással, sztroboszkóppal és füsttel bevonva Dr. Kondor fehér ingben, fekete nyakkendőben, szájmaszkban, síszemüvegben, nyakába vetett sztetoszkóppal tekintély parancsolóan állt a pult mögött, a feje fölött tekergő, ezüst elszívóberendezés csőrendszere vészjóslóan lógott rá, mintha csak felszippantani készülne őt. Drámai aktualitással, a kínai koronavírusról szóló híradásokból szikével kimetszett hangokkal illusztrálva intrózta meg műsorát, hogy aztán tényleg eljusson arra a pontra a számai között, hogy egy halom gyógyszeres dobozt dobáljon ránk - orvosi rendelvényre vagy anélkül is.

A számai frissnek, ropogósnak, és felettébb modern hangzásúnak hatottak, érezhetően alaposan kidolgozza a vokálja alá kerülő zenei szövődményeket: elkent, beteg, részeg hangok (ilyet mégis milyen kórházi fertőző osztályon hangmintázhatott be?), orosz nyelvű parancsok, zsíros EBM-szekvenciák, melyek bennem a korai Escalator-t idézték fel, és ezek na-

gyon jó múltidéző emlékek, igazi nosztalgia. Dr. Kondor nagyon érzi a páciensek állapotát, szigorúan ránk szögezte mutatóujját, együtt lélegzett a zenéjével, belépései pontosak voltak, hangja drámaian mély. A Tudatos Pusztítással ránk borította a gyógyszeres szekrényt, a Fogtündér alatt pedig aggódtam, hogy megsérti magát azzal a fogóval, amit összefogott a mikrofonnal, de szerencsére nem történt semmi baj. A H1N1 alatt a száraz köhögés is hangszerévé vált, aztán már rám is jött a köhögés, mert közel álltam. Szűk 40 perc megőrülést és felgyógyulást fedett le a produkció, korrekt outro-val zárva.

Az est további masszív DJ szettekkel folytatódott, széles skálán szolgáltatva a tomboláshoz, ugrabugráláshoz, testtekergetéshez alkalmas zenéket. A tánctér rendesen megtelt barátokkal, a hangulat kilőtt rendesen és igazán nem lehetett senkinek semmi panasza, a zsírégetési lehetőségekre semmiképpen. Meglepetésvendégek is voltak, ettől valóban nemzetközivé vált az EBM nap, hiszen az előző napi rendkívül sikeres, Dürer Kertes fellépésük után lenéztek hozzánk az Amnistia és a Fix8:Sëd8 tagjai is, és Martint elnézve úgy tűnt, hogy abszolút otthon is érezték magukat, kényelmesen és kedélyesen cseverésztek. Én az Amnistia tagjaival beszélgettem kicsit arról, hogy miként fest most a színtér náluk Németországban, hol lépnek fel, mi mindent tapasztalnak, mekkora a rajongás foka és menynyire érezni mindezt mondjuk Lipcsében. Elmondásuk szerint náluk is beszűkülőben van a dark electro terület, a fiatalok sokkal nagyobb számban látogatják az olyan helyeket, ahol cold wave zenekarok lépnek fel, mint pl. a Lebanon Hanover, ami ott most nagyon menőnek számít. Az érdeklődés csökkenésének további okaként említették a hihetetlen mértékű drágulást. Egy-egy koncertbelépő 30 euróra is rúg akár, a bulihelyszíneken az ital roppantul megdrágult, 6-7 eurót is elkérnek egy sörért, emiatt sok fiatal nehezen tudja kigazdálkodni azt, hogy eljárjon rendszeresen, gyakoribb, hogy havonta egy eseményre gyűjtenek, mert több nem fér bele. Meséltek még az előző nap játszott számaik hátteréről, készítési módjáról, nagyon

közvetlenek és barátságosak voltak, talán kicsit az is meglephette őket, hogy nálunk ilyen családiasan működnek ezek a dolgok. Komolyan, még a mellékhelyiségben összefutva is ugrattuk egymást és jókat nevettünk.

A DJ szettek pedig folyamatosan mentek és bár nem bírtam annyira követni, hogy épp mikor ki kezeli a lemezjátszókat, azt azonban ki szeretném emelni, hogy Kraak-ot (Ipari Szakadárok, Vákuumcsomagolt Hegyilevegő) aznap este rengeteget láttam sürögni-forogni, dolgozni, intézkedni és gondoskodni arról, hogy mi jól érezhessük magunkat. Ezúton is köszönjük neki, ahogy a többi fellépő vendégnek is, akik érezhetően szintén fel voltak pörögve és olyan csápolást nyomtak a keverés közben, csodálatosan szinkronba hozva az eltérő tempójú számokat, hogy csak elismerően csettintettem óránként több alkalommal is, hogy „oké, most akkor ugye kinyírtok minket, de azt bizony ultraprofin csináljátok". Fél 4 körül mielőtt elhagytam volna a fokozatosan gyérülő helyszínt, még benéztem a kisterembe (indítóakna), ahol a páratartalom már rekordokat döntögetett és a beragadt vetítésen még mindig ott figyelt fekete alapon fehér betűkkel:

Rövid összegzés:

Aki nem jött el, az eléggé bánhatja, ugyanis a 3. International EBM Day-ünk idén is rohadt jól sikerült, nagyon baráti volt és hát... hadd ne mondjam: másnap meg, khm (fájó végtagok szevasztok), így igen emlékezetes!

A tervezett menetrend ez lett volna a gépházban, de aztán kicsit átszerveződött, végülis panaszra így sem volt okunk, sőt:

21.00-21.45	damilaja
21.45-22.25	misantropix
22.25-23.15	**dr kondor - live**
23.15-24.00	u-lab
00.00-01.00	fatman
01.00-02.00	kraak
02.00-02.30	thamas
02.30-03.45	BRVTAL crew - syncbutton + maximillian sinclair
03.45-..........	EBM all stars

01 Influenza Intro + Csernobili áldozatok
02 Állatkísérletek
03 Dr.Kondor eret vág (betét)
04 Tudatos pusztítás (video mix)
05 Fogtündér
06 H1 N1
07 A Tanítvány
08 Műtéti érzéstelenítés

Az indítóaknában (kisterem), a haláltánc! szelektorai dolgoztak coldwave, elektropunk, synth-noir és minimál pengeéles hangokkal:

- Antidolor
- Gelka (Memento Mori; Cold Wave, Noir, Minimal)
- Lamastu

A lemezlovasok által pörgetett számok, setlistek lapzártáig csak részlegesen lettek közölve, így csak ennyi ismert belőle:

Clock DVA - Final Program | Will - Crowing Glory | Necro Facility - Freeze | Doubting Thomas - Father Don't Cry | Portion Control - Blind Eyes | Excessive Force - Blitzkrieg (Sturzkampf) | Aesthetic Perfection - Living The Wasted Life (Machineries) | FIX8:SED8 - Within Cells Interlinked | Cryo - My Wall (Club Edit) | Cleen - Voice (And One) | Bigod 20 - The Bog (Techno Duck mix) | Laibach - Das Spiel Ist Aus (Volk Tour) | Cyberaktif - Paradiessiets | Kraftwerk - House Phone | Liebknecht - Danzig | Stahlgeist - Gluttony (Instrumental) | Aircrash Bureau On - Patrol V.3 | Nitzer Ebb - Control (I'm Here) (Dubfire's Jamrock remix) | Pankow - My Baby Can... | Frontline Assembly - Lethal Compound [Harmful If Swallowed] | Insect - Murder | Nitzer Ebb - Getting Closer | Front 242 - Neurobashing | Clock DVA - The Hacker | Klinik - Dead Meat | Numb - God is dead (Live) | Leaether Strip - Red Meat Attraction | Skinny Puppy - Addiction („Ain't It Dead Yet") | X-marks the Pedwalk - Repression | Nitzer Ebb - K.I.A. (PK remix)

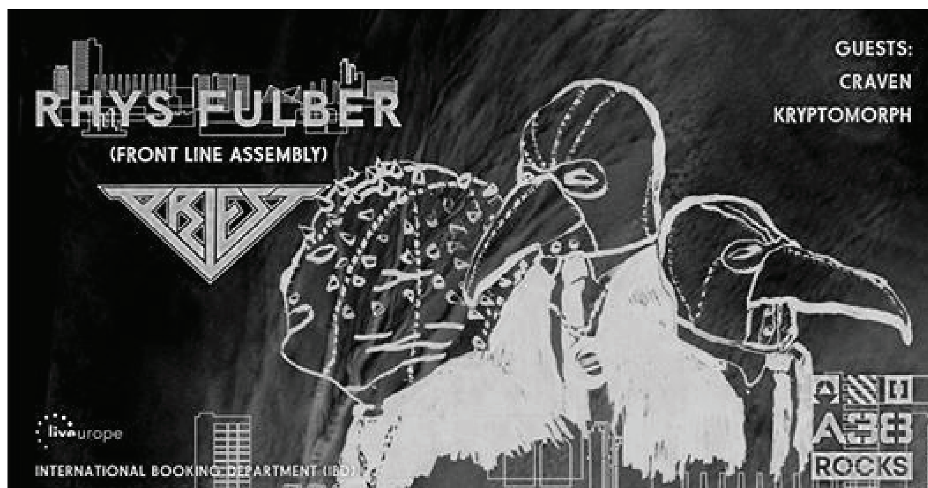
A cikkben szereplő fotókat, valamint a tradícionális jó hangulatot pedig Bánki Andrisnak köszönjük!

TÁNCOLNI AKARTUNK, AZ PEDIG MEGVOLT. (LÜKTETÉSTUDOMÁNY)

Rhys Fulber, Priest, Craven, Kryptomorph
A38, 2019. szeptember 18. szerda

Elismerem, szigorúbb voltam a legutóbbi friss RF lemez kapcsán (Ostalgia), rendes iparos munka, ezt fenntartom. Viszont aznap este az A38 hajón én abszolút megkaptam azt, amire befizettem. Lüktetést.

Expectation Management: valami Recoil-szerű trip, lebegés, lüktetés, atmoszféra, kicibálni minket abból, amiben épp leledzünk, ehhez skill kell, combos meló, a farmerből is kilógó drótok, belefeledkezés, háttérvetítés, összeomló paneltelepek bináris fekete-fehér képei, kikacsintás a Clock DVA-re, érzéki adagolás, előjáték, karmester-szerep. Ehhez élettapasztalat, dramaturgia dukál, ez pedig jelen volt szerda este. Az előzenekarokról nem mondok sokat, talán még vihetik valamire, de nem érzik a néplélek súlyát még, nem diktatúrák láncaiban nőttek fel, klisés karcsúság, maszkolás, nem tanulmányozták eléggé, hogy a Laibach, Skinny Puppy, FLA, Haujobb, 242, TestDept hányszor és milyen hatékonysággal álltak fel a színpadra itt nálunk, ebben a kis országban, az okkultizmus, a gumimaciság ide nem elegendő, itt nem esünk hasra mesterséges színezéktől...adalékanyagoktól. A legtöbben Fulber miatt jöttünk és ledöbbenek, mennyire nem jön át az elején.

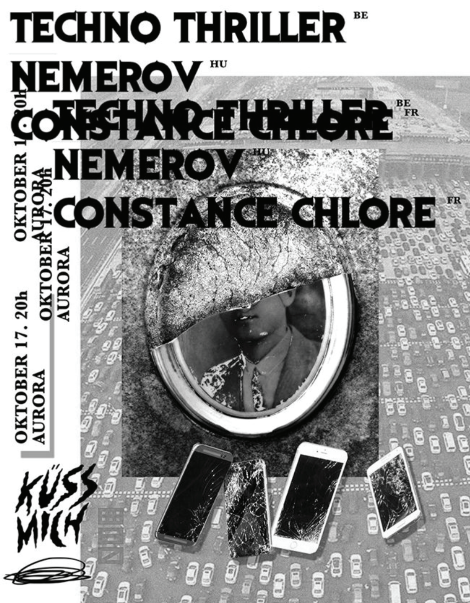
Annyira lassú, komótos tempóban kezd neki, elhomályosuló, szovjet filmjelenetekkel, keszkenős kislány arca, vízben dagadozó farakások képei, ácsorgó emberek, szellős az egész, emiatt turnébuszra se érdemes szállni, anyagilag biztos bukó a projekt. Aztán elkezdi emelni a tempót, nem foglalkozik vele, honnan jött, mit reagál a közönség, működik-e. Nem érdekli! Kontrollál, tekerget, ez akár unalmasnak is tűnhetne. Páran érzik azért, hogy ez performansz, a csuklóján megcsillan egy talán CCCP-ben gyártott karóra, lehet Poljot, vagy hasonló, de nincs idő megvizsgálni, mert alámerülünk a lüktetésében. Ezen van a hangsúly. Mert lüktetést előidézni tudni, ebben a széteső világban, egy hajó fedélzetén, napi multiplikált görcshullámok után, ehhez is kell kompetencia. Tartani az arányokat, tudni, mikor kell gyorsítani, lassítani, kiengedni, visszahozni. Nem ragozom tovább. Szelfi-botok, video recording álló telefon-formátumokban, eltenni HDD-re, letudni, ez is megvolt, ott voltunk, szellősen, de láttuk...ennyi volna? Ezt a lüktetéstudományt nem veszed meg apróért automatából paypass-szal. A testeddel protestálhatsz csak, aligha kenheted másra. Rhys Fulber totálisan partner volt ebben. Az audiencia kevésbé. De majd biztosan jönnek a hangtechnikusok, hogy nem szólt elég jól, jönnek a social szakértők, hogy szerda volt, befáradás, kevesen voltunk, meleg volt a sör, fújt a szél, stb, ismerjük már ezeket a nyafihangokat!

Ma este valaki nagyon szerényen, visszafogottan, egy kontroverz közönség előtt, laborkörülmények között, de maximálisan komolyan véve tette a dolgát. Ráadásul (amúgy nem volt ráadás) a FLA-reinterpretációk is müködtek, de ezt alig páran vették csak észre. Nem tudom más hogy van ezzel, de én kedvelem a koncepcionális dolgokat. Azt meg főleg, ha egy zenei produkció ki tud szakítani a hétköznapokból és még mozgásra is bír, megizzaszt. Olyankor el lehet felejteni mindent, ujjnyi vastag üvegfalak mögött mehet a vonaglás, kit érdekel? Szeretnék olyan tempóban öregedni, ahogy a berendezések mögött álló szakember szerda este. Alig. Tudomány ez, én mondom.

ŰRZENÉTŐL AZ ELECTROPUNKIG:
NEMEROV, TECHNO THRILLER, CONSTANCE CHLORE

Auróra, 2019. október 17.

Az Auróra kiváló elektronikai programokat szokott kínálni a Küss Mich tagozat jóvoltából, hiszen a gördön & splatter által szervezett DJ estek, szinti, punk, wave, noise, industrial és acid kiváló gyógyírt jelenthet a hétközben szétrongyolt munkásoknak arra, hogy kissé kiengedjék a gőzt.

A helyszín nyilván közismert, megúszta a vegzálásokat, finomított a keretein, de megmaradt ugyanannak a platformnak, ahol bárki oldottnak érezheti magát. Akkor már hetek óta sóvárogtam valami táncos eseményre, és a “Techno Thriller” hívószavakra kitágult a pupillám. Bár nem ismertem egyik fellépőt sem korábban, ez az est tökéletes volt arra, hogy ezután viszont nagyon-nagyon akarjam!

Egy korsó sörrel és **Nemerovval** kezdődött a ráhangolódás, aki a 2016 óta működő Exiles techno lemezkiadó alá tartozik. Ezt csak azért tartom fontosnak megjegyezni, mivel ez egy műhely, ahonnan rendkívül izgalmas dolgok kerülnek elő. Például Pálfi György különleges hatású és mély nyomokat hátrahagyó Az Úr hangja című művész sci-fi, melynek a hátborzongató elektronikus aláfestő zenéjét a FOR. (Gryllus Ábris és Farkas Miklós) készítette, Ground Support Estate címmel. Körülbelül ennyi elvárás volt bennem, hogy izgalmas szubatomi rezgésekkel leszek megkínálva. A koncertteremben még csak páran lézengtek, Nemerov szerszámosládára felpakolt eszközöket nyomogatott és tekergetett, kicsit oda is óvatoskodtam, hogy közelebbről is megcsodáljam az Elektron Octatrack MK II-t, alsóhangon legalább 4K egy ilyen cucc, én nagyon vigyáznék rá, ha nekem ilye-

nem lenne. Egy darabig gyönyörködtem a futó zöld szekvencerfényeken, figyeltem a potméter tekergetést és azon tűnődtem, hogy mennyire kell kattantnak lenni ilyen kamillatea-elektronika performanszhoz, mennyi benne a programozottság és mennyi az élőben hozzáadott érték, továbbá, hogy miként lehet három-négy egyszerű hangból könnyűszerkezetes ritmusfalakat felhúzni (glettvas nélkül). Az improvizáció, hangulatra rögtönzés, spontán, menet közbeni kitalálás viszont kétélű fegyver, ami az elektronikában engem nem mindig kap el, és elfogadom, hogy ez egy nagy hiányosságom. Pár fiatalabb személy ácsorgott az eszközhasználatot figyelve, jó lett volna megkérdezni tőlük, hogy ők éreznek-e bármit is közben, ami belőlem hiányzik. Lassú, nehéz, levegőtlenül éles volt. Előbukkant pár érdekesebb hang vagy effekt, de engem teljesen felkészítetlenül hagyott és filozófiailag is üresen. Akkor még meglehetősen gyanútlan voltam, hogy ezután mi is érkezik, de a meglepetés viszont annál nagyobbat szólt.

Ugyanis jött egy srác valami piszkosszürke védőmaszkkal az arcán, amelyből egy kábel lógott le a lábai közé, beült egy rakás pedálokkal, kütyükkel, kábelekkel és mindenféle cuccal körülpakolt dobszerkó mögé és elkezdett csápolni, taposni, tekergetni én pedig azonnal transzba estem, az állam meg le a padlóra. Ez volt a **Constance Chlore**, az egyszemélyes marseille-i projekt, és akkor visszanyertem a hitem, hogy igen, 2019-ben is lehet még hiteles, friss, ropogós electropunkot élőben hallani. Bizonyos források szerint a stílusa Kraut Body Music, ami mesterkélten hangzik valamennyire, de most nem a zsáner beazonosításon van a lényeg. Hanem azon, amit ez az egyszerű, szerény fickó ott nekünk lenyomott: szünet nélkül az összes végtagját intenzíven megdolgoztatta, csépelt mindent, a kezei folyamatosan jártak az eszközökön, a lába úgy vibrált a pedálokon, mintha csak a 7-es buszt vezetné csúcsforgalomban! Minden egyes előadott darabja feszes tempójú, lázadó punk szám volt, a maszkba épített mikrofon torzítóval (ez egyébként a színpadi én-márkája a Constance Chlore-nak) hatalmas innováció. Arra emlékszem, hogy a CC az első perctől az utolsóig átforrósította az izmaimat, bekapcsolt a tánc-áramköröm, lehullt minden lánc és

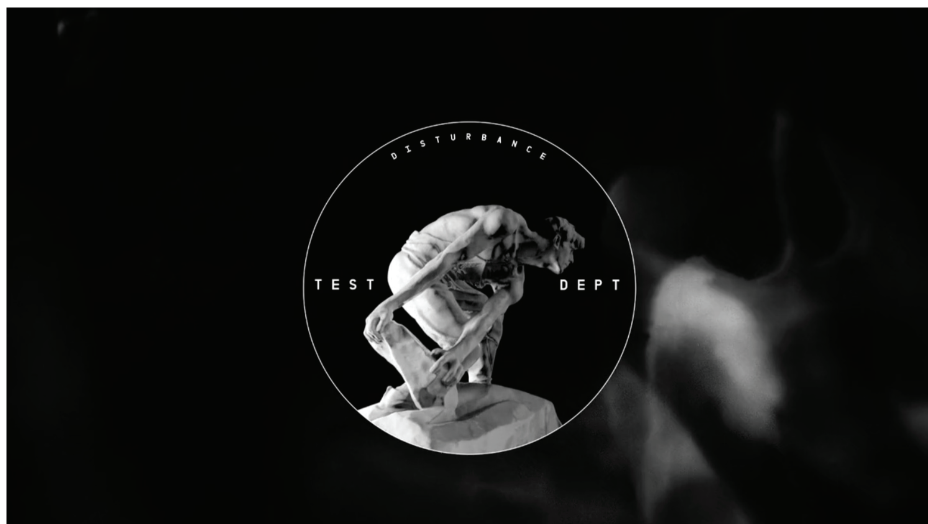
szikla, mintha csak egy hatalmas kőműves kalapáccsal csapták volna le rólam. Döbbenetesen felszabadító élmény volt közben elégedetten megállapítani, hogy itt nincsenek hibás számok: mindegyik szilaj, nyers erővel teli, anélkül, hogy érezni benne az erőlködést. A repertoárból semmit nem lehetett érteni, egyrészt mert franciául szólt, másrészt az énektorzítás miatt, de ez semmit nem vont le a produkció értékéből. Volt pár szenzációs pillanat is közben, de ettől csak még hitelesebb lett az egész. Az egyik cintányért-állvány elkezdett lekonyulni a szám közepén, aztán meg összegabalyodott a technika, kicsit döccenve indult be. CC érezhetően zavarba jött kicsit, majd kapkodva igyekezett mindent azonnal helyrehozni, megjavítani, villámgyorsan járt a keze és utána csendesen elnézést kért a közönségtől, majd tiszta erőből újra belecsapott az egészbe. Ezek a kis hibák még őszintébbé, valódivá tették az előadást. Viszont csodálattal figyeltem, hogy ettől az intenzív kézzel-lábbal zenéléstől, a maszkban énekléstől, az erőfeszítéstől és a légszomjtól szegény srác majd meghalt a közönség előtt, a végén már szinte szédelgett, de eszébe nem jutott volna kímélnie magát. Még páran, lelkesen táncoló rajongók kicsikartunk volna belőle pár ráadást, de be kellett látni, hogy minden ki volt maxolva, megkaptuk a **Hymne au confort**-ot is. A produkció végén próbáltam lecsapni rá, hogy gratuláljak neki, de annyira sokan akarták ugyanezt, hogy igazán rövidre kellett fognom, mert onnantól peregtek a másodpercek, mindannyiunknak fel kellett töltődnünk gyorsan oxigénnel. A szünet után visszaereszkedve a mélybe a belga **Techno Thriller** duó a terem másik sarkát foglalta el és erről sajnos nem tudok sokat írni. Hosszan kitartott, őrületesen széttekert, nyers, félmeztelenül ráhörgős, belevinnyogós minimálisan faékegyszerű krautrock elektro-vonaglás volt (nyakbatekert mikrofonzsinórral és állatias huhogással), amire a terem teljesen megtelt ácsorgókkal ugyan, de nekem már nem működött úgy, hogy az előző technikailag is bravúros felpörgés után ismét visszazuhanjak valami elvont, lassúbb és szenvedőbb minimáltempóba, ami leginkább a „Legyek urát” juttatja eszembe. Egy darabig lehetett ugyan a levegőt szeletelni, de utána rögtön éreztem, hogy az előző fellépő alatt gyorsan kialakult feldobottságomat most nem fogom tudni kockára tenni és alárántani hagyni, ezért pár szám után inkább útra tettem magam. Hogy jól tettem-e nem tudom. Még sok minden lehet. Mindenesetre korszellem-idéző este volt, erős súlypontokkal, frankofóniával és zsíros visszhangokkal.

Ez volt a menetrend:

20.20	nemerov
21.00	constance chlore
21.45	techno thriller

TEST DEPT: A MEGSZORÍTÁS CSAK EGY HAZUGSÁG

A38, 2019. november 6., csütörtök

Ez aztán szerencsétlen egy nap volt. Mintha direkt minden csak egy hatalmas gonosz szimulációvá, egy túlterheléses kísérleti projekcióvá állt volna össze és keresztbe azon a novemberi napon Budapesten. Az egész város paralizálva lett: mindenhol csak szirénákat, villogó kék fényeket lehetett látni, a közlekedésben, mozgásban, kommunikációban, de még az érzelmekben is blokkolva voltak aznap sokan. Ritkán fordulhat elő akkora mértékű negatív együttállás, ami egy napra és egy helyre képes a Világegyetemben összehozni egy önsorsrontó vonalat bármiféle gondolkodás vagy kételkedés nélkül, behunyt szemmel követő, közép-kelet európai országot, annak fővárosát, frusztrált és dühös lakosait, utasait, ingázóit, teljhatalmú és arrogáns elnökeit, akik természetesen a legjámborabb politikusok a Földön, elképesztő méretű rendőri és terrorelhárítási csapatokat, valamint egy Dunán álló orosz rendezvényhajón fellépő brit veterán ipari zenekart, amelyik pont a Disturbance (magyarul: Zavarás) lemezének bemutatóját tartja.

Miután négy vagy talán öt újratervezés után sikerült végre eljutnom a Boráros térig, addigra halálosan elfáradtam. Betértem az aluljáró oldalába vájt munkáskocsmába némi innivalóért, annyira kiszáradtam. Kifejezetten idegesítenek

azok a vendéglátóhelyek, ahol tévé is megy, és vagy „A Propaganda Adó”, vagy „A Kereskedelmi Adó” esti híradóját kell kényszerűen nézni és hallgatni, plusz ahogy kommentálják a látottakat a bérletes, mindentudó bentlakók. Mindenki hyperokos szakértő olyankor, egy végtelenített filmnek tűnik az egész, baromság az is, ami a tévében elhangzik, meg az is, amit erre a vendégek kéretlenül, kásás hangon, egymás szavába vágva rábőfögnek. A fővárosi találkozó miatti felfordulásról egyetlen szó sem esett, de téma volt a magyarok dinamikusan növekvő keresete, az életszínvonal, a társadalmi kirekesztés, a nyugdíjasok nyomora és még pár hasonló érzékeny téma is. Nem is akartam sokáig maradni, gyorsan leküldtem az utolsó kortyot, megtorpantam még két, egymást követő, vijjogó és szélsebes, páncélozott konvoj áthaladása előtt és csak a túloldalon, a rakparton nyugodtam meg valamennyire. Most már azért közel vagyunk.

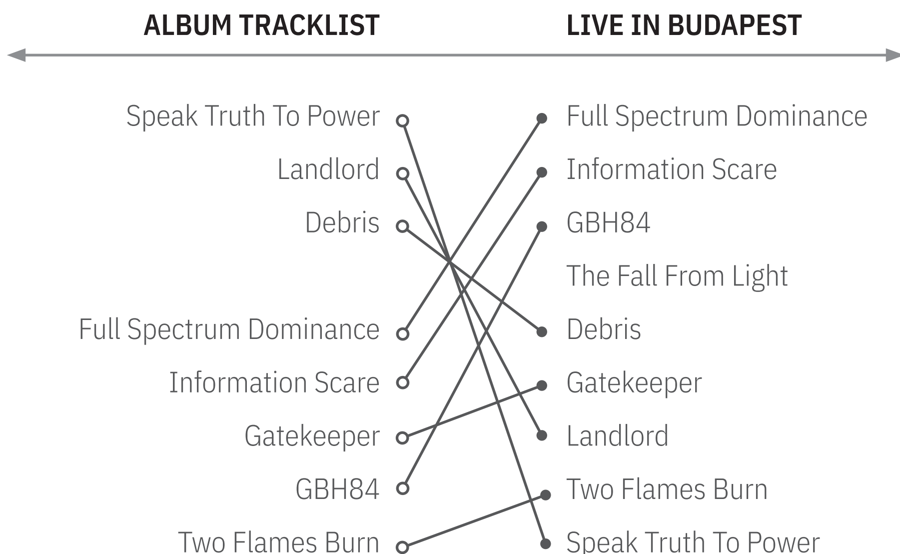
A zebránál egy fiatal pár bengázott, egy francia hölgy próbált tőlük angolul útbaigazítást kérni, de mindhiába. Így hát belekaroltam, és két percen belül már arról beszélgettünk, hogy a Test Department mennyire eltalálta, hogy a lemezbemutatója mikor üt a legnagyobbat. A koncertkezdésig még elcsevegtünk a dokumentumfilmezésről. Ő egyébként rövid- és dokumentumfilmek alkotója volt, és látszólag verhetetlen módon kiismerte magát e műfajban, ahogy a kizsákmányolt, elnyomott munkások helyzetében, a történelmi szabadságharcokban, Európában, nagyhatalmakban, politikában és még egy sor fontos munkavállalói érdekképviseleti kérdésben. Kétségtelenül a szimuláció része lehetett, bár azt mondta, csak átutazóban van és teljesen véletlenül figyelt fel rá, hogy a Test Dept a városban lép fel ma, ezért úgy gondolta, ezt kár lenne kihagyni.

Némi elsodródás, rég látott ismerősök köszöntése, a merchandise pultban gyönyörködés még éppen belefért, hogy aztán **LivingTotem** a földönkívüli és egyben túlvilági rituális elektroszettjével nekiálljon bemelegíteni a helyet. Imbolyog a csuklya, lötyörészik a spagettipofa-maszk, kikeményednek a ritmusok. Valójában nehezemre esik odafigyelni, táncolhatnék még nincs bennem, meg borzasztóan izgat, hogy a színpadon felhalmozott nagy kupac vaskollekció, az őrült méretű dob meg trombita hogyan fog megszólalni, miként hat rám és a közönségre egy ilyen beteg nap végén. Meglepő módon nincs tele a terem, simán legelőlre lehet jutni, és egészen közel kerülni a történésekhez. Aztán elsötétül minden, csak a sötétbe oltott projektorkép világítja be a színpadot. Épp a Test Dept monoszkópkép fekete-fehérje vetül a sok felszerelés mögé, a vasállvány vízszintes tengelyére szerelt vaspálcás „napkorong” kellős közepén világít a vékony TEST**DE**PT fel-

iratból véletlenül kimetszett „DE”, mint valami titkos tudatalatti üzenetsorozat: DélElőtt, Dictator Erdogan, DEutschland, „DE azért csak itt vagytok, nem?” Aztán feltűnnek a zenészek, elfoglalják pozícióikat, az egész olyan nyugodtan, szervezetten történik, hogy nem találni rá megfelelő szavakat. Ott már érezni lehetett, hogy ennek a koncertnek a létrejötte, megvalósulása is egy csodával határos, főleg egy ilyen megterhelt napon. Felcsendülnek az első ismerős hangok és egyszerre száll ránk az eufória és a nyugalom is. Kezek lendülnek a magasba az enyészettel, pusztítással, burjánzó káosszal egyet nem értés és a **Full Spectrum Dominance** vibráló hangjainak hatására és a zenekar köszöntésére. Tökéletesen indul az óvatoskodó, alacsony tempójú, bujkáló adóvevőzéssel távolivá tett hangokkal. A Test Dept finoman húzza magára ezzel a főként negyvenes közönségét, nincs is szükség erős berobbantásra, elég csak finoman adagolni, patikamérlegen, így is működik, hosszan elnyújtva, teljes spektrumon - intróként. A rákapcsolás az album sorrendiségét követve az **Information Scare** darabbal folytatódik, ez már vészjóslóvá, lüktetőbbé teszi az előadást, az első sorok erősebb hullámzásba kezdenek, mozgásunk összeszinkronizálódik a zenekarral, a pulzálás ritmusával. Megkapjuk a régóta várt új nagylemez teljes készletét, csak egészen más sorrendiségben, valamint igazán hatásos összekötőként a **The Fall**

From Light-ot is. Ezzel a újrarendezéssel egyáltalán nem vesztettünk semmit, sőt. Otthoni hallgatás és élő előadásban teljesen más irányelveket lehet és kell követni, talán ezért került a koncert legvégére a harcos **Speak Truth To Power** is, addigra már tényleg bárki képes gyűlölni az összes politikát és politikust, annyira felhúzzák a látottak és hallottak. Íme az átdrótozási séma:

Négy igen fontos dolgot szükséges kiemelnem az előadásból:

1. TEST DEPT + Zel Kaute szívrabló dobolása

A „vándordobos" (aznap épp szőke) csodanő a háttérben, aki amellett, hogy dobleckéket is ad a Youtube-csatornáján, az Invasion, Pettybone és a VŌDŪN mellett a Test Dept-nek csépelt a Disturbance lemezen, és élőben is bemutatta tudását nekünk. Szinte egyszerre lélegzett a dobokkal, egész testében benne volt, hogy nemcsak komolyan veszi a produkciót, fegyelmezetten viszi végig számról számra alaposan begyakorolt mozdulatsorokkal,

de közben magáénak is érzi az egészet. Itt nem a Laibach-féle WAT-dobos lányok performanszát kell elképzelni. Hanem a háttérben megbújó, de a produkcióba teljesen beolvadni képes teljes értékű aktív tagját a zenekarnak. Nagyon jó volt ezt látni, hallani meg főleg. Alig tudtam levenni a szemem a játékáról.

2. TEST DEPT + David Altweger audiovizuális nagymester háttérvetítése

Ritkán lehet látni ennyire élőre igazított, nagy kontrasztú, éles és professzionálisan rendezett vizuális orgiát. A gyűrött lepedőkre fakó és semmitmondó mozgóképek vetítését örökre elküldte a búsba. Azzal, hogy panoráma-szélességben, feltételezhetően őrült sok gyűjtőmunkával, drámai érzékkel pakolt össze média-darabkákat, újságkivágásokat, riportrészleteket, képi zajokat, villódzást, felkavaró, nyugtalanító motívumokat, és még mennyi mindent az album teljes művészeti stílusát, fekete-fehér-kékesszürke-vörös színkészletét tudatosan követve, ezzel leírhatatlan extra hozzáadott értéket adott ennek a performansznak. Amikor a sakál ütemre lépked a vetítés kellős közepén vörösbe oltva, ott azért elszabadul az emberben valami zsigeri félelem! Javaslom a mozgókép művész Vimeo-csatornáján megnézni az ízelítőket, különösen az Europe Tour Promo-t, a Landlord klippjét, találni ott valamelyik turnéállomáson készített felvételt is, látható, hogy tökéletesen működik az audiovizuális nyelvhasználat mindegyiken. Amit a koncerten ebből mixelve kaptunk a zene mellé, az egyszerűen megfizethetetlen és mélyen beivódó volt, súlyos és hosszan tartó hatású.

3. TEST DEPT + Professzionális adaptációs rutin

Ez egy kollektív kategória akar lenni mindarra, hogy a Test Dept tagjai azért nem fiatalok már. Ennek ellenére tökéletes drámaisággal, higgadtsággal és beleéléssel voltak képesek a lemez hangjait olyan fémhulladékon is előadni, mint egy kifeszített rugón reszelés, felfüggesztett vaslapok, rotációs kapa, horpadt kürt, böszme nagy dob (akkor, hogy lehet meg sem bírnák sokan emelni, nemhogy megütni), és még számos olyan bizarr eszköz, amiből hátborzongató hangokat lehet kicsikarni. Olyankor beugrik a lemez-emlékezet, az ember meglepődik rajta, hogy „óh, tényleg, ez annyira ismerős, jaaa, hogy ez a kalamolás, meg az a zörgés... az valójában így születhetett?" Be volt mikrofonozva minden kacat. Nemhiába élő performansz. Ugyanakkor nem várunk el sem zúzást, sem mikrofonállvány pörgetést a lábak között, fej fölött, ahogy közönség arcába üvöltést sem 5 centi távolságról. Kellőképpen vészjósló és hatásos tud lenni az is, hogy rezzenéstelen arccal, egyetlen pontra fókuszálva énekel felváltva Paul és Grey, erőlködés, allűrök és egyetlen mosoly nélkül. Mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy mikor kell éppen a mikrofonhoz - akár a buszmegállóhoz - sétálni, mikor vissza, kézbe venni egy botot és megsimogatni vele a vasakat. Érződött, hogy emögött rengeteg munka, koreográfia, begyakorlás van, talán emiatt (a hosszú alkotói múltjukról nem is beszélve) úgy tud lenyűgöző lenni a sűrű szövésű Distrubance bemutatása, hogy csöppnyi görcs sincs benne, mind vizuálisan, mind látványban fegyelmező, és alátámasztó.

4. TEST DEPT + az el nem múló féregpolitika

A koncert jócskán alátámasztotta mindazt, amiről a lemez szól: hűvös nyugalommal, önkontrollal, ugyanakkor hangosan is, de a világunk kapitalista, populista rombolásaira, az egyenlőtlenségre, az értéktorzításra, az emberek kizsákmányolására és feláldozhatóságára, a hatalmasok ámokfutásaira igenis rá kell mutatni nap mint nap, arányos és kellőképpen hangos művészi válaszreakciót kell adni. Különben jól megnézhetjük, utána rögtön le is húzhatjuk magunkat, mert nem változik meg semmi, ugyanabban tekergünk és fetrengünk tovább.

A rosszakból nem lesznek hirtelen jók. A jóknak pedig jóknak kellene maradni, vinni tovább a két lángot (düh és remény). Ebből a szempontból egyfajta politikai aktivista show is volt ez, felsorakoztatva nagyhatalmi arcokat, bűnözőket, akiknek a látványától is kikészülünk már, de még rosszabb, ha fennhangon beszélni is halljuk őket. Bántóan fájni tudtak a bejátszott szónoklatrészletek, a ráadásra tartogatott, **Speak Truth To Power** lokalizált videomixe a vigyorgó és bénán parolázó emberrel, rajta a nagy vörös ORDOBAN felirattal. Félreérthetetlen üzenet volt, mégis képes arra, hogy aztán kisebb troll-zajongást szabadítson el a Facebook-csoportban. Egy hyperérzékeny politikai aktivista zenekartól elvárni azt, hogy ne foglaljon állást, miközben globális igazságtalanságokra mutat rá a

zenéiben, meglehetősen furcsa lenne. Ehhez képest belebújni a troll-jelmezbe és nekiállni gyűlölködni, okoskodni azon, hogy a munkásosztálynak mennyire jó is a jelenlegi helyzete, és ezt persze elsősorban a politikusoknak megköszönni, nos, ezek érdekes utózöngéi voltak annak az esténak.

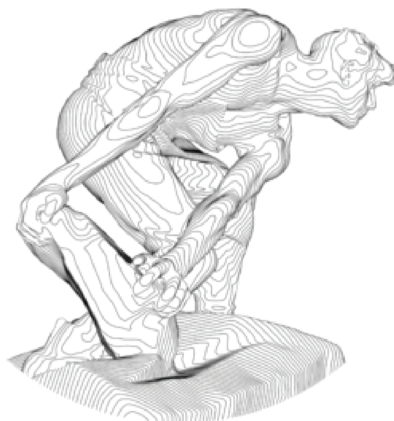
A Test Dept A38-as hajón tartott koncertjén abszolút tetten érhető volt a kollektív eufória. Mármint azok körében, akik:

a) bonyolultabb, zajosabb szövetű zenék iránt is fogékonyak;
b) betéve ismerték és jól bevésték maguknak a Disturbance lemezt;
c) elkötelezettek a Test Dept művészete, munkássága iránt;
d) pontosan érzik annak súlyát, hogy a Világgal valami nagyon nem stimmel.

Ahogy az orwelli 1984-es „A háború béke. A szabadság szolgaság. A tudatlanság erő." feliratú pólóban feszítő, halálkomoly Jamrozy és a szintén fagyos arckifejezésű Cunnington az állványzatukhoz fordulnak egymással szemben, majd szinkronizálnak a tekintetükkel és egyszerre kezdik el csápolni rudakkal a kezükben a bemikrofonozott, megerősített, megszegecselt gumiabroncsokat, mindezt hihetetlen precizitással, bármi késedelem nélkül, ahogy kellő erősséggel püfölik a hangkeltő felületeiket, abban azért van valami hipnotizáló és tulajdonképpen mindig is az lesz. Nem tudom, hogy a zenekar mennyire érzi veszélyesnek azt az utat, amelyhez hű maradt mindig is, és amelyen elindult egykor és most (pl. turnéállomásokra lokalizált vörös feliratok). Az egyre súlyosbodó hatalommámor és zsarnokság, autoriter hierarchiák alatt a számkivetett, lakhatási válsággal és bérrabszolgaságban elnyomott rétegek, bonyolult és hazug mechanizmusok, gazdasági és kommunikációs manipulációk közt őrlődők hangjainak felerősítése, narratívája felettébb magas fokú társadalmi igazságosságérzetről és érzékenységről vall. Az előadást követve folyton megpróbáltam elképzelni, hogy miként élhetnek a hétköznapokban, ebben a megfacsart társadalmi-politikai közegben, miként szívják magukba az utcák és terek hangjait, hogy aztán visszahúzódjanak a műhelyükbe és fémhulladékon eljátszva kísérletezzék ki a sikolyokat. Az előadás után többen is egyetértettünk abban, hogy ez az „év koncertje" címet méltán kiérdemelte, hiszen olyan akusztikai és a zenével szoros interaktív kapcsolatban működő, audiovizuális élményben részesülhettünk, amelyre jó ideje nem volt errefelé példa, tekintve a Test Dept hosszú inaktivitását és azt, hogy ez egy vitathatatlanul professzionálisan kitalált, összerakott, begyakorolt, és kivitelezett produkció volt. Ebben a magazinban írtam a Disturbance lemezről és

a koncert után csak tovább erősödött bennem az az érzés, hogy ha egyszer eladósodnék, vagy egyéb okból meg kellene válnom a lemezgyűjteményemtől, ez az album lenne az utolsó darab, amit le tudnék selejtezni. Akinek nem sikerült eljutnia a koncertre, az feltétlenül nézze meg online a Médiaklikk 2020.01.17-i 50 perces, „Kulisszák mögött - az A38 hajón Test Dept" adását, rengeteget fog belőle tanulni, viszont a ráadást nem fogja benne megtalálni, de a végén masszívan ismétlődő, visszhangzó „Except Resistance!" is kellőképpen hátborzongató lesz majd!

Utózönge: Thamas felajánlotta, hogy a koncert után elvisz kocsival egy darabon. Ennek egyik hozadéka volt, hogy útközben volt szerencsém belehallgatni a készülő Stahlgeist alapanyagokba is, majd a Népligetnél természetesen belefutottunk egy masszív rendőri akcióba. Ugyanis pont a Test Dept koncert és Erdogan látogatásának napján ugyebár nem volt még elég izgalomban részünk! Az pont nagyon hiányzott még hozzá, hogy egy ilyen érzelmileg felkavaró nap végén a készenléti rendőrség rendfenntartását is közelről megtekinthessük, amint az elszabadult, erőszakos és persze csatakrészeg futballhuligánok szedjék szét a környéket sokadjára. Ők vélhetően nem sokat foglalkoznak azokkal a kérdésekkel és problémákkal, amiről a Test Dept zenéje szól, sokkal inkább szétdobált székek, leblokkolt villamos, üvegszilánkok mindenfelé, feltorlódott autók, blokád alá vont út a létezésük célja és értelme, miközben nekünk meg a totaliter EBM-ütemek szólnak a hangszórókból. Nem tudtuk eldönteni, hogy most röhögjünk-e vagy bosszankodjunk, egyáltalán tovább tudunk-e haladni, és ugyan mégis, minek leszünk még szemtanúi ezen az estén? Így is földbedöngölős élmény volt ráadásnak. Szerintem sosem felejtjük el azt az autózást sem.

MINT A FICÁNKOLÓ HALAK: FRONT242 AZ AKVÁRIUMBAN

Akvárium Klub, Budapest, 2019. december 2.

TRACK	Összes live játszás alkalom	Ebből Budapesten játszott		
		2008	2012	2019
First In / First Out	32			2019
Take One	121	2008	2012	2019
No Shuffle	118	2008	2012	2019
Don’t Crash	62	2008		2019
Funkahdafi	99	2008	2012	2019
Quite Unusual	97			2019
Im Rhythmus Bleiben	147	2008	2012	2019
Together	111	2008		2019
Kampfbereit	42			2019
Commando Mix	112	2008		2019
Body to Body	132		2012	2019
Operating Tracks	32			2019
U-Men	88			2019
Headhunter	163	2008	2012	2019
Moldavia	130	2008	2012	2019
***** **Ráadás (Encore)**				
Happiness (More Angels)	45	2008	2012	2019
Welcome to Paradise	133	2008	2012	2019
***** **Amit Budapesten most nem játszottak:**				
Master Hit	64	2008	2012	
Tragedy >For You<	51		2012	
Religion	103	2008	2012	
Punish Your Machine	85	2008	2012	
Loud	38	2008		
Triple X Girlfriend	72	2008		
Lovely Day	57	2008		
Cyrcling Overland	32	2008		

Kezdjük egy kis statisztikai játékkal. A Setlist.fm nyilvántartja és rangsorolja (akár pontosan, akár nem) a zenekarok koncerteken előadott számait. Ha nem is teljesen akkurátus a számlálási módszertana, nagyjából előre lehet jelezni a jövőben, hogy mi fog bekerülni abba a 60-90 élő koncertpercbe, ez pedig markánsan kirajzolja, hogy mivel érdemes kalkulálni olyan nagy formátumú és múltú előadók esetében, akik gazdaságilag előre behatárolt, barátságos célközönségre számítanak évtizedek múltán is.

Csak mosolyogva tudok beszámolni egy olyan alkalomról, amikor egyazon helyszínen a Halott Pénz mozi celebtreff, egy zártkörű kétes VIP staff-csoport össze van folyatva a belga EBM ikonnal és annak fanatikus rajongóival az Akvárium Klub budapesti belvárosi helyen, egy számunkra igen fontos zenekar tiszteletjátéka okán, amelyikért idehaza még rendületlenül lelkesedünk különösebb magyarázat nélkül - de igen csak jó okkal. Elnézést a tudományoskodásért, de ez már Big Data a javából. Jó tudni, hogy mit, hányszor és miért. A mechanizmus pedig feloldható képletekkel, akár hibahatáron belül is.

Alapvetően a vágy megvolt, de a 2019 év vége bizonytalanságai és last minute munkahelyi „na, ezt még leszel szíves letolni!" narratívái miatt nem voltam bebiztosítva arra a vasárnap estére. Igazából kihagyhatónak is éreztem, hiszen a

242 már megvolt, kvázi mindig ugyanaz, rebootolunk folyton, cimborák is már előre fanyalogtak, hogy „úhh, nem annyira jó ott az akusztika, ide mégis miért, hogyan, be se férünk, gyenge és enervált lesz, stb” meg ilyet is olvastam, hogy „jó, hát elmegyünk, meglessük, tényleg csak a tisztelet miatt, de azért nem várunk sokat” és ehhez hasonló vekengések mentek már előtte. Aztán csak nem bírtam sem magammal, sem a bennem virgonckodó kiváncsisággal, vágytam találkozni ős-242-ősökkel, pár szót váltani a többi rajongóval, látni és érezni, hogy azért az émelyítő karácsonyi mézes hangulatterror, meg a hányinger-szokásos konzum-bazársorok előtt van mégis valami más (is). Például tánc és tombolás, nosztalgia, meg ilyesmi. Előtte a svéd koncert közönségének passzivitása eléggé felbosszantott, mi történhetett velük, hogy mozgás nélkül végigállták a show-t?

Tükörfényesre pucoltam a táncolós cipőmet, a ruházatom, menetfelszerelésem gondosan elő volt készítve, ugyanis a hajnali géppel már repülnöm kellett külföldre tovább (koncert után irány a reptér), de nem nagyon érdekelt a dolog, lüktettem és vártam, hogy mit kapunk ezen az estén. Egy sor ismerős és barát volt jelen, ki lemezt vagy hímzett sapkát vásárolt, spekulált, Budapest előtti turné fellépéseket elemezgetett, ki ténfergett ide-oda és próbálta megfejteni, hogy az elég vegyes klubközönség egyik-másik tagja most a Halott Pénz vagy a 242 miatt van-e jelen az előtérben. Mondjuk ezt nem volt nehéz különösebben belőni, mert egy Front242-rajongó külsőségekben igencsak eltér...háááát, mindenki mástól. De ez rendjén is van, csak az elegyedés és a kommersz ízek, a vegyes közönségzaj, a magas árak, a feloldhatatlan sznobizmus látványa, ezek rendesen meguralják az embert!

Sikerült egy kis ideig csekkolni a **Man+Machine** bemelegítését, ami a várakozóknak nem tudom hogy mennyi boldogságot jelenthetett, viszont engem képtelen volt feltüzelni legalább annyira, hogy ne inkább a barátokat válasszam odakint. Valahogy távolinak, elérhetetlennek tűnt, közönségkapcsolat vagy bármi interakció nélkül és egy várva várt EBM-re tombolás előtt a potméterek tekergetésébe révedés nem tűnt számomra érdekfeszítőnek, hogy a terem bármelyik pontján is ácsorogjak ehhez. Ez az én bűnöm, vállalom. Talán jó volt az a produkció, rosszat semmiképp nem tudok mondani róla. Warm-up vagy Wrap-up. Aztán eljött a kezdés és addigra tonhalkonzerv-tömötté vált a KisHall, amit már a 4. perctől kezdve megcseréltem volna kábé akármivel, még egy S-es méretű koporsóval is, de legfőképp egy nagyobb teremmel, ugyanis ami a mi termünkben elszabadult, arra nincsenek megfelelő hangulatfestő krónikás szavak.

A **First In / First Out** egyébként sem egy túl sokat játszott szám, ritka mint a fehér holló, még elnyújtott kezdésnek is felér egy flashbackes gimnáziumi érettségi vizsgával, de elszabadította rendesen a tömeget odabent, tehát erősen kapaszkodni kellett. A koncert 8. percében az első sorokban már olyan szintű oxigénhiány alakult ki, valamint a szállóporkoncentráció, lökdösődés intenzitása is szignifikáns növekedést mutatott, hogy betyárkemény, emberes feladatnak ígérkezett a koncerten végig talpon maradni. Emlékeim szerint szinte mindenhol emberek csüngtek, hátul a karzatokon, könyöklőkön, emelvényeken, tényleg minden csordultig megtelt, elől pedig ment az öklözés, lazac-hullámzás, egymás tépkedése hol az örömtől, hol pedig a puszta egybenmaradásért, így csöppet sem bántam, hogy a legkeményebb és legvastagabb talpú munkavédelmi bakancsomban jöttem el. Ennél a pontnál azért hadd jegyezzem meg a következő tényt: vannak emberek, aki nem bírják az alkoholt. Ez ha kiegészül azzal, hogy fogalmuk sincs, éppen milyen rendezvényen vannak, és oly módon vezetik le a bennük zajló, agyi lebomlási folyamatokat, hogy az már kárt okoz a tánc közbeni diplomáciának is, ezzel nem csupán mások, hanem a saját testi épségüket is veszélyeztetik. Nincs gond a féktelen örömmel, nincs gond az eufórikus tánccal, nincs gond az eksztázisban csápolással, a pogózással sem. Amivel viszont komoly gond van, ha elmegy valaki egy ilyen fontos koncerte (ez pedig bőven az volt) és sem önmagáról, sem a körülötte zajló dolgokról halvány lila fogalma

sincs, miközben lerontja az élményt. Igen, az gond többeknek, köztük nekem is. Nem azért vagyunk ott, hogy hol belénk bokszoljanak, hol meg mi ügyeljünk rájuk, bébiszitterkedjünk, hogy ők fel tudjanak tápászkodni a földről, annyira be vannak már állva. Egyszerűen tanuljunk meg megfelelően viselkedni táncos-zenés rendezvényeken még abban az esetben is, ha rendkívül és önfeledten örülünk a kedvenc zenekarunk fellépésének! Ügyeljünk a rendezvényfotósokra is, mert értünk (is) dokumentálnak, továbbá a zenekart is tiszteljük meg azzal, hogy nem dzsungelben őrjöngő gorillaként verünk szét mindent és mindenkit legelől és a saját lábon állással is dacolva körbehugyozunk, műanyag pohárban belötyögtetett sörrel pedig körbelocsolunk mindenkit. Nem erre az attrakcióra fizettünk be ugyanis, hanem a Front242-re.

Tehát amire befizettünk egész pontosan: a 80-as évektől aktív és tehetséges zenekar sokadik előadására, amely a LIVE-ból él ennyi évvel azután is, hogy az utolsó stúdióalbumot produkálta volna. Sokaknak fájó pont a mai napig, hogy a zenekar egyszerűen nem termel, csak újra és újra előad, emlékeztető oltást ad be. Ezzel nyilván vannak gondok, ebben egyet is érthetünk, mert régi nagy zenekarok visszatérnek, feltámadnak akár traumák, tagvesztések után is, azonban a 242 nem is érzi szükségét annak, hogy alkosson valami újat. Nehezen tudnám a szemükre vetni azt, hogy önbizalomhiány van, mivel a színpadon ennek szikrányi nyomát sem lehet felfedezni, azonban a komfortzóna elhagyása ott kezdődne, hogy a 2003-as Pulse után (16 év távlat!) valami újat is kikísérletezzenek és leteszteljék a közönségen, hogy miként reagál rá, bejön-e neki az is, amit MOST csináltunk és nem RÉGEN. Ez nem panasz, tekintve, hogy a zenekar kvázi akármilyen háttérvetítéssel, akármilyen finomhangolással, akármilyen audiovizuális effektezéssel és áthangszereléssel, vagy ugyanazokkal a számok alatti vagy közötti már ismert kiszólásokkal („Come on m.fuckers!!!") ugyanazt a hatást képes elérni, amit 5-10-15-20 éve is: felrobbantják a helyet, eksztázisba tolnak bele egyre korosodó nőket és férfiakat. Ez már szubkult, vallás, szekta, nincs szükség új igére, akkor is tombolni fognak rá, mert bizony amire annak idején 1983-ban vagy 1993-ban rá sikerült tapintani, az tulajdonképpen kortalan. Mindegy, hogy **Kampfbereit**, csapágyasra hajtott **Headhunter**, vagy **Moldavia**, a korszellem bizony mindenhol ugyanaz. Nem tudnak sem kínossá, sem retróvá válni, mivel ezek a számok, ahogy a szexcentrikus **Body to Body**, vagy trance extázis **Happiness** sem mondanak ám sem többet, sem kevesebbet, akármelyik évben is halljuk. Örökzöldek, pardon, örökéletűek, nem mosolyogjuk meg úgy, mint mondjuk a Beatrice 8 óra munka, 8 óra pihenés felvételét az általános is-

kolai farsangokon, ahol az alsósok és a felszabadult tanárnénik egyszerre rázzák rá, mert betette az az egyszem drága jó, életben maradt informatika-technika szakos tanárbácsi, mert neki is véletlenül pont az a kedvence és hát jajh, fiatalság, bolondság! Ez itt teljesen máshogy van. A meglepő csupán az, hogy sokszor használható kifestőkönyvként működik. Mások a hangszínek, máshová helyeződik a dinamika, viszont a hatás mégis ugyanaz, negyvenes emberek tombolnak, némelyik színjózan, mások meg bemattultak és beszélni sem tudnak.

Amin viszont mindenki hatalmasat ámulhatott 2019 december elején Budapesten, az az volt, hogy a Front242 még mindig képes ugyanaz és önazonos maradni, ami vitathatatlanul mindig is volt. Egy stílusjegyeket hűen őrző, hajszálpontosan összeszedett, energikus, ugyanakkor látványosan is kinéző (a színpadi outfit még mindig nagyon ott van, akármilyen hevedercsere is menjen végbe!), szuggesztíven ugrabugráló, csápoló, továbbá - máig fel nem fogható módon - kardioban verhetetlen tartalékú, veterán zenekarként képes működni. Hogy ez miért annyira meglepő? Vegyük sorra és hasonlítsuk össze magyar nyugdíjaskorú ismerőseinkkel, kollégáinkkal, vagy akár a saját szüleinkkel: Jean-Luc és Daniel hatvan és hetven között van, Richard a legfiatalabb, de ő is már alulról súrolja a hatvanat. Akkor most képzeljük el újra azt az estét, a színpadon végigugrabugrálták az egész show-t beöltözve, miközben a hátuk mögött villóztak a fények, a vetítés és még dögmeleg is volt, levegő meg nem. A küzdőtéren pedig átlag 40-50-es korú magyar és külföldi rajongók bugiztak igencsak változó intenzitással. Ez az, amit nehéz megfejteni, az elixírt, a szérumot, azt a hihetetlen energiatartalékot, ami-

vel végig lehet ezt csinálni. De nem is csak ezt az egyet. Az egész turnét. Mindezt úgy, hogy utána még kijöttek egy kicsit mosolyogni is és rajongókkal fotózkodni. Egy kedves horvát rajongói csapattal beszélgettem kint az Akvárium teraszán, épp hűtöttük le magunkat a koncert után, mert totál át voltunk forrósodva. Elmondták, hogy nagyon respektálnak bennünket, mert iszonyatosan jó ide járni ipari koncertekért, és itt mekkora lelkesedés, családiasság, összetartás és szeretet van. Többször voltak itt már Laibach-ot és Kruppsot nézni, számukra ez csoda, hogy itt mennyire helyén van kezelve ez a műfaj. Jó volt ezt hallani! Aztán egyszer csak elhúz mellettünk Richard és Jean-Luc, gurulós bőröndökkel,

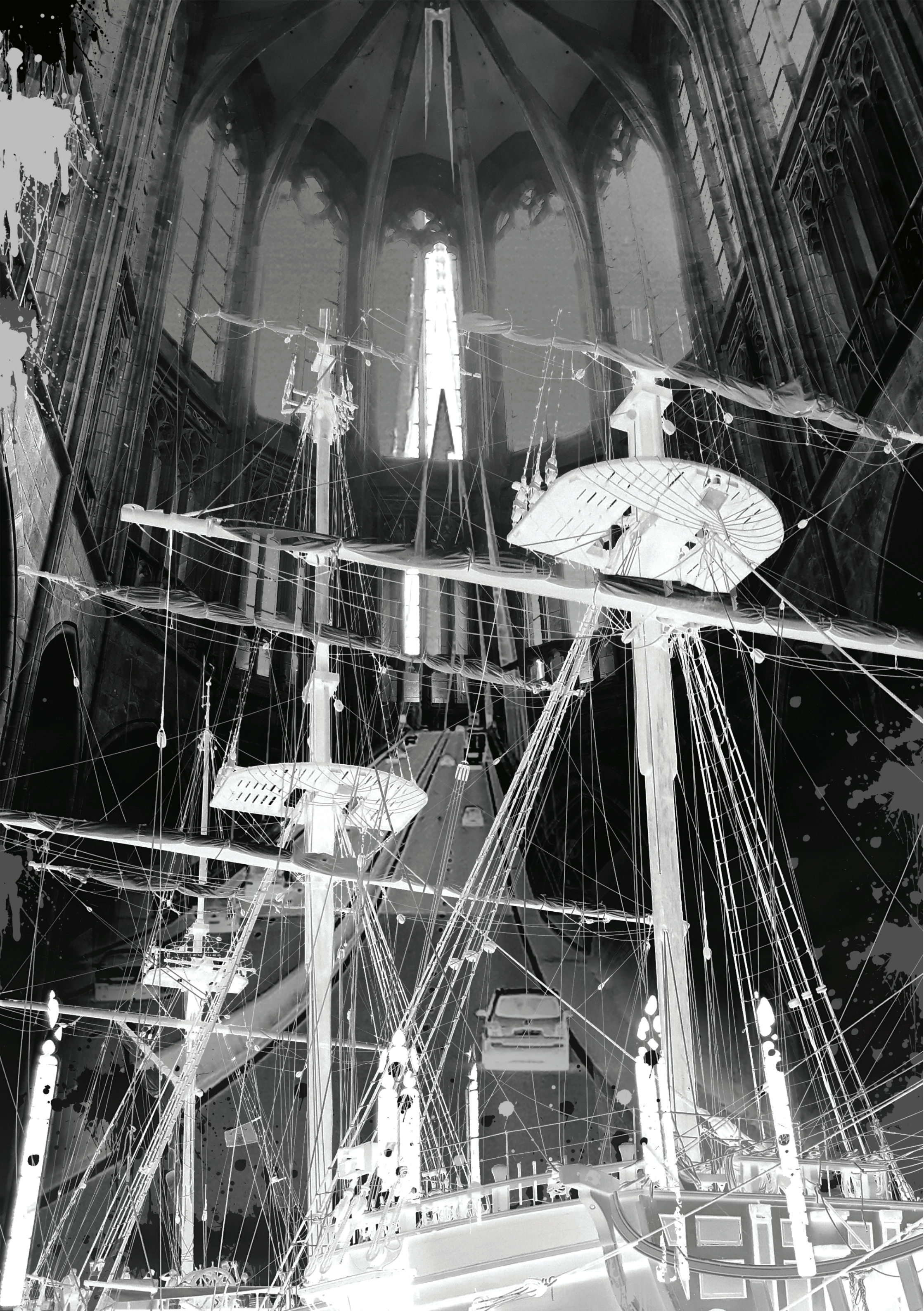

tempósan szedik a lábukat, pár technikus meg hosztessz követi őket, kicsit még vissza is integetnek ránk, valamit szólnak, mi meg ledermedünk, hogy hoppá... Konstatáljuk, hogy ők is képesek elfáradni, de menetelnek tovább az új állomás felé, elszántan. Példaképek. Élni pedig így kell helyesen, „full force ahead-ben".
Visszatérve azonban a kiindulási pontra: emlékezzünk arra, hogy a 70-es és 80-as években órákba, napokba, sőt, hetekbe telt, mire az akkori technológiával akár egy basszusfutamot, akár egy snaredrum-sávot sikerült összehozni. Most az ilyesmi a mai tárolókapacitásokkal, bevált receptekkel percek alatt meg is van, el lehet molyolni azon, hogy miként szóljon a lehető legjobban az egész. Az indusztriál és EBM sokak számára főleg antizene volt, zajokkal, improvizálással, kísérletezéssel, külsőségeiben pedig militarista, maszkulin megjelenéssel, extra adat hűvösséggel, provokációval és szokatlan gesztusokkal. Nagyjából érthető, hogy a mai eszközök, technikai háttér akkorát fejlődtek, hogy sokkal hamarabb megoldható a recept szerinti hangfőzőcske, a Front242 pedig inkább arra fókuszál, azon kísérlertezik, hogy Európában, sőt, azon belül a keleti és nyugati

oldalon élőben mi válik be a közönségnél, mi az a hangzás, mi az a beat-dúsítási munka, aminek eredményeképpen elkezdenek zúzni ugyanazokra a számaikra. Sose felejtsük el, hogy miközben ők hónapok munkája és kísérletezgetése végén előbújnak, nekiindulnak és színpadra viszik a dolgaikat, kiállnak elénk, mi odalent számukra továbbra is 10-20 évvel fiatalabb gyerekek maradtunk, akik megőrülnek abban a pillanatban, amikor felcsendül az **Operating Tracks**, a Front első lemezének első száma, analóg hangokkal, és mégis hibátlanul működik a dolog, holott hatalmas a távolság e felvétel és mondjuk a **Welcome to Paradise** között. Szóval minden egyes live, reboot, portörölgetés kísérleti alanyai mi magunk vagyunk és még ha tegyük fel sportnapszemüveges, nyugdíjaskorú emberek ráznak is a színpadon villódzó fények, harci helikopterek sziluettjeiben fürdetve, hosszas felkészülés, stúdióban szöszmötölés előzi ezt meg, utána pedig igenis meg vagyunk figyelve, hogy mikor melyik ütemnél, hangnál szabadul ki belőlünk az állat vagy az angyal. Ők ezt pontosan tudják, mert a live-ból élnek. Tekintsünk ismét a cikk elején látható statisztikai táblára, majd tekintsünk a Front242-re úgy, mint egy távoli, belga zenekarra, egy különleges zenei korszak stílusúttörőire, amelyik ránk, magyar közönségre, kedvenc keleti-blokkos kísérleti alanyára tisztelettel tekint, mégha ugyan Stockholm-szindrómában is szenvedünk. Vegyük észre, hogy ha későn is, de el lettünk kényeztetve itt, Budapesten háromszor is. Nehéz nem észrevenni, hogy a 242 nagyon kedvelheti a magyar közönséget (Moments in Budapest DVD, Still & Raw EP: Collision, vagy Jean-Luc de Meyer szólóprojektjeiben pl. Modern Cubism-ban hangzó magyar nyelvű hangminták, stb.) Mi rájuk szeretnénk hasonlítani, legalább egy kicsit, ők meg talán ránk. Ettől volt varázslatos az az este, hogy mindenki tudja, hogy számíthatunk egymásra. A Front242 tudja, hogy őrület lesz Pesten, mi meg tudjuk, hogy ehhez ők nagyban hozzá fognak járulni.

El voltunk kényeztetve. Készítsük fel a lelkünket arra, hogy a Front242 (bámulatos kondíciójuk és erőnlétük ellenére is) egy nap majd tényleg nem indul már el turnézni többet. Bármennyire is hihetetlen, de ez előbb-utóbb be fog következni. Akkor majd emlékezzünk azokra a féktelen energiákra és örvendjünk annak, hogy háromszor is megtáncoltattak minket. Másnap délelőtt Brüsszelben félkómásan a belga kollégáimnak büszkélkedtem, hogy „előző este Budapesten a Ti ikonikus zenekarotok, a 242 járt nálunk és hogy tömve volt a hely, végig roptuk!"

Sajnos azt se tudták, miről beszélek... úgy tűnik, Belgium túl nagy ehhez.

INDUSTRIAL EUROPA / LITVÁNIA

SZONDÁZÁS LITVÁNIA UNDERGROUND ZENÉJÉBEN

Litvánia. Történelmének jelentős részét megszállás alatt töltötte. Az első helyet bitorolja Európa öngyilkossági statisztikai táblázatain. Az évi átlaghőmérséklet 6 °C. A lakosság száma nem éri el a 3 milliót. Egyáltalán milyen underground zene is származhat innen? Kevés, de annál érdekesebb, sőt mi több, furcsább is.

A rendszerváltás utáni időszak eufóriája generálta a legtöbb kísérletezési vágyat. Litvánia első iparinak nevezhető zenekara a **MODUS** volt, egy Marijampole nevű kisvárosban alakult és két kazettát jelentetett meg a 90-es években, azokat viszont a kor technikai sztenderdjéhez mérten is komoly hangminőségben. Az 1995-ös **Užsikrėtę Mirtimi** (Halállal fertőzve), és az 1998-as **Mėgaukis Tyla** (Élvezd a csendet) magukon hordozták mindazokat a jegyeket, amelyeket a posztkommunista országokban keletkező anyagok nagy része: zajos dadaizmus, bátor kísérletezés az eszközökkel, litván nyelven előadott torz énekhangokkal, hol vontatott, hol pergő ütemekkel. Igazából minden belefért, ami a belső feszültség, az avantgárd akusztikus megtestesítéséhez kellett. A MODUS egy aszkéta képet alkotott, allegorikus dalszövegeivel és változatos elektronikus ipari zenéjével a légköri sötétektől az egyenes mechanikus ütemekig, mindent képes volt vegyíteni, távol tartva a projekttől bármiféle minimalizmust, de még az EBM igazi gyökereit is. A MODUS nem vont le nagy következtetéseket, csak aprólékos kutatást végzett az életben a képpel, a dalokkal és a költészettel, végigskálázva az Élet és a Halál közötti stádiumokat. A MODUS motorja, Gintas Kraptavičius kreatív karrierjét a rockkal kezdte, ám az idő múlásával érdeklődni kezdett az elektronikus zene, a hangművészet és az erős hangulatteremtési képességek iránt. Később a MODUS megszűntével az érdeklődése átcsúszott a bonyolult hangszövevényekből a hyper-szintetikus minimalizmusba, későbbi szóló projektjei már a tiszta hullámok és akusztikus rezgések, mikrohangok és zajok, valamint a poszt-techno ritmusai felé terelődtek.

„A technológia soha nem volt a legfontosabb számomra, a zene a legfontosabb. Ha inkább a technológiába kerülnék, programozó lennék. Számomra a kísérleti zene csak egy kifejezés, úgy, mint a modern vagy az avantgárd zene. Az alkotók, akiket kísérleti zenei alkotóknak tekintünk, gyakran nem igazán kísérleteznek, hanem egyszerűen csak saját koruk zenéjét készítik. Ezért először meg kell állapodni arról, hogy ez a kifejezés mit is jelent.” - Gintas

A MODUS attól izgalmas, hogy semmiféle szabályt nem tart be. Mintha nálunk a Tudósok zenekar fel lett volna vértezve gépekkel, és köszi, jól érzi magát. Bőven megfér benne a nyers szavalós vagy erőfeszítéssel előadott ének és gitár, a hangokkal gyermekien kísérletezés, vagy például az éppen csak elsunnyogott zenei alapú, félig alámormolt, de végül mégis szenvedélybe átforduló **Kai Galėjau Juoktis Arba Spekuliacija** (Amikor képes voltam nevetni vagy spekulálni).

Litvánia elektronikus zenei színtere inkább húzódott közelebb olyan stílusokhoz, mint a trash metal, neofolk, darkwave és gothic, minthogy bátran belemerészkedjen az iparibb vonalakba. Bár voltak a 2000-es évek elején próbálkozások, ezekből nem sok maradt fent. Szép karrierívet írt le viszont 1997 óta DJ előadóként **Mantas T.**, aki Kaunasban kezdett először dj-zni, páran a várost a litván Detroitnak is nevezték emiatt. B. Gvidas és T. Mantas 1997-ben találkoztak egymással. Mindkettőjük közös vonása volt: hatalmas zene iránti szenvedély és a hasonló hangzásvilág. A kilencvenes évek eleje óta rendszeresen játszottak különféle rave-partikon, és eszelősen rajongtak a Detroit Techno-ért és Acid House-ért. Az ötletükből indult a Partyzanai balti lemezkiadó, amely Vilnius és Köln között épült fokozatosan, állandó hangos lázadással és partikkal.

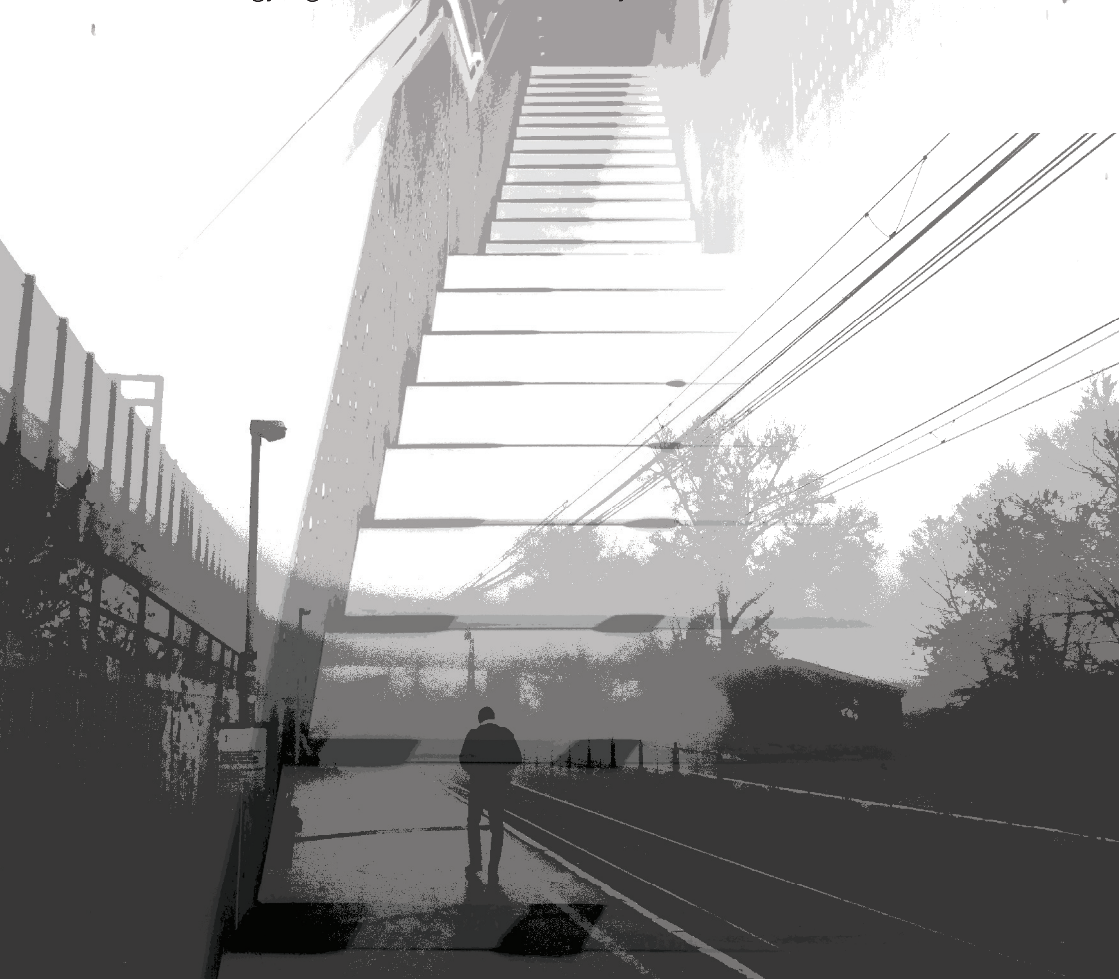
LITVÁN DETROIT, TECHNOVÁROS, ERDŐK HIMNUSZAI

„Még mindig jól emlékszem arra az érzésre, ahogy akkoriban bementem rave partikra. Nagyon fiatal volt még a színtér. A zene, az emberek, a légkör és a dj-k voltak a felelősek a káoszért és azért, hogy a hosszú ideje tartó szovjet elnyomás alatt álló ország határait megtörjék. Egy új generáció nőtt fel." – Mantas T.

Mantas T. beteges vonzalommal bír a vinyl iránt, kizárólag lemezekkel hajlandó dolgozni. Zsíros, mély és minimalista ritmusokat elegyítő, mégis súlyos klubzenéje szinte közeli rokona is lehetne a belga FRONT242 harcosabb-táncosabb munkáinak. Ajánlott meghallgatni a 2019-es litván elektronikus zenei fesztiválra, a **Supynes**-re készített speciális modern house-techno táncmixét a Soundcloud-on, garantáltan mélyen bevésődő és tartalmas egy órára számít-

hat a hallgató, egyetlen másodpercnyi unalom nélkül. (Feltéve, ha képes ülve és mozdulatlanul lejátszani a stream-et, szerintem nem fog ez menni.) Szintén jóféle dj-munkát végez **Karolis Urbonas** is, a Minimal Mondays Mix 013 pl. sok ismerős és kedvelt ebm anyagot futtat össze. Tagadhatatlanul tehetséges.

Mindenképp meg kell említeni pozitív teljesítményként ezt a 2016 óta Vilniusban működő elektronikus projektet is: **Der Technostadt.** A szintetikus **P89** diszkóprojektből kinőtt egyszemélyes formáció ez, amely mostanáig 3 albumot jelentetett meg. A **Der Technostadt** (2016), a **Poetry of Industry** (2017) és a **Direct Current** (2018) lemezek mind visszadobnak a 90-es évekbe, EBM, new beat és technopop, kristálytiszta instrumentális struktúrák, helyenként klasszikus computeres hangzásvilág, filmbetétnek is megfelelő vagy hétvégére háttérzenének, plusz rendes, valódi vasak csörgése is van benne, amelyre időnként a Kraftwerk (vagy legalábbis Karl Bartos) bizonyára rábólintana.

Kétségkívül az egyik legtermékenyebbnek mondható a **Girnų Giesmės** (Erdők himnuszai) nevű egyszemélyes zenei projekt, melyet Laurynas Jukonis működtet, aki előtte számos litván underground kísérleti zenekarban kipróbálta már magát. 1996 és 2009 között 10 remek elektronikus ambient albumot is készített és mindegyike igen súlyos, ugyanakkor finom szövésű darab. Ebben pedig még nincs is benne a 2013 és 2015 között készített, 12 darabos **Séja** című sorozata, amely szívrepesztő drone-zene. Hangulatfestett akusztikai térkép e táj.

Még egy igen fontos poszt-indusztriális litván projektet mindenképpen be kell illeszteni a végére – maximális méltatással. Ami számunkra a fenséges Plasma Pool volt, az a litvánoknak határozottan az **Oorchach**. A zenekar neve nem csak egy üres, kifinomultan hangzó kreált szó vagy értelmetlen fogalom. Az Oorchach kifejezés az észak-szibériai emberekre vonatkozik, valamint egy nagyon specifikus és archaikus háztartási tárgyra is. Ez egy vasgyűrű, amelyet a kedvtelésből tartott, nemrég született állatra helyeztek, aki aztán nem ismerte fel többé az anyatejet. Ez egy hatalmas archaikus szimbólum, amely a korai gyermekkori kegyetlen valóság keserű nyitottságát testesíti meg. Az Oorchach az őskori világok erőteljes jelensége, amelyet az archaikus, ősi népek, az összes kezdettől fogva létező vallásai, a sámánisták és professzorok hoztak el nekünk. Azoknak a sámán kultúráknak a jelei, amelyek az idő múlásával kihaltak, elfelejtődtek.

Az Oorchach rituális ambientje monoton hangjaival, törzsi ütéseivel, durva hangminőségével, zenei építkezésével közel áll az ipari környezet esztétikájához, ugyanakkor erős, archaikus légkört is teremt, a sámánista rituálék frissességét és az ősterület mámorító transzát is elhozzák a hallgatónak. A legsötétebb, a komor hurkokba terelt repetitív hangokkal és lenyűgöző klausztrofóbiával megkent, mélységbe rántó okkult keringőivel, törzsi ritmusaival, minden egyes darabnak kiosztott egyedi dinamikájával is erős és dohos hangulatot bocsát ki. A 2016-os debütáló albumuk, a **Prisimerkti** (Kelj fel) csöppet sem elalváshoz való zene, garantáltan kétszer is meggondolja az ember, hogy álomra akarja-e hunyni a szemét a meghallgatása után. Persze akik Coil és In Slaughter Natives darabokkal kelnek és Lustmorddal fekszenek, számukra nem biztos, hogy akkora újdonságot jelent. Azonban a Baltikum-érzésből, az Acélos Hidegből, a Távolisághól nagyon sokat tanít, és jó példák még erre a **Maldur Atai** és az **oro!oro!** komor Delerium-szerű muzsikái is.

Bár kis országról, kis piacról van szó, érthetően nem hemzsegnek azért az underground előadók és zenekarok Litvániában, főleg a metál, a rock, és természetesen a parti-elektronika dominálja a zenei kínálatot, indusztriál és EBM maximum néhány mixelő DJ repertoárjában fordul elő, autentikusabb zenekarokat alig találni. Mint minden szegényebb sorsú országból, innen is rengetegen kivándoroltak, így az underground és az ipari színtér tehát igen szerénynek mondható. Ettől persze még akadhatnak figyelemreméltó előadók, kísérleti műhelyek, akár bandák is, azonban messze nem olyan mennyiségben mint az angolszász territóriumon. Az elmúlt 20-30 év litván alternatív zenei törekvéseiből alapvetően hiányzik a mélyebb ipari (meg)érintettség. Azonban súlyos depresszióban fogant ambient terén, vagy épp ezt az érzést mindenáron elnyomni kívánó egyéb táncelektronikában akadnak persze kiváló példák, továbbá Litvánia is kitermelte a maga kis divathullám klónjait (pl. a **Xess**, mint a litván Rammstein). Ami viszont rendkívül érdekes és egyben elgondolkodtató is, hogy a szomszédos Lettországban viszont ennél valamivel intenzívebben alakult a színtér. No, de ezt majd a következő számban vizsgáljuk meg alaposabban.

Bzmot 242
CUT.
CUT.
CUT.
CUT. EMBARQUE
CUT. EMBARQUE
CUT. EMBARQUE
MAJESTIC IMPERATOR
64t
60t
P 44t
26.40m
19.00m
REV 29.02.16
29.02.17
OP-R
39t 42t
24 Pl
Heimatbahnhof:
Wien Franz Josefs Bahnhof
P
1
1000 V
1500 V
1500 V
3000 V
800 A

VIDEOANALÍZIS

HUMAN VAULT: THE HUMAN ERROR (2020)

Valahol távol elzárva, talán egy posztapokaliptikus világban egy meggyötört férfi, hegesztőszemüvegében törött rádióját tekergeti, hogy be tudjon végre fogni valamilyen frekvenciát. Sivár napjai főleg ebből, néha önmagával folytatott unalmas sakkpartikból állnak. Egyetlen társa csupán egy piszkos befőttesüvegben tartott, lassan cseperedő rózsasarj, mellyel rohamosan fogyó vízkészletét is megosztja, hogy életben tudja tartani. Drámai emberi sors zajosított, interlace-elt fekete-fehér képsorokon. Rejtély, hogy melyik filmből származnak a jelenetek, azonban azt is el tudnám képzelni, hogy hogy kifejezetten a Human Vault új számához, a The Human Error-hoz készült. Megtekintése közben hamar felfedezhető, hogy a sötét, nyomasztó videó és a melankólikus alappal megtámogatott elektronika a szinte érthetetlenségig karcosra, sziszegősre torzított énekhang gondosan szerkesztett munka, még ha véletlenül vagy szándékosan hibát is tartalmaz a képi anyag. Az indító képkockák a számozott üveglap alatt kínzóan lassan kúszó, néhol le-fel ugráló frekvenciakeresővel azonnal pszichohorror keretet adnak a videónak, a főszereplő napjaiból kimetszett jelenetek pedig ezt drámaian képesek tovább fokozni. Nem fogjuk valami jól érezni magunkat közben, viszont marcona külseje ellenére bele fogunk helyezkedni a férfi szerepébe, vele együtt

fogunk belenyúlni az üvegbe, hogy megérintsük a kis növényi hajtást. Közben viszont feltámad a nézőben a kiváncsiság is: Ki is ez a férfi? Miért van bezárva? Mi van odakint? Hogy maradhatott eddig életben? Hogy volt képes rózsát növeszteni a sötétben, lámpafénynél egy maréknyi földben? Mi lehet az ő élettörténe? Mi lehet a további sorsa? Hibázott-e és most emiatt kényszerű szembesülni sorsával és számüzetésével? Nehéz kérdések ezek, amelyek végig fogják gyötörni a nézőt azalatt a 6:11 perc alatt, melyből a 4:39-ik percnél aztán a kép teljesen szétesik, bekockásodik egészen 5:13-ig, de annyira, hogy nem is látjuk, mi történik pontosan, csak sejteni véljük. Benne van ebben a „technikai hibában”, legyen az akár tudatos, akár véletlen upload/feldolgozás-romlás, hogy elveszítjük a látásunkat. Benne van, hogy rádöbbenünk, mégsincs remény, hiába kezdtünk el idejekorán karót faragni a vágyott növekvő rózsánknak. Pontosan ettől lesz még szívbemarkolóbb, hogy kimaradnak snittek, nekünk kell összesakkozni, hogy mi is történik valójában és hogy van-e tovább egyáltalán. Felkavaró képileg és zeneileg egyaránt. Az orosz filmes realizmus, a fekete-fehér underground kísérleti filmek képi esztétikája és a gondosan összevágott (ismétlődőnek ható) jelenetek félelmetessé teszik a hatást és szögezzük le, hogy George Turoczy (Mortum Exabyss) roppant mód ért hozzá, hogy minek mi a leghatékonyabb közvetítőanyaga. Saját maga készített videói teljes konzisztenciával támasztják alá az elsősorban analóg eszközökkel játszott zenéit, továbbá az is rendkívül elismerésre méltó, hogy a dark ambient, underground, industrial iparban ő az a személy, aki elszántan és végtelen lelkesedéssel vonzódik a magnókazettán történő kiadáshoz is. Ezzel az erőfeszítéssel nem csupán egy feledésre ítélt terjesztési és fizikai formátumot, de az analóg zenei hordozók világát is életben tartja. Amennyiben érezzük az analógiát ebben, ahogy David Sax az Analóg bosszúja c. könyvében is (a Sztalker Csoport épp most jelentette meg halványzöld kötésben, Pocket formátumban), akkor nagyon is sokat tett azért, hogy - a videóra visszautalva - megmaradjon még valami ebből a világból. A videó rámutat, hogy:

Legalább a remény!

VOMITO NEGRO: DANCE WITH DEATH

Tény, hogy a Vomito Negro **Skulls and Bones** c. lemezén sok értékes szám szerepel, viszont a legmélyebb nyomot hagyó felvétel a sorban második helyen szereplő, Dance With Death (Halállal táncolni). A Vomito a lüktető ritmusú, baljós előérzetű, de mégis a darkos 80-as évekbeni sármmal megkent trackhez készített kifejező, erős hatású videót, melynek mindenk kockája üt.

Szubjektív kamerakezelés:
Könnyen meglehet, hogy téged vonszol, a te fejedre csap.

Egy régi film visszaszámlálásával és egy nagy pislogó szemmel kezdődik, majd a folytatásban egy (pestisdoktor) madármaszkos kalapos, kabátos férfi látható, amint belép egy sötét helyiségbe, majd alulnézetből látjuk hátrafelé mozogni, miközben körbenéz, figyeli-e valaki. Többször le kellett játszanom, mire rájöttem, hogy a maszkos figura egy embert vonszol a földön a lábfejénél fogva, aztán amikor az feléledni készül, a fejére (a szubjektív kamerára) csap egyet egy bottal, hogy elkábuljon újra. Iszonyatos hatása van.

A klipp második fele (beleszőve az előző történetbe) az 1963-ban készített amerikai „One Got Fat" című biztonságos kerékpározási ismeretterjesztő rövidfilmből kölcsönöz képkockákat. Ez az oktatófilm mindamellett, hogy rémisztő, egyébként nagyon közkedvelt is, mivel más zenekarok klippjeiben is felbukkan (pl. Boards of Canada). Majommaszkot viselő kölykök bicajoznak szanaszét az úton, egy kövér gyerek ül elől a kormányon, összevissza imbolyognak, kanyarognak, időnként egymás elé vágnak, aztán hirtelen az autók elé is. Nagyon passzolnak ezek a képsorok a számhoz, mert amikor a lassú egyenletesen kitartott hangok szólnak a refrén alatt, arra gyönyörűen válaszolnak a lassított felvételen kerekező majomkölykök a mozgásukkal. Benne van a veszélyérzet minden egyes pillanatban, de a teherautóval vagy személykocsival való összeütközést, a balesetet szerencsére mégsem látjuk. Ritmus és sejtelmesség, fakó színek, nagy kontrasztok. Ha a gyermekünk figyelmetlen, szeleburdi, veszélyeknek teszi ki magát, közlekedési ismereteket preventív módon kívánunk tanítani neki, talán nézessük meg vele párszor ezt a klipet és kérdezzük meg, mit is gondol róla.

A Halál mint Madár, a Halál mint bicajozó Majomkölyök. Mindannyian kísértjük a Sorsot, az Élethez nem csak Pénz, de nagymértékben szerencse is kell. Mindannyian a Halállal táncolunk életünk minden egyes percében. Mikor elindulunk otthonról, és nem fordulunk vissza. Mikor kilépünk az utcára. Mikor átmegyünk a zebrán vagy éppen beszállunk egy liftbe. Mikor autóba ülünk és előzünk az autópályán. Mikor beveszünk egy gyógyszert. Minden pillanatban ott leselkedik a Halál és ezt nem csak a Vomito Negro remek felvétele, hanem a hozzá készített (inkább alapanyagokból összevágott) klipje is csak megerősíti audiovizuálisan.

Én késő éjszaka vagy inkább talán kora hajnalban láttam és hallottam először, de a hideg futkosott a hátamon és azon nyomban beírta magát az agyam első szabad partíciójába, hogy sose felejtsem el, hogy még életben vagyok.

HAUJOBB: DEAD MARKET

A Haujobb New World March című albumának előzeteseként jelent meg a Dead Market single, melyhez egy archaizált, elegánsan kontrasztosított, fekete-fehérben forgatott videoklip készült. Az utóbbi időben nem láttam ehhez foghatóan szívet melengető klipes dolgot, első megtekintésre is kedvencemmé vált, nem lehet ezt elégszer lejátszani. Kevesebb, mint 4 perc alatt sikerült a Haujobb műhelyéből vizuális fétisvideót kihozni, ami azonnal lebilincsel.

Kicsit tartani szoktam a didaktikus történetmesélős videóktól, néha bőven elégségesnek érzek némi villogást és vibrálást a monitoron, nem feltétlenül ragaszkodom a dramaturgiához és cselekményszálakhoz, ha ipari zene képi aláfestéséről van szó. Jelen esetben ez egy kivételes mű, mert – nem túlzok – értéktöbbletet képez: egyszerre mutat irányt és formál szemléletet. A történet elmesélve nagyon egyszerű: a sokoldalúságáról híres mesterelme Daniel Myer és társa felnyitnak egy régi raktárat, ahol egy éjfekete 1983-as Chevrolet Caprice Classic Wagon várja már jó ideje a feltámasztását. A falra akasztva egy régi NSZK-s időkből származó skr 700-as kazettás magnó lóg, a földön egy fekete tűfilccel Dead Market-re feliratozott, poros kazetta hever, a Haujobb pedig elkezdi a felújítási

munkálatokat, helyére kerülnek az alkatrészek, kicserélik az olajat, meghúzzák a csavarokat és a végén Daniel még a fekete plüss-dobókockákat is kimossa, ami tisztán kerül vissza a visszapillantóra. Az elfeledett és egykor elegáns kombi autó lépésről-lépésre szépül meg, válik újra az országutak sötét gazemberévé. Vegyük alaposan szemügyre ezt a tökéletes DIY videót és gyönyörködjünk áhítattal együtt az új világrendi üzenetében! A régi tárgyak, eszközök, amelyek egykor bennünket szolgáltak, de kiszorították tudatunkból az újdonságok, lehet, hogy mégis megérdemlik az odafigyelést és karbantartást? Újra lehet éleszteni őket? A mai fogyasztásorientált társadalmunkban, amikor a termékek életciklusa olyan rövidre van tervezve, hogy épp használni tudd kicsit, majd el kell dobnod, hogy drágábban vehess egy újat, egy még modernebbet, egy még kezelhetetlenebbet, még olcsóbban előállítottat, még javíthatatlanabbat, mindezek elfeledtetik velünk, hogy a régi gépeink is tele vannak értékekkel, csak le kell porolnunk, meg kell javítanunk őket. Meg kell valahogy találni a funkciójukat és beépíteni ezeket a rohanó életünkbe. Mosolyogjatok mozdonysimogatók! A régi technikai tárgy még mindig fétis! Soha nem szűnik meg a kapcsolatunk velük. Gépek és emberek egymásról gondoskodunk békés szimbiózisban, a konzumfegyverkezési versenyek ideje lejárt. Nézzük meg újra alaposan a videót kockáról kockára.

Vegyük észre, ahogy végigcirógatják mestereink a kocsi különböző részeit, a műszerfalat, a lökhárítót, figyeljük meg alaposan, amilyen óvatossággal húzzák ki a nívópálcát, fordítják el az indítókulcsot és ahogy aztán az előkotort műszaki leírások, szervizelési kézikönyvek alapján a gondos kezek között újra életre kel az amerikai autógyártás egyik kedvenc családi járműve, ezek megható pillanatok a gépfetisiszták életében. Bámulatos az összhang és a vágástechnika, egymásra rímel a régi kazettás magnóból áradó éles-fémes hajlításokkal megtűzdelt zene!

CHEVROLET

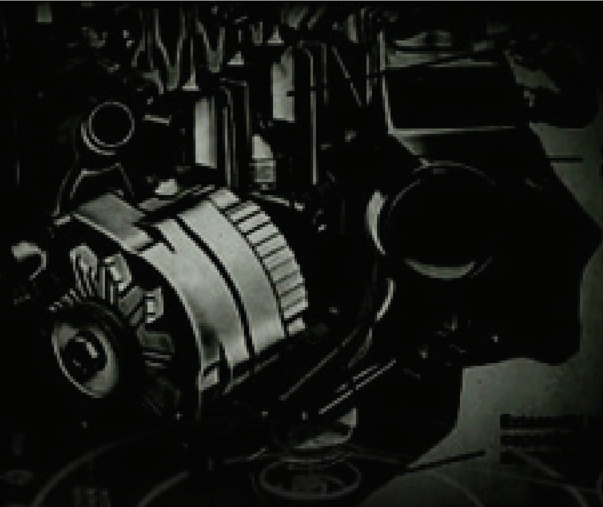

46
95
118
149

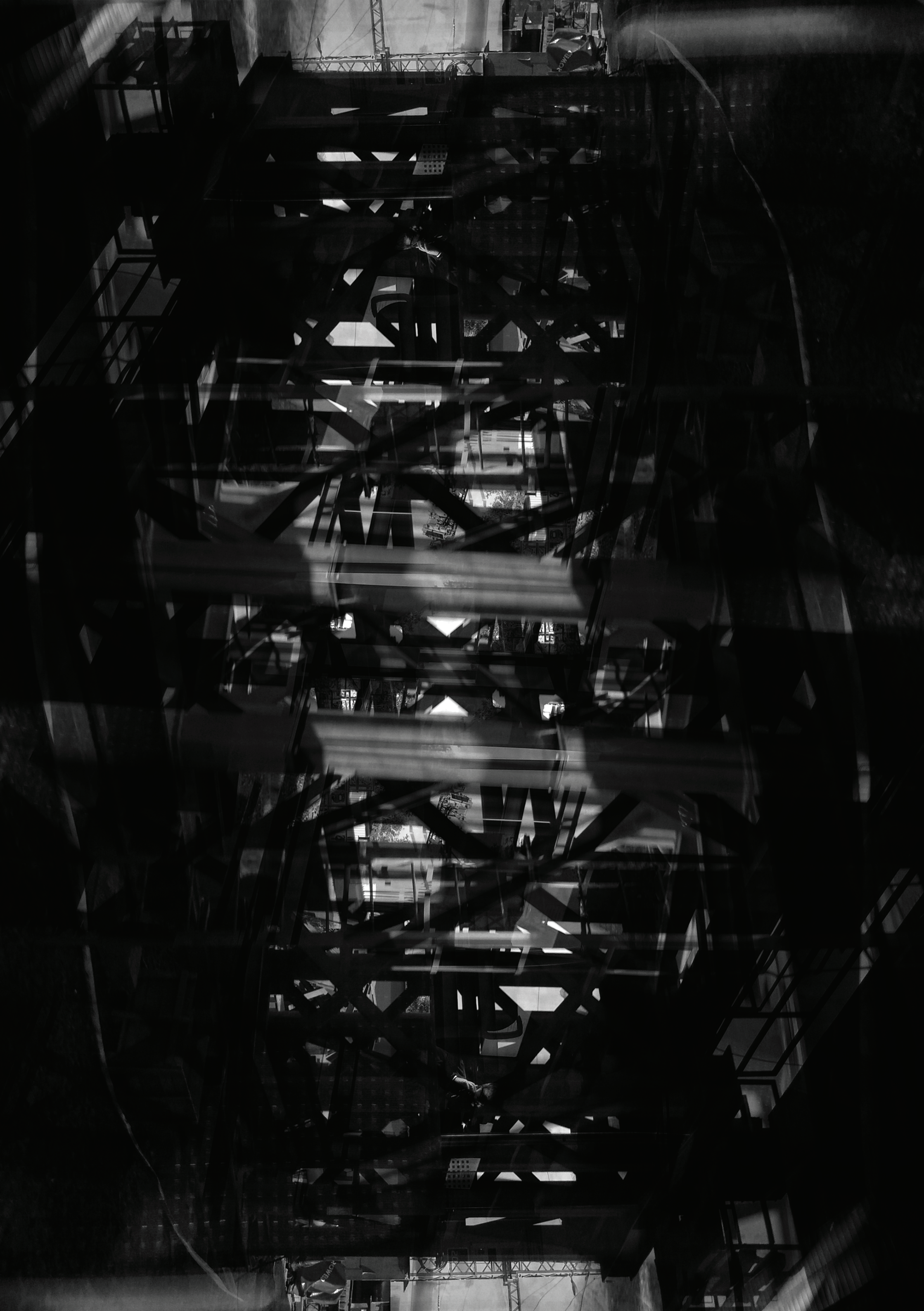

Az autószerelési munka egyes lépései, a felújítás, a lakkozás, a re-animáció ember és gép között, aminek a vége az ünnepélyes átöltözés amolyan Yello-ra kacsintás is: fekete öltönybe és nyakkendőbe, aztán előre. Majd hőseink kigurulnak a felújított, megszépült verdával, pontosan ugyanolyan vagány eleganciával, ahogy egy westernfilm végén lóháton léptetnek a főhősök bele a messzi végtelen tájba. Igazából innentől válik még rejtélyesebbé és izgalmasabbá a történet. Ami ezután következik: felavatás, maga a használat, a kalandos első út.

Hadd hívjam fel a figyelmet a klip vágásait összekötő és időnként bevillanó robbantott szerelési ábrákra, a javítási rajzokra, műszaki leírásokra, plusz a különféle régi magnókazetták képének villódzásaira. Ez teszi a videót technikailag még elkötelezettebbé és feszesebbé, plusz a végén a stáblista szintén korhű stílusban, technikai paramétertáblázatban ábrázolva kiegészítve az alkotók csoportképével. Annak azért még utánanéznék környezetvédelmi okokból, hogy ez az oldtimer automobil kombi mennyit is eszik a méregdrága üzemanyagból, azaz hogy elég kekeckedő legyek: mindennapi használatra fenntartható-e? No meg, hogy átmegy-e a TÜV-ön. Mert azért ez a mai világban nagyon nem mindegy ám.

A SZAKÉRTŐK RÉSZEI A GONDNAK

LOVE
DEATH
+
ROBOTS

Hogy mennyire vált azonnal kultikussá ez a 18 darabos, 10-15 perces epizódokból álló animációs sorozat, azt nem tudom, viszont kétségkívül a 2019-es év egyik leginkább figyelemreméltó és elgondolkodtató alkotása. Rengeteg elemzés és méltatás kering már a hálón a sorozatról, én most csak pár rövid dolgot emelnék ki, hogy miért lehet különösen fontos a Love Death + Robots mint alkotói inspiráció az ipari szubkultúra művészei számára napjainkban. Mindegyik epizód más és más animációs műhelyből jött, stílusában, tónusaiban, rajzfilmes és CGI megoldásaiban hihetetlen sokszínűséget és a mai kor tudásának legjavát képes felmutatni. Ez jusson eszünkbe, mikor a DIY és a legmagasabb technikai színvonalat is kielégő stúdióeszközpark között hezitálunk. Aztán ott vannak mindazok a témák, amelyek láncba fűzik a sorozat darabjait: ember kontra gép, transzhumán életmód, posztapokaliptikus viszonyok, virtuális igaz/hamis valóságok és elmeállapotok, társadalmak széthullása, cyberpunk jövőkép, alternatív művészeti kifejezésformák, idegen lényekkel való szembeszegülés, túlélésért folytatott harc, szerelem és ennek minden mellékhatása, bürokrácia, szemétből építkezés, furcsa karakterek, mutációk, bajtársiasság, taktikai döntések és párhuzamos valóságok. Felsorolni is nehéz lenne minden fontos kulcsszót. Az elszántság, a türelemmel és odaadással végzett munka és a sűrítés képessége viszont olyan skill, amiből globálisan hiány van, ez itt pedig egy jó oktatópélda. Iszonyú nehéz manapság röviden, drámaian elmesélni egy egész történetet, a LD+R alkotói gárdáinak viszont ez megkérdőjelezhetetlenül sikerül. Az fegyvertény, hogy egyszerre trash, cyber, gaming, történetmesélő is képes lenni, a Black Mirror Univerzum után egyedi stíluseszköztárral megáldott művészi munka eredménye pedig az, hogy mély nyomot hagy. Lehet követni és lehet elutasítani. Inkább ne hallgassunk az úgynevezett „szakértőkre”. Az általában csak gondot szül, ezt még a joghurt is megmondta!

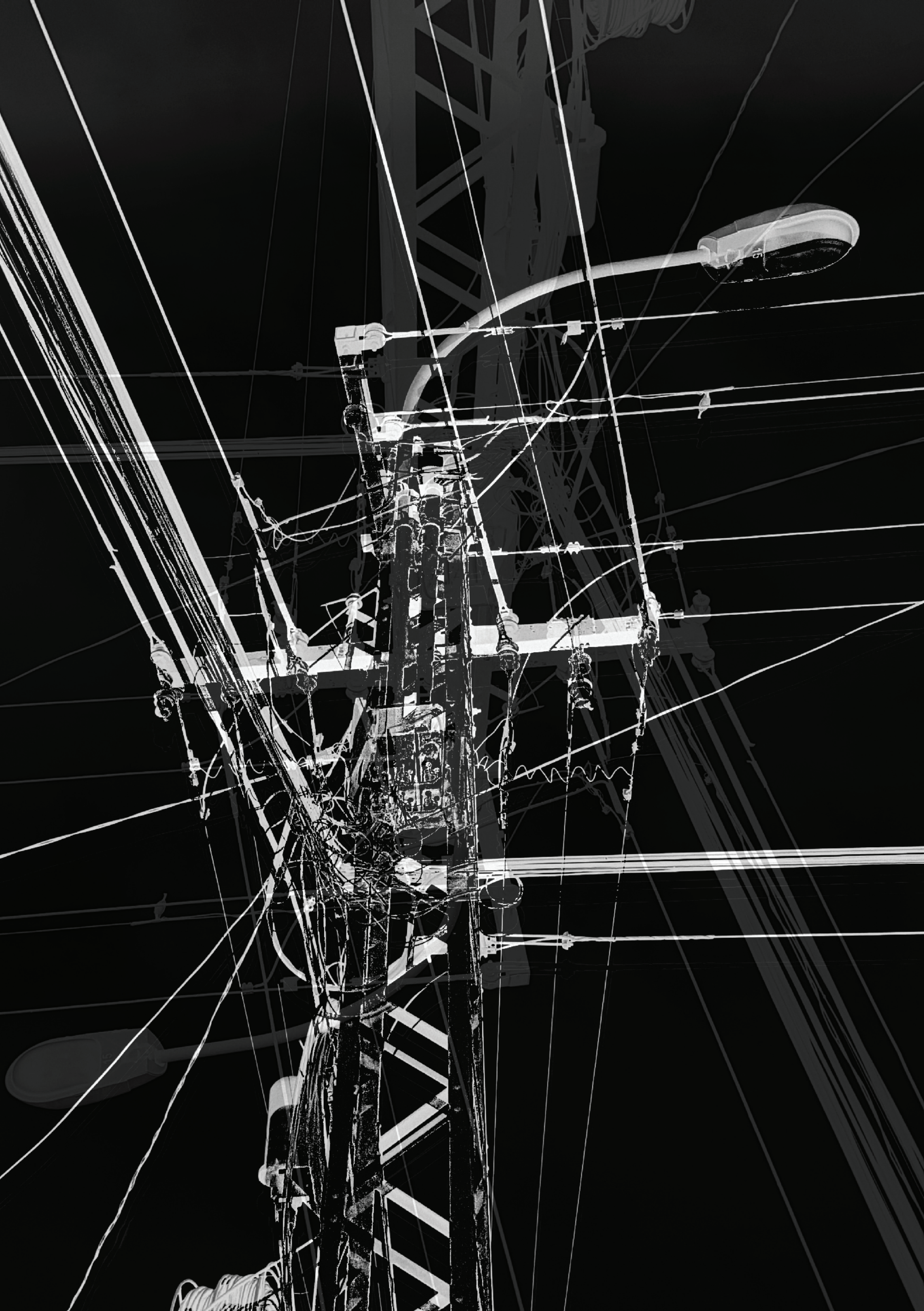
ANIARA: BYE-BYE, FÖLD...

Ritkán szoktam sci-fi filmekről ismerősöknek, barátoknak mesélni, ugyanis kevés az igazán jó alkotás mostanság. A Marvel-szuperhősökből, a világ sokadszori megmentéséből már túl sok, ahogy a világűrben elszabaduló, majd a legénységet elpusztító idegen létformák, agresszív mutánsok kliséje is erősen elhasználódott, a túlzott öntudatra ébredt emberszabású robotokról nem is beszélve.

A svéd **Aniara** című sci-fi viszont egy egyedülálló és erősen megosztó, űrutazásos történet, aminek depresszív hatása alól hetekig nem tudtam kiverekedni magam. Pella Pella Kågerman és Hugo Lilja rendezők Harry Martinson svéd szerző 103 énekből álló tudományos-fantasztikus verses eposzát (Aniara, en revy om människan i tid och rum, magyarul: Aniara, a térben és időben élő emberről szóló revü) filmesítették meg, ráadásul ez a második filmes adaptáció, hiszen 1960-ban is készült már egy kétórás műalkotás. A történet lényege, hogy az emberiségnek el kell hagynia a Földet, miután lakhatatlanná tette azt, és több ezres kontingensekben luxus szállodahajókon transzportálják az emberiséget új lakóhelyére, a Marsra. Egy picike hiba azonban becsúszik a számításba, nem sokkal az indulás után egy űrszemétként sodródó alkatrész (csavar) akkora technikai galibát okoz, hogy a hajó elveszíti a teljes üzemanyagát és irányíthatatlanul, pályájáról letérve sodródni kezd az űrben, mindenki pechjére nagyon rossz irányba. A film fejezetekre tagoltan tárja elénk, ráadásul egy, a fedélzeten szórakoztató-

ipari létesítményt (földi álmokat generáló szuperszámítógép-vetítőterem) működtető Mimarobe nevű nő szemszögén keresztül, hogy a három hetes utazás miként fordul át végtelenségbe, mozdulatlanságba és kilátástalanságba. A filmnek nagy előnye, hogy fokozatosan építkezik, azonban az első pillanattól kezdve átlengi valami megfoghatatlan melankólia is. A luxus űrszálloda kivitelezése megalomán, fényes és fenomenális, (a technológiai feliratok, üzenetek svédül vannak), kényelem, önfenntartás, diszkók és éttermek, sportolási lehetőségek, játéltermek, első osztályú jólét, természetesen mindez a tehetősebbeknek fenntartva. Osztálykritika is ez egyben! Aztán érdekes vonulat még, ahogy a konzumeltompulásban fetrengő utasokat mennyire nem érdekli a MIMA földi álomgenerátor-gép, viszont ahogy egyre reménytelenebbé válik a helyzet, gyakorlatilag a túlhasználattól és az emberi elme legsötétebb és leggonoszabb víziói hatására a mesterséges intelligencia gyakorlatilag öngyilkosságot követ el, mert már ő sem bírja. Külön figyelmet érdemel a fogyasztói társadalom (kikacsintás a Wall-e c. animációs filmre is) bemutatása mellett a promiszkuitás, emberi kapcsolatok fragmentáltsága, vagy a hajóparancsnok jellemváltozása, aki kezdetben még teljes elszántsággal akar hinni abban, hogy menthető a helyzet, majd a pánikot már csak autoritással és erőszakkal képes fékezni. Az idős asztronómus hölgy szintén kiemelt kulcsfigura a filmben, hiszen számításai és szaktudása segítségével a realitás talaján képes maradni, majd bele is pusztulni. A film kegyetlenül őszinte és drámai ábrázolásmódot alkalmaz, hogy bemutassa, miként változik meg a társadalom egy visszafordíthatatlan helyzetben, hogy süllyednek az emberek apátiába, elállatiasodásba, miként támad fel bennük a remény, milyen megoldásokkal próbálják elnyomni magukban a kétségek közt őrlődést, hogyan szektásodnak el, miként próbálnak kultúrát és fényt vinni az örök sötétségbe és még hosszan lehetne sorolni ezeket a fejlődési és degeneratív ciklusokat. A film egyik különleges mozzanata az idegen objektum begyűjtésére való készülés, amelyről azt gondolják, hogy a megmentésükre utánuk „dobott", üzemanyagot tartalmazó lándzsa. Aztán sok kemény munkával jönnek rá, hogy igazából semmit sem tudnak vele kezdeni, annyira idegen tárgy, megfejthetetlen. Az Aniara egy megdöbbentő, minden józan észt megkérdőjelező, filozófikus és metaforikus oktatófilm arról, hogy mennyire porszemek vagyunk az Univerzumban és tulajdonképpen a létezésünk, tetteink, tér- és időszemléletünk is csak egy kisebb kozmikus hiba, amit nem lehet kijavítani, miként egy vákuumban elsodródott luxushajót sem. Nem a mi törvényeink érvényesek, teljesen ki vagyunk szolgáltatva egy lassan úszó, holtakat tartalmazó szarkofágban. Az Aniara kizárólag erős idegzetűeknek való alkotás, mert így is csúnyán be lehet fordulni tőle.

FELVILLANYOZÓ TÁRSASÁG

TARTSUK ÜRESEN A VILÁGOT, DE TÖLTSÜK IS MEG KÖZBEN

Most akkor melyik ujjamba harapjak? Osztályozásra, elemzésre, szétboncolásra neveltek elődeim a nagy roncstelepeken. Hogyan válasszak? Teher alatt nő a TATRA, kiengedem a recsegő kuplungot, meglátjuk, mit ad ki magából ezen az elátkozottra fagyott magyar földön. Drámát, erőt és töltetet.

Itt van két remekmű előttem, amelyet összeköt Gazdag István személye és még valami, ami mindkét 2019-es megjelenésű magyar koponyás album között acélos kötést teremt: a Világ üressége. Megpróbálok ebbe belekapaszkodni és lefejteni rétegenként, hogy ez mennyire stimmelhet akár elektromikroszkopikus elemzés nélkül is. Nem garantálom, hogy sikerülni is fog, de bátornak kell lenni!

STAHLGEIST: ESCAPE REALITY

Kezdjük a Stahlgeist lemezzel, amelyet előbb hallhattam mastering előtti állapotában valamikor 2019 februárjában, itt-ott beletekerve, valami plasztik háztáji hangszórókon keresztül, Bank Tamás lelkes kommentárjaival és élőben ösztönszerűen belevokálozásával, és az az élmény nagyon fogva is tartott sokáig, mert csak elismerően bólogathattam rá, hogy ez aztán tényleg ütni fog. Hogy menynyire nem tévedtem, arról a májusi Klán találkozó győzött meg, mikor élőben a színpadról, vetítéssel együtt kaphattam az arcomba az acélt, no meg a kalapáccsal rendesen odaverést a vasnak és dobhártyáknak. Aki ismeri Bank Tamás személyes hétköznapi, szenvedélyes ön-szinkronhangját, amikor épp beszél (mint egy író-olvasó találkozó díszvendége), sőt, odaadással mesél, sztorizik, az tudja, hogy nem csak nagy csűrő-csavarója a szavaknak, amire nem lehet nem odafigyelni, de még át is mágnesezi az embert az előadásmódja. Ezen a lemezen Tamás dupla bravúrt hajt végre egyszerre, hiszen eszes, tökéletes rímelésű, szuggesztív angol nyelvű szövegeivel becsavarozza magát az agyba. Még valamit le kell szögezni, ez pedig az egész lemezről elmondható: roppantul változatos mind komponáltság, effektek szempontjából, melyben az énekhang olyan széles skálán képes mozogni, hogy a műszerek számlapjait nyugodtan újra lehet rajzolni és hitelesíttetni. Igen, azt gondolnád, hogy nem ugyanaz a személy énekli végig, mert hol dühös (leginkább az), hol kásásra effektezett, hol lemélyített, hol meg egyszerűen narratív, édeskés, hegyi patak tisztaságú, mindenhol figyelve arra, hová is kell a végső nyomatékot tenni.

Az **Escape Reality** egy hiánypótló magyar, lázadó gang-lemez, amelyet vérprofi ősi ipari bandaszellem hat át. Nem csak a vöröses, mállott gyárfalakra felsablonozott fejhallgatós koponyalogóval és stencilezett felirata miatt, hanem mert ilyen vehemenciájú és kvalitású EBM anyag nálunk eddig még nem látott napvilágot. Szellemes, tartalmas, egyszerű szövegek, maximális táncolhatóság, düh áttételek, mindez úgy, hogy rásüthető az „anhaltosított FA4S" bélyeg is, de markánsan különbözik az összes bolhapiaci kacatszámra kiadott, német/svéd-típusú egykaptafára készülő anyagoktól. Ha Stahlgeist-ot hallassz, egyszerűen semmi nem jut eszedbe, amivel össze akarod keverni és ez az eredetiség, univerzális eszközkészlet-használat is bőven elég, hogy megállapíthassuk, hogy ezt bizony precízen, körzővel-vonalzóval tervezték és professzionális szerszámokkal valósították meg. Képtelenség ráunni. Minden szám kijelöl egy szöget, az egésznek pedig gyönyörű íve van, 52 perc dühkezelési tréning, tánc és szórakozás a minőségi kategóriából. Tamás énekhangja, kipréselt dallamvezetése az egyik oka ennek, a másik pedig István szakipari rutinja, hogy bámulatosan ritmikus és izgalmasra kevergetett alapokat dobált oda az énekesnek szöveggel-vokállal „megtermékenyítés" céljából. Ha ez a lemez 20-25 évvel ezelőtt kerül ki valamelyik kiadó jóvoltából, vagy netán másolt kazettákon terjed szét Európában, rommá turnézhatták volna magukat vele végelgyengülésig táncoltatva a megszámolhatatlan klubközönséget. Viszont nem ez történt, ugyanakkor borzasztóan hiánypótló anyag is ez, mert visszacsempészi mindazt, amire vágytunk idehaza évtizedek óta. De ami késik, az nem múlik, csak egy kis marketingmenedzsment kérdése. A Stahlgeist a német piacokat elkerülhetetlenül be fogja járni (és talán véresre is törni), irigykedve borulnak le előtte, mert pár európai fellépés után be fogják látni, hogy ez sokkal izmosabb, mint ami a saját hazai zenekaraiknál kotyvasztódik.

Nehéz kiemelni számokat, mivel mindegyik újszerű, friss, ropogós, de némi eretnekséggel hadd szemlézzek mégis párat. A lemezen végigvonuló ütemes zúzás, tempózásból számomra a **Tragedy** lassabb és tisztább melankóliája hozza meg a teljes relevációt. Ezt egyszerűen fájó szívvel veszem ki a track-repeatből és meg is indoklom, hogy miért. Olyan szívbemarkolóan szép dallamot és szöveget sikerült megalkotni ezeknek a legényeknek, hogy megkockáztatom, könnyeket csal a szemembe ez a felvétel minden alkalommal. Ritkán működik az a képlet, hogy egyszerre sikerül drámai, steril hangkörnyezetet, mély mondandót alkotni, miközben egyszerre beléd is oltják a hitet, a reményt, hogy menned kell tovább. Igazi katarzis, nem szabadulni tőle, hiszen generációkon átívelő tudás van belekódolva, mint az áram alatt lévő vas, olyan ez, képtelen vagy elengedni. Ezt a felvételt akár a nagyszüleidnek is lejátszhatnád, akkor is pontosan értenék, ha tegyük fel, nem is tudnak egy szót se angolul. Összekapcsol benneteket. Bank Tamás vibratoja, visszhangzása beissza magát a lelkedbe, egy kilenc éves kislány vagy kisfiú is azonnal levágja, hogy igen, ez az, amit egész életemben hallani akartam (ezt konkrétan le is teszteltük, stimmel). Nincsenek rá jobb szavak, ebben összpontosul a lemez művészi mélysége a korábbi darálások után. De a feszes, vastagon zsírozott ütemek kedvelőinek is pulzusemelkedése lesz lépten-nyomon, mert a **Stahlgeist** c. számra garantáltan be fognak indulni, ahogy a bunkermély **Roboporn** is üdítő, soha meg nem unható meglepetésnek hat majd, nem beszélve a **Step by Step** megaslágerről, amely darabokra fogja szaggatni a tánctereket örökkön-örökké harcosságával.

52 perc dühkezelési tréning, tánc és szórakozás a minőségi kategóriából.

Az Escape Reality változatossága, üdesége mellett hoz minden olyan elengedhetetlen stílusjegyet, ami miatt összetartozónak, egy bandához tartozónak érezhetjük magunkat. Felbecsülhetetlen érték a futószalag-termékek között, feneketlennek tűnő sötét tavakban észrevett kincs-villanás. A lemez tökéletes ajándék, amely kiválóan működik a harcos hétköznapokban. Kevés kifogásolnivaló lehetne rajta, talán a címadás „Escape Reality” (Menekülés Valóság) lehetett volna szofisztikáltabb, de a szabadulószobák, a hétköznapok nyomorúságai

elől menekülés kilátástalansága, már szinte lerágottsága, eltávolodásigénye asszociálható a zenei anyaghoz és szövegvilághoz, amelyet a lemez felvonultat. A Stahlgeist felvétel németessége lehet még kicsit szokatlan csengésű. A „Stálgejszt" kicsit osztrák dialektusnak hat elsőre, ezt enyhíti a pengeéles, nyomatékosított „Tanz!", na, ott azért kiszakad az emberből a pumpálhatnék rendesen, szóval teljesen megbocsájtható, mert csak átjön a német lingvisztikai darabosság és erő!

Végül tegyük a nagyító alá Zölley Imre művészi, matt (és majdnem pengevékonyra alakított) albumborítóját: színeket, árnyalatokat (sőt: árnyékokat! szépen, egyenletesen eloszlató grafikai munkája jelzi az igényességet. Elhagyott, meddővé vált gyárat foglalt el, felmászott mindenre, felkente a banda fogaskerekes logóját, ahová csak tudta, üzenve mindenkinek: „a Stahlgeist uralja ezt a vidéket és ehhez tartsátok magatokat!". Személyes kedvencem a belső falra beeső napfényben fürdő, felpingált Stahlgeist logó, mellette a sarokban a falból kilógó drótacél lépcsőfokokkal (értsd: menekülési irány a valóságból felfelé, a tetőn keresztül). Precíz, aprólékos munka, amely egy rendes, pár oldalas oldalas szövegkönyvvel, többletinformációkkal, zenekari képekkel, akár stúdiófázisokkal illusztrált bookletért kiáltott volna, mégha a lengyel MonoPressingnél ez akár költségnövelő opció is. Ezt a komplett kikészletezés utáni re-pressing/re-issue/deluxe-ozás során mint esztétikai (fan service - gyűjtői) értéknövelőt még be lehet majd pótolni. De mindent idejében. Megvásárolnám bakeliten is, pedig nincs is lemezjátszóm. Viszont ehhez a lemezhez akár vennék is egyet, annyira jó.

FIRST AID 4 SOULS: KEEP THIS WORLD EMPTY

Mindig fogjuk erősen marokra a jégcsákányt, ha döngetni kell. Itt van ez a nagyon várt FA4S kiadvány, amely jégkalapáccsal vág mellbe, vérbe, fagyba, rideg szürkeségbe oltott utazásra lök ki, majd az ismeretlenbe. Ha valaki beköti a szemem és szűzhallgattatást végez velem ezen a bámulatosan aprólékos anyagon, lehet, hogy fel is nyikkantok már az elején: „ezt egyszerűen nem hiszem el… titokban összeállt a Skinny Puppy egy side-project erejéig a svéd Nexus Kenosis bandával?" Nem, nem… de az eredmény nagyon közeli lenne valószínűleg. A Keep This World Empty a Stahlgeist lemeztől eltérően kategóriákkal több réteggel operál, csűrcsavartabb, ritmusváltóbb, beszaggatósabb, jóval lassabb befogadási tempót diktál a hallgatójának. Nem csupán azért, mert zeneileg összetettebb, többféle elektronikus zsánerből merít (a trance, ebm, experimentális ambient,

indusztriál, glitch, stb. mind józanul megférnek egymás mellett), hanem mert az alkalmazási területét, üzemeltetési és optimális működési környezetét csak óvatosan lehet megfogni: hétvégi kanapén elnyúlós délutánokhoz túl erősen pulzáló, utcán fejhallgatóval büszkén meneteléshez túl komor és vontatott, önfeledt táncestekhez meg talán túlságosan downtempo-szubmerziós kontextusa van. Ilyen albumhoz legszívesebben csak frissen bontott 3M kesztyűvel nyúlna az ember, mert félhetne, hogy egy rossz mozdulat és véletlenül még eltöri, vagy eltűnnek ezek a hangok, ha nem gondosan bánunk vele. Vagy bosszúból az anyag töri jégcsákánnyal a hallgatóját apró szilánkokra, igazán veszélyes helyzet, nem mindegy, milyen alkalmat választunk az album meghallgatásához. Lehet ez az előnye is, de a hátránya is egyben, mert komplett végighallgatva nem ugyanazt adja ki, mintha egy-egy darabot emelünk ki belőle. Ráadásul hangulatilag nem is fog nekünk elsőre kiadni egy egységes képet, fel és le fog tornáztatni bennünket az 1 óra 6 perc játékidő, erre esetleg jobb felkészülni előre. Önmagunkat fogjuk benyelni közben és nem biztos, hogy jól fog esni, mert tükröt tart elénk, észrevesszük, hogy jégből van.

A 13 tételes lemez címadó dala (ez valami policy lenne, hogy az első szám címének mindig azonosnak kell lennie a lemez címével?) puszta kézzel kihajít már az elején a hidegbe, ott bucskázol majd le szépen a behavazott vasúti töltésen, és nagyjából azt se tudod, hol vagy éppen. Az **Increased Sensory Perception** bezzeg lódít egyet rajtunk, útnak indít a feszességével, a legfegyelmezettebb, legrobotikusabb tétel a lemezen. Bár mindenhol kiválóan működik Mortum fehérzajos processzált hangja, ebben talán a leggépiesebb, azonnal megbüntet, elkezdesz közben úgy viselkedni, mint egy rendesen nevelt harmadikos. A **Your Social Skill Demised** már egy fokkal barátságosabb hangnemet üt meg, a fen-

Legszívesebben csak frissen bontott 3M kesztyűvel nyúlna hozzá az ember...

séges **Cold Frozen Arts** olyan mélységbe merészkedik, hogy könnyedén el tudnám képzelni akár a MÜPA keretei között, szimfónikusokkal megtámogatva, vonósokkal, óriási üstdobokkal, mellkasokat felszaggatni a nézőtéren és komolyan azt kívánom, bárcsak megélhetném ezt a pillanatot egyszer egy helyrebillent világban. Egymás vállára borulva kollektív zokogás, katarzishullámokkal elsodródás, egyből észrevennénk egymást ebben a kiüresített, varázstalanított világban, és azt is, hogy mindannyian valahol művészek vagyunk, ugyanazt követjük el újra meg újra, csak másképp, jégből faragunk katedrálisokat, ki pengével, ki lángszóróval, ki baltával, ki pedig a saját sós könnyeivel. Erre azt hiszem, sosem fogunk kellőképpen rájönni magunktól. Az ötödik, **Eternity Will Never Remain** már lüktetőbb, táncosabb, menetelős fajta és elsöpör mindent, amivel bevezettek bennünket ebbe a teremtett világba, ami nem is létezhetne egyébként.

A **Verdict That Condemns** kapcsán kell megemlítenem, hogy mennyire megfér egymás mellett a lebegős, minimalista, kémiai alap és a Nivek Ogre szintű elmosódó vokál, amivel a Noxious Emotions-tól kezdve a Velvet Acid Christ-ig sokan kísérleteztek már. **Good Men Don't Bleed Just Die [La Horde]**, ez konkrétan az utóbbival egészen a himnikus refrénig akár keverhető is lehetne, aztán mégse. Stílusjegyek tökéletes felhasználása, minden rendben. **Awaken Tomorrow**, ekkor kapott el először, hogy ez mégiscsak egy FA4S-produkció, azonnal elárulja a szubszonikus hangzása, ugyanez ismétlődik a **Mortal Birth** esetében is, ugyan hová emelik még? Egy percre elgondolkodom, hogy mekkora meló lehetett szöveget, éneket pakolni mindezek alá, mikroszkóp alatt metszegetni szeletenként, hogy minden precízen kijöjjön, épp oda, épp annyi effekttel, ahová kell. Kapaszkodom az asztal sarkába közben, mert elfáradok. A **The Wrong And Fault In Me** dallamvezetése édeskés, északi szél hidegségű, szépen bevésődik elsőre is. A **Phrase Fractal**-hoz érve mindez tovatűnik nyomasztó darálással, a **False Devotion** úgy lüktet, hogy közben bizsergeti az agykérget, beleciripel a gondolatokba, sarki fények és elmerengés, aztán jön alá még egy bámulatosan meghuzalozott alap, aztán egy másik, sőt, még egy harmadik is! Ha csak ennyit tennénk

01 18

egy egész anyagba, már megérné, de ez maga a változatosság, a csillogás és magány egybe ötvözve. A végére a **Return to me**, ami sokak kedvence, abszolút meg is lehet érteni, mivel fenséges és szikrázóan szép lezárása ennek a kavalkádnak. Ezennel a releváció friss, fehér hóba lett merítve. Katartikus!

SUMMA SUMMARUM

Két egymástól borzasztóan távol álló lemezről van szó, hihetetlenül eltérő koordinátákon mozognak. A Stahlgeist anyag színtiszta, indulatos, lábrázós-taposós, levegőbe öklözős EBM, amire könnyedén ki lehet adni a gőzt, be lehet pörögni, mivel izzadt és fenséges erővel szól. Ez pedig nagyon is kell mostanság, mivel táncolható, lázadó EBM anyagok kevésbé születtek idehaza, jóformán külföldi előadók műveire voltunk utalva és ott sem sikerült teljesen elszakadni a bevált útvonalaktól. A Stahlgeist lemez viszont megugrotta ezt.

A FA4S album magas művészet. Minden sorból maximálisan kilóg, elsőre is fajsúlyos, de „beszoktatást” igénylő, nehéz anyag. Szorokin irodalmi művének zenei adaptációja, művészi igényességgel, izgalmas és változatos jéghangokba oltott előadás. Mindent felvonultat, amitől egy kissé bizonytalan állapotban transzba lehet esni, sőt mit több, ámuldozni, távolabb kerülni a kiüresedett és jéghideg tekintetekkel pásztázó aktuális világunktól. Elgondolkodtat és el is ridegít.

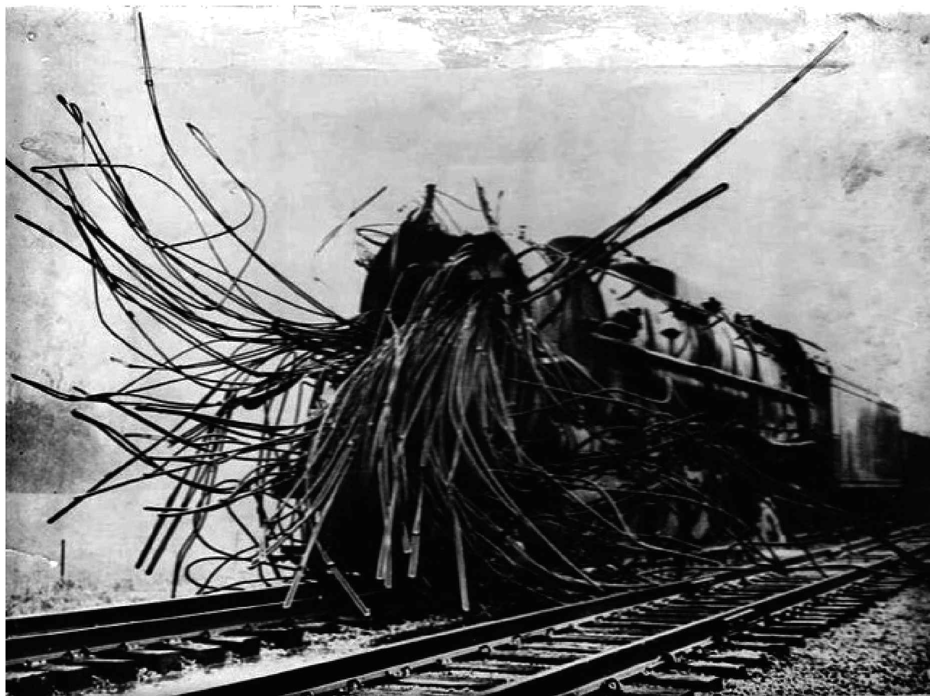
Az Escape Reality az egyszerűségével, dühével fog magának kitartó rajongókat szerezni, mivel egyenes vonalvezetésű és kiszámítható, míg a Keep This World Empty milliónyi zenei rétegével, sűrű tempóváltásaival, desztillált vokáljaival (a zsáneren belüli zsánerként) sokkal több agymunkát, megfelelő hallgatási kontextust és elmélyült odafigyelést fog igényelni a hallgatójától. Az egyik így dolgoztatja meg az embert, a másik meg úgy. Mindkettő brilliánsan kraftolt hangzású és világos küldetésű lemez, egymás tökéletes komplementerei és legkevésbé sem az ürességük miatt. Tele van töltve mindennel, kérdés, hogy ki mit vesz észre ebből. 2019 két legerősebb kiadott anyagáról van szó, ami itthon született és mindkét formációnak abszolút kijár, hogy elérje a műértő célközönségét szélesebb körben is. Talán nem nagyjából egy időben kellett volna kihozni a kettőt, ezzel valamelyest meg is osztva a hallgatóságot, hiszen versenytársak tűzben, ridegben és hidegben. Mindegyik meg fogja találni a közönségét, ebben biztos vagyok, azt pedig kívánom mindkettőnek, hogy tartósan megőrizze értékét.

Összefügg ez a koroddal?
életemben, mint a családom.

MENETES GONDOLATOK

SZAKADÁS AZ ÁTADÁSBAN:
HALDOKLIK-E MÉG A SZUBKULTÚRA?

Sokszor eltemettük már az ipari elektronikus szubkultúrát az elmúlt évtizedben, hol földet, hol sót szórtunk rá, vagy éppen szitkokat. „Ez mára kifújt, nincs tovább." Aztán valahonnan mégis felütötte a fejét a Klán, soha nem látott mértékben merészkednek elő hosszú idő után az árnyékból, pincékből vagy akár a semmiből is olyan zenekarok, amelyekről aligha gondoltuk volna, hogy még lemezeket fognak újra kiadni, turnéra indulni, hallatni a hangjukat. Több Facebook-csoport, kiadói vagy szervezői csoport van, amibe be lehet lépni, mint pocsolya a leharcolt aszfaltokon. Mégis hol lehetne akkor a gond? Álljon itt egy sokszor megrágott látlelet arról, mi minden történt (és nem történt) a hazai ipari elektronikai színtéren és szubkultúrában, és voltaképp miért vezethez ez el a végéhez. Lehetséges, hogy futószalagon szállított, negédes nosztalgia lesz belőle, de az is megteszi, ha egyszerűen, pontokba szedve sikerül rávilágítanom arra, hogy mitől fog valójában kimúlni ez a szcéna. De akkor végleg. Vitaindító elemzés következik.

1. pont: Az ipari életérzés megszűnése

Kezdjük ott, hogy Életérzés! Sokunkban korábban még megvolt ez, ahogy a zenekarokban, egyéni alkotókban is. Ott feszített a mellkasban, katalizálta a különféle művészeti alkotói cselekvéseket, terveket, ebből születtek máig feledhetetlen, tehetséges zenekarok, emlékezetes performanszok. Ahogy Bank Tamás barátom (akinek a kidolgozatlan generációs elméleti alapjaira írom ezt az okfejtést végülis) idézte fel egyszer egy mély beszélgetés során fiatalkori élményeit, hogyan szöktek be annak idején a Ganzba, csak hogy egyszerűen feküdjenek a szél mozgatta törött üvegtáblák alatt a mocsokban, vagy éppen talán akkor ahhoz is volt kedvük, hogy egy szülinapi bulin hirtelen ötlettől vezérelve 10 kilós kalapáccsal verjenek szét egy centrifugát „Zenéljünk!" felkiáltással. Ez pedig inspiráló volt és jó páran vagyunk, akiknek még ma is az (lenne) a spontaneitás és kísérleti jellege miatt. Ugyanis ezzel idézzük meg a korabeli ipart, ami már nincs. A barkács-eszközökön és hulladékon előadott zenélést, ami szintén nincs a digitális uralom miatt. Korabeli lelkes bandák rendszeresen elfoglaltak tereket, embereket vonzottak, klubokat töltöttek meg, közösségileg megtapasztalható volt alkotásaikban, fellépéseikben a rögtönzüttség és a külvilág, a környezetünk fonákságaira, hazugságaira adott heves válaszreakciók széles spektruma. Odadöngölt a földhöz bennünket az élmény, pedig nem volt mögöttük semmiféle média-moguli nagyhatalom nagy kupac pénzekkel. Fénymásolt fekete-fehér utcai plakátok, szájról-szájra terjedő bulimeghívások is elegendőek voltak. Ezen bizarr projektek tele voltak múltidézéssel, tiszteletadással, feldolgozással, kritikával és természetesen fiatalos, dinamikus lázadással is. Ami fájó lehet, hogy az indusztriális életérzés a 21. századra szó szerint elkopott, a posztindusztriális pedig egyáltalán ki sem alakult. A profit kommersz betonkeverője magába szippantotta az egészet, a konformizmus, hétköznapi társadalomba betagozódás, beállás a sorba kinyiffantotta ezt a törzsi életmódot. Rendes családapa nem csapkod vasakat, hanem időben beér a munkahelyére és befelé nyeli a feszkót.

2. pont: Helyek, terek, klubok, turnék és a mecenatúra megszűnése

Egyszer egy a rádiókabaréban (csak megjegyzem, hogy már ilyen sincs, mert ebben az országban valahogy sikerült teljesen kiirtani még a humort, az öni-

róniát, önreflexiót és magát a kabarét is) hallottam, amint az egyik komikus azt mondta kissé bánatos nosztalgiával (és nem szó szerint idézve): *„A szocializmusban volt olyan, hogy gyár. A fiatalabbaknak mondom, hogy az egy épület volt és arról lehetett megismerni, hogy kémény volt rajta.”* (nevetés a közönség soraiban, alig érti valaki). Ez nagyjából mindent elmond arról a környezetről, amiben felnőttünk és ami mára szinte nyomtalanul el is tűnt. Ipar, gyárak, összeszerelő üzemek persze ma is vannak, tele bérrabszolgákkal, ciklikusan kölcsönzött (kirúgott-felvett-továbbpakolt) munkaerővel, ugyanakkor privát, nagyvállalati, mindentől hermetikusan elzártan, legfeljebb élménylátogatóközponttal, CCTV-rendszerekkel körülbástyázva. Mellette hatalmas bevásárlóközpontok sivár tájképei gigantikus parkolókkal és egymásba láncolt bevásárlókocsik acélszörnyeivel. Üresen kongó raktárházak, kiadhatatlan, üres üzletek, galambürülékes szellemvárosok, lelakatolt ajtók, felszámolt szórakozóhelyek, elhagyatott lepusztult városrészek, feltört beton. A fővárosban vannak helyek, ahová ez a stílus befér. Ha most elengedjük egy pillanatra a Dürer Kert-A38 tengelyt, ahol nemzetközi produkciók is vannak rendszeresen, emellett az alternatív elektronikus zene kedvelői gyakran még válogathatnak is, hogy hová menjenek szórakozni, míg ez a vidéki városok esetében nemhogy nem jellemző, hanem egyáltalán nem is létezik. Mert bezárták, felszámolták, megvették, ha újra is indult, már csak legfeljebb a mainstream/kommersz fér bele, de egy alternatív underground banda vagy DJ már nem. Ugyanígy tűntek el gyakorló-, próba-, és fellépőhelyek és a közönsége is. Sőt, tovább megyek: mecenatúra hiányában a bemutatkozási, rajongótábor-építési, turnéállomás és egyéb találkozási, inspirációs lehetőségek is. Ami kevés embert érint vagy érdekel, az helyet, színpadot márpedig nem fog érdemelni. Mehetsz a saját garázsodba vasat püfölni. Míg a szomszédod engedi.

3. pont: A zenei hordozók és a forgás, mint vizuális szimbólum megszűnése

Eldigitalizálódás önmagában még nem feltétlenül vitte lejjebb egy ásónyommal a színteret, inkább hatékonyabban segítette a zene terjedését, elválasztódott annak fizikai hordozójától és végességétől. Ha a bakelit, a magnókazetta, sőt az orsós hanghordozók (pl. megvásárolható master tape-ek) újjáéledését és remasterelten, digitálisan feljavított újrakiadásokat, CD-ket vesszük alapul, akkor még akár kétutas terjedési láncot is detektálhatunk ebben. Soundcloud, Youtube, Bandcamp, Spotify, streaming, online rádióállomások és FLAC letöltés,

ezek mind hozzájárultak ahhoz, hogy közelebb vigyék a zenéket a hallgatóhoz, belekóstolhassanak stílusokba, előadókba, anélkül, hogy ezért bármi erőfeszítést is kellene tenni. Pár kattintás és máris élvezem. A másik ágon pedig ott maradt változatlanul a limitált hordozón, díszdobozban, újracsomagolva gyűjtögetett anyagok egész sora, még akkor is, ha a lemezboltok úgy szívódtak fel, ahogy a videotékák a 2000-es évek elejére. Aki birtokolni akarja, az megveszi és büszke rá, a többiek webshopolnak és semmi nem porosodik náluk.
A zenének a digitális piac uralmáig volt egy erős vizuális szimbolikája, ami mélyen beivódott az agyba, ez pedig a körforgás volt. Forgott a lemez, a kazetta, a szalag, csévéltünk előre-hátra és mindezt láttuk, a szemünk előtt folyt. A zenének volt egy forgási sebessége, egy hol gyors, hol lassú olvasási, jelszedési tempó. Most egy lináris csúszka van, amit az ujjaddal vagy az egérmutatóval ráncigálhatsz kedvedre. Ezzel egycsapásra meg is szűnt a zenehallgatási varázslat. Tegye a szívére a kezét mindenki. Ki az, aki nem követett még el olyat, egy digitális albumba csak úgy belehuzigált, számokat léptetett, imitt-amott belehallgatott és kész, bezárta az egészet? Íly módon megkedvelni lemezeket, egységes, figyelmes végighallgatás nélkül szinte lehetetlen. Mert a türelmetlenségünket a technika alázatosan kiszolgálja. Ahogy az audiohordozó fizikai forgása a szemünk előtt, úgy az emberek között is eltűnt. Nincs lemez-csereberélés, nem viszel át semmit a másikhoz, hogy „ezt hallgasd meg, mennyire jó!", legfeljebb belinkeled, amit a másik ráérős idő híján (lásd 4. pont: Elfogyó minőségi idő, levertség) nem úgy, nem ott, nem akkor fog meghallgatni társaságodban, hanem legfeljebb beleteker és visszaír Facebook Messengeren, hogy „aha, tényleg jó". A forgás eltűnése és a hangminőség, digitális master fordított arányban áll egymással. Talán jobban kimunkált, digitális hangzásvilág van, ezt az audiophilek ugyan helyretennék, de ez most nem az a vita, ugyanakkor a klasszikus analóg hanghordozók közösségépítő ereje, börzéje, csoportos fogyasztása elillant és ki tudja, hogy hozható vissza újra? Eközben óránként sokkal több új album kerül fel a netre, mint pár évvel ezelőtt. Nincs olyan hosszú életidő, hogy csak a legjobbakat végig lehessen hallgatni. Ezért csak csúszkázunk és léptetünk, persze szigorúan csak a sajátunkon, magányosan. Emiatt azt gondolom, hogy általában véve a zenefogyasztás stílustól függetlenül is, elvesztette a látható jeleit, a közösségi médiumként való működését. Mikor kazettákat másoltunk egymásnak, közben kénytelenek voltunk együtt végig is hallgatni, nézni, ahogy fogy el a szalad. Ez a forgási mechanizmus megőrizhető lett volna a digitális korban is, a közösségi zenehallgatás viszont már csak élő fellépéseken, koncerteken, partikon tapasztalható meg. Már ha van ehhez megfelelő helyszín. Legtöbbször nincs.

4. pont:

Elfogyó minőségi idő, levertség és apátia

Minél nagyobb a rajtunk – mint szűk keresztmetszeten – áthaladó információmennyiség, annál fáradékonyabbak, levertebbek vagyunk. Míg régen nem ismertünk akadályt, ha volt egy fellépés, mostanra hazavonszoljuk magunkat a munkánkból, ahol legalább tucatszor megrágtak és kiköptek bennünket. Elcsodálkozhatnék rajta, hogy nagyformátumú előadók estjeire is milyen kevesen mennek el, holott az a projekciónk, hogy „ennek biztosan nagy rajongótábora lehet” vagy „sokan bejelölték Facebookon, hogy ott lesznek”, miközben legközelebb mi sem megyünk el, mert összeomlunk a fáradtságtól, a család-meló-utazás-ingázás-kialvatlanság-napi gondok-digitális bulímia köreink miatt inkább kihagyjuk a lehetőséget. „Inkább otthon pihenek, mert ezt igényli a szervezetem”, hogy holnap elölről tudjam kezdeni. Vesd össze az ipari életérzésedet az általános közérzeteddel, fizikai-szellemi-lelki állapotoddal és számold ki, mennyi koncertet, klubeseményt hagytál már ki. Szorozd meg néggyel és megkapod, hogy mennyit fogsz még ezután kihagyni, ahogy lassan öregszel és még ennél is kevesebbhez lesz kedved. Egy rohanásra ítélt világban nincs pardon. Ha nem teljesíted a kötelezettségeidet, meg fogod ütni a bokádat. Azt viszont senki nem tilthatja meg, hogy amikor alkalom van rá, akkor ott légy és összeüsd a bokádat, táncolj, hullámozz a zenével, átitatódj az elektronika, a mély basszusok, a hideg ütemek lélekfrissítő szérumával. Energetizál, csak kihagyod.

Az öregedés jelei már a fiataloknál is megfigyelhető. Ott vagy egy helyen, a banda kiválóan nyomja és a szemed sarkából azt látod, hogy a fiatalabb generáció csak álldogál, meg se moccan, kapaszkodik a poharába vagy dobozába (lásd 5. pont: Vegyszerek és módszerek). Ráadásul még furcsán is néznek rád, ha te meg közben elengeded magad, csápolsz, tombolsz, hogy „ezt te hogy mered meg-

csinálni?”. Lassan széksorokkal kellene berendezni a koncerttermeket, mert a felvételről visszanézett képsorokról is ugyanez jön le: mindenki fáradt, a lehető legkevesebb mozgással akarja megúszni az estét, ellötyörésznek. Emlékszem egyszer jelen voltam egy nyugati országban, annak fejlett jóléti társadalmában egy koncerten. 2000-es évek elejét írtuk. Az 1987-ben alakult 18 fős, francia ipari „utcai” dobos zenekar, a Les Tambours du Bronx volt a fellépő. Aki ismeri őket, az tudhatja, hogy azok a férfiak, mikor nekiállnak püfölni az olajoshordókat, az rettentően masszív energiákat, ritmust és nyers szenvedélyeket képes elszabadítani. Az ipari zene, az afrobeat, a drum’n’bass, hip-hop, rock, metal, hardcore and techno keveréke csöppet sem az a „hátradőlve vagy ácsorogva meghallgatom” típusú zenei élmény! Németországban sikerült egy olyan helyre meghívni őket, ahol a közönség kárpitozott színházi széksorokon ült (emlékszem, vörös plüss volt, az a süppedős fajta) és a nézők valóban csak egykedvűen ültek, némán figyelték a showt. A banda egy darabig tűrte…tűrte, aztán olyan cifrát beszóltak franciául, utána még angolul is a passzív közönségnek, hogy páran vették is adást, elszégyellték magukat és felálltak tombolva táncolni a széksorok között. Nem sok kellett, hogy elszabaduljon a pokol, ugyanis akik ülve maradtak, azok nem láttak a „felszabadított” előttük táncoló emberektől, ment is a morgás a hátsó sorokban emiatt. Néha csak kevés kell az enerváltság legyőzéséhez. Akarat és bátorság. Azok, akik képesek voltak felállni és tombolni, kiengedni a gőzt, nekik feledhetetlen élménnyé vált a koncert, míg a kényelmesek számára inkább volt bosszantó és negatív emlék maradt, mert nem láttak semmit.

5. pont: Vegyszerek és módszerek

Mikor azon megy a visszatérő derpegés, hogy a mai fiatalok mennyire mások, Y és Z generáció, meg hasonló megkülönböztetésekkel, lesajnálással ötvözve és olykor masszívan vádló kijelentésekkel írjuk le az utánunk születetteket, akik éppenséggel nem fogékonyak az ipari szubkultúrára, vagy egyszerűen „leretrózzák”, akkor azért elmulasztjuk számba venni ennek lehetséges okait. Az egyik ok például, hogy más pályán kellett keresztülmenniük, mint a mi generációnknak. Ők már az Internetet készen kapták különösebb kritikai érzék vagy gondolkodás nélkül. Azonnal minden egy klikkre található, elérhető, beszerezhető, a bőség és a gyorsaság mesés Kánaánja. Ezek a fiatalok jóval kevesebb korlátozással, fékkel, akadállyal találkoztak életünk során. A szüleik vélhetően elfoglalt emberek, középosztály-delírium, különösebb hobbik vagy invazív vi-

lágszemlélet nélkül. Továbbá olyan zenei kultúrákkal találkozhattak számos csomóponton (peer group), amelyek agilis módszertan szerint írták beléjük magukat. Pop-rock, hip-hop, pár modern és mixelésből született pszeudo-műfaj, gördeszkák és energiaitallal bootolás, hogy ne legyen megbotlás. Ők nem láttak kéményeket, nem jártak gyárlátogatásokon, nem érezhették a fém és olaj szagát, vagy ha igen, köszönik, nem kérnek belőle (lásd még szakközépiskolások és szakmunkások „gyűjtői" és taxonómiája kontra munkaerőpiaci diszkvalifikáció kontra PISA-tesztek, funkcionális analfabétizmus). Ezek a fiatalok olyan mértékű károsanyag-sugárzásnak és szennyezésnek lettek kitéve születésük óta, ideértve az entertainment és médiát is, a láthatatlanul elfogyasztott, felszívott kemikáliákat és adalékanyagokat, vízvezeték-rendszerben felhalmozott hormonokat is, hogy egyáltalán nincs min csodálkozni. Ami pedig a másik nagy különbség: kiszolgált állapotban nem lázad az ember semmi ellen. Ami az undergroundban kihagyhatatlan alkotóelem, az számukra érthetetlen, archaikus gondolkodásmód. Számukra a zene nem a lázadás eszköze. Az elkülönülés, a kinézet, divatkövetés annál inkább. Kezdettől fogva tompítva lettek, engedelmes, behódoló, null-agresszív embereknek tervezték őket, akik ugyan konkrét követelésekkel bírnak olykor a jövőjükkel kapcsolatban, de az nem áll összhangban az ipari undergrounddal, ugyanakkor egészen speciális viszonyt ápol a tömegfogyasztással és a jó fogyasztóvá válással. Mikor gyerekek csuklóján AppleWatch van, a fülükben Airpod, markolják reggelente a Hell-t, zombiként botorkálnak haza az iskolából, hogy utána izgága kanosszajárásba kezdjenek este és egyetlen bulihelyen se maradjanak tovább 20 percnél, akkor gondold át újra a befogadást és annak hiányát is. Uniformizálódtak, alig tudod megkülönböztetni őket, ebben nagyon hasonlítanak korábbi önmagunkra. Viszont nem lesznek táptalajai semmiféle bonyolult ritmusoknak vagy üzeneteknek, latexgatyában és gázmaszkban jeges zenéket klimpírozó előadóművészeknek és az érthetetlenre torzított vokáljaiknak. Nem fognak üzeneteket befogni és dekódolni akarni. Ennek változását kár is remélni. A rossz hírem pedig az, hogy ez globális. Külföldi ismerőseim hasonlókról számolnak be. Az ipari klubok közönsége masszívan a 40-es és 50-es korosztály belterjes nyulászatából tevődik ki, fiatalok oda be se dugják az orrukat, vagy ha tévedésből igen, biztosan nem maradnak ott 10 percnél tovább. Főleg, ha számukra értelmezhetetlen monoton zajt és arra billegő, feketébe öltözött, mérsékelten bólogató idősebbeket látnak. Csajozni, pasizni, saját korosztályukkal találkozni nem tudnak, magányosak lesznek, tovább állnak. Végülis érthető. Élni, megélni, pörögni, fogyasztani akarnak magasabb fordulatszámon és addig mennek, míg ezt el nem érik. (Persze sosem érik el, ezért kerülnek végtelen loopba). Szeretném megérni azt, hogy nem a generációk közti különbségeket, hanem a hasonlóságokat szimbolizáló hidakat veri majd valaki.

6. pont: Fesztiváloztatás

Az alternatív szórakoztatóhelyek megcsappanásával egy másik trend alakult ki, természetesen bevételszerzési célzattal. A fesztiváloztatás. Míg egyes bandákat pincékben, kis befogadóképességű helyeken meg lehetett hallgatni, akár önálló produkcióval, addig egyre inkább eluralkodott a többfellépős, drágább belépős, karszalagos rendszerű, magasabb italárakkal dolgozó, kisebb-nagyobb fesztiválokra betolás. Nyilván ennek vannak piaci megfontoltságai is, hiszen nagyobb közönséggel nagyobb pénzt lehet akasztani, ez viszont nem mindenki számára elérhető opció. Ennek köszönhetően a drágább helyek kiszorították a kicsiket és már furcsán is veszi ki magát, ha egy banda önállóan képes összehozni egy bulit. Mindent csomagban kapni, italárak, line-up, természetesen többszörös áron, odavonzva olyan közönséget is, amelyikről nem mondhatnánk, hogy célközönség. Ennek ékes példája volt a Schwefelgelb 2019-es budapesti fellépése a Lärm-ben, ahol többen csak pislogtunk, hogy „ezek az emberek mégis hogy kerülnek ide? vajon ők mire jöttek?" Csöppet sem tűntek Schwefelgelb-rajongóknak! A gigantikusra duzzasztott, exkluzív, sátras, külföldi fesztiválokra eljutás anyagilag tutira csődbe juttat, a hazai pályán a Sziget és Balaton Sound már jó ideje nem opció, a kisebb, barátibb Fekete Zaj pedig remélhetőleg még elkerülheti azt, hogy egy „sötét Fishing in Orfűvé" váljon. Csakhogy évente megduplázza a nevező zenekarok számát is, félő, hogy kinövi önmagát. Mert a növekedés a minden, a fesztiváloknak pedig sokkal nagyobb növekedési pályája van, mint a klubokban rendezett alkalmi koncerteknek és fellépő zenekaraiknak.

7. pont: Zűrzavar, dezorientáció

Elvándorolt népesség, itthon maradt rosszkedvű és passzívvá vált lakosság. Pocokszemű tv-emberek, értékrendszerek összeomlása és megosztottság. Nincs hiteles tájékoztatás többé, az apró betűs részeknél mindig vannak még apróbb betűsek is, akár láthatatlanok is maradnak. Kacifántos jogi nyelvezetben fuldoklunk, mindent elárasztó, használhatatlan és feldolgozhatatlan információk fojtogatnak bennünket. Egyszerűen nem tudod már melyik eszközöd firmware-jét frissítsd, hogy - ezzel egyidejűleg - természetesen látványosan ítéld halálra, miközben a saját képességeid folyamatosan és magabiztosan kopnak, szürkülnek el, hogy aztán egy nap porózus anyaggá váljanak, amit aztán szerteszór egy erősebb viharos tavaszi szél. Ebben az országban simán megszöknek a vádlottak a bírósági tárgyalásról vagy el se jutnak odáig, netán felmentik őket. Elnyűtt arcú irodai munkások elnyűtt munkástáskáiban lappang az eltékozolt idő és a Tupperware gezemice, szottyadt szendvics, a hosszúszárú fekete női csizmák

fetisizmusában pedig magányosan vándorol a sötét képzelet. Külsőségekre adó fashion-népek és a gondolkodás devalvációja, hétvégi bulik súlytalanságába és a mindent gyógyító, felejtésbe menekülő, céltalan emberek gázolnak végig az éveken. Lélektelen robotolás. Csak túllenni rajta valahogy és kész. Felejteni!

8. pont: Szakadás az átadásban

Nem végeztem statisztikai felmérést, hogy hányan lehetünk és hogyan fest jelenleg a rajongói tábor, az underground színtéren mozgó emberek korfája és lemorzsolódása. A fenti tényezőkön túl azonban az elsorvadásának legfőbb okát abban látom, hogy ki sem alakult egy folyamatos átadási lánc, utánpótlás nevelése. Nyilván a retro zenék is lehetnek jók, reneszánszukat élhetik egyes műfajok, amelyeket fel-felkapnak egy időre (lásd: értékesítési cold wave), azonban azok a kultúrák maradnak fenn csak hosszú távon, amelyeket átörökítenek, amelyekről generációk mesélnek egymásnak. Ahogy a nagyobb testvér a fiatalabbnak családon belül. Nem tett jót az a sok évnyi kihagyás, amikor visszaszorult idehaza minden, terméketlen évek szöktek el, nem születtek átütő erejű, akár földalattiságukban, elvontságukban is önmagukat automatikusan terjeszteni képes munkák és irányzatok. Pozitív viszont, hogy működtek csoportok, magazinok, formációk, amelyek igyekeztek megcélozni a fiatalabbakat is, rendszeresen szervezett találkozókkal, beavatási rítusokkal, villongásokkal. Ilyen egyáltalán nincs. Nem mutatja meg senki, hogy egy-egy darab miért volt képes jó lenni és ez hogyan hathat vissza az életre magára. A kör izolálódott, a sok facebook-szervezkedés ellenére negyedannyian se jönnek el, de aki eljön, na ők a keménymag, mindig ott vannak. Nincsenek termékeny fórumok, nincs meg a gyakorlati eljárása annak, hogyan kell kultúrát terjeszteni, befogadóvá formálni valakit, összefogni és egyben is tartani, arra ösztökélni, hogy ne csak azt adja tovább a soron következő generációknak, hogy ezek élményalapú dolgok, gondolatok, üzenetek, működő és összetartó közösség, hanem azt is, hogyan tartsa fenn az érdeklődést és az átadási láncot is egyben. Ameddig nincsenek ünnepei a színtérnek, amíg a követők átlagéletkora folyamatosan nő, senki nem hoz magával és ráz fel fiatalabbakat, nem segít észrevenni, hogy egy-egy lemeznek, koncertélménynek mekkora értéke tud lenni, addig ez az egész egy lankás pályán lefelé tartó eltűnés. Pedig vannak kiváló példák, mint a barátom, akibe a hajón futottam bele a ruhatárnál és ő fiát is viszi magával koncertekre, rendszeresen együtt nézik és hallgatják végig az előadást. Közösen rajonganak. Ez lenne a helyes átadási forma egyike. A másik pedig az együtt zenélés. Odaállítani a midi billentyűhöz, kezébe nyomni a mikrofont, hogy „tudod mit? ordítozz rá kedvedre bármit erre az alapra!"

vagy „püfölheted ott azt a roncs gázkonvektor-burkolatot is, de anyádnak erről talán ne beszéljünk, hisz úgyse értené". Talán elég csak kicsiben elkezdeni az értékközvetítési láncot, kultúraterjesztési mechanizmust. Az új és régi zenekarok is erős befolyásokkal születtek, vagy azért, mert hasonlítani akartak egy-két elődre, vagy azért, mert épp eltérni akartak tőlük, újat, másfélét szerettek volna létrehozni. Az egész tényleg nem olyan bonyolult, vasakat vettek a kezükbe és nekiálltak kísérletezni. Ha viszont ez a channeling nem forrja ki magát addig, akkor egy-két évtized és már csak egyre fogyó nyugdíjas zenekarok nyugdíjas látogatói leszünk, egy kis hagyományőrző nyugdíjas egyesület, amelynek tagjai főként saját fiatalkori emlékeinek zárványában éldegéli életét és gyakran ismételgeti a „mi időnkben bezzeg" meg az „akkoriban minden jobb volt" formulákat, amit persze önmagukon kívül senki más nem hallgat szívesen. Természetesen lehetnek átmeneti revival-hullámok később is, visszakerülhet lendületbe a stílus, a szubkultúra, azonban ezeknek már nem lesz akkora lelkes és kitartó törzsbázisa, mint amivel a 1979 és 2005 (a 2019 egy kivételes év volt) között tartó időszakban büszkélkedhetett. A fenti pontokkal nem vészmadárkodni akartam, csupán ezekben látom a vélt vagy valós okokat. Tévedhetek is.

Ajánlások az egyes pontokhoz:

1. Támasszuk fel önmagunkat!
2. Támogassunk, legyünk mecénások!
3. Hallgassunk analógot is, együtt!
4. Táncoljunk többet!
5. Találjunk közös pontokat!
6. Csináljunk több klubkoncertet!
7. Gondolkozzunk kritikusabban!
8. Vigyünk magunkkal fiatalokat!

ipari életérzés:

menetelés a sötétben!
osonás az ismeretlenbe!
törések mindenben!
eltűnni a Végtelenbe!

ZSAROLÓLEVELEKTŐL A HIGGADT GEOMETRIÁIG

ADAM Brussels Design Museum: „Too Fast to Live, Too Young to Die: Punk Graphics, 1976-1986” kiállítás

2019 novemberében egy gyors és rövid szakmai utam volt Brüsszelben, ami szerencsés módon hamarabb véget ért, mint terveztem, és az esti gép indulásáig még rengeteg időm maradt. Ezért úgy döntöttem, hogy kihasználom az időt, és az akkor már karácsonyi lázban forrongó, önmagán taposó belváros helyett inkább kimegyek sétálni egyet a Heyselbe, hogy vethessek egy pillantást az Atomiumra és az Expo-ra, mivel 10 éve jártam utoljára arrafelé. Igazi zarándokhely ez az iparistáknak, és nem csupán a Headhunter forgatási helyszíne miatt. Hanem mert sok izgalmat találni, ha nyitott szemmel járunk.

Ahogy egy jó nagy körrel igyekeztem közelíteni az Atomiumhoz, belebotlottam az ADAM design múzeum óriásplakátjába, ami a PUNK GRAPHICS kiállítását hirdette, épp előző nap nyitott meg. Itt rögtön el is akadtam, gyorsan leszurkoltam a 10 eurós belépőt, ami 3 kiállítási terület megtekintésére jogosított fel: Egy kortárs designer pályázat nyerteseinek munkáit, egy komoly műanyagipari designtárgyakat felvonultató, eszement időutazással felérő gyűjteményt és a 70-es, 80-as évek punk grafikáit kínálta. Az egész rendkívül izgalmasnak ígérkezett, de részletesen csak ez utóbbiról számolok most be részletesebben.

A kiállítási térbe lépve már azonnal érezni lehetett, hogy itt nagyon komoly gyűjtő- és rendszerező munka áll a tárlat mögött. Eleve az a tény, hogy magánsze-

ADAM
BRUSSELS
DESIGN
MUSEUM

mélyeknél milyen hibátlan állapotban megőrzött kincsek lehettek éveken át, és hogy ez milyen gazdag válogatásba rendezhető, már önmagában lélegzetelállító élményként határozta meg első lépteimet. A punk mozgalom Belgiumban, akárcsak máshol, nem volt túlságosan hosszú életű, már 1979-től post-punkba fordult át, olyan műfajok kíséretében, mint a new wave, cold wave, elektronikus zenék különféle variánsai. Számos új zenekar, ahogy a korai punk bandák is, az anyagaikat a Do It Yourself (DIY: Csináld magad) elvek alapján adták ki. Csupán nagyon kevés zenekar tudott a nagy kiadókkal szerződést kötni, így a kicsik inkább felépítették a maguk független kiadóikat, aztán ezekből nőtték ki magukat.

1983-ban Dirk Michiels alapította a Punk Etc. lemezkiadóját, melynél Roland Beelen készített számos punk lemezt. Beelen saját kiadóját, a Kleo-t, 1980-ban alapította Maurice Engelennel, ami a No Big Business válogatást dobta piacra a Neue Sachlichkeit, Siglo XX és a Spermicide felvételeivel, majd nemsokkal később Antler Records néven működött tovább (nem keverendő össze a Los Angelesben azonos néven működő független kiadóval!), majd magába olvasztotta 1989-ben a Subway kiadót. Az Antler meghatározó volt a belga zenei színtéren és olyan előadóknak is megjelenési lehetőséget biztosított, mint a korai Lords of

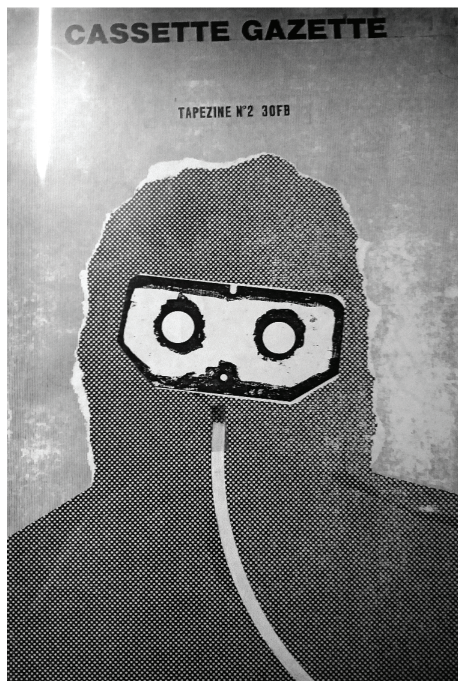
Acid, The Klinik, A Split Seconds, Neon Judgement, vagy az Attrition. A Digital Dance post-punk-electro-funk-experimentális csoport a kiadványait a saját kiadójánál, a Digital Recordsnál jelentette meg 1980 és 1982 között, de hasonló műhely volt a New Dance kiadó is, amely a Front 242 Principles single-jét adta ki, vagy a Michael Duval és Annik Honoré újságírók és a híres illusztrátor Benoît Hennebert által alapított Les Disques du Crépuscule, valamint a Factory Benelux alkiadójukkal együtt olyan ikonikus zenekarok indulásához járult hozzá, mint a New Order, Joy Division vagy épp a Cabaret Voltaire.

A kiállításon a különféle independent belga kiadók által gondozott lemezek borítóiból, grafikáiból a késő hetvenes és kora nyolcvanas évek new wave és punk produkciók világában lehetett elmerülni. Az albumok design-ja mind tipográfiában, mind színhasználatban meglehetősen visszafogott volt még, melyre a fő magyarázat az, hogy akkoriban a színes nyomtatás meglehetősen költséges volt, ezért a legtöbb lemez fekete-fehérben, vagy egy színnel lett előállítva. A kiállított lemezborítók között megtalálható volt a már ősinek számító Absolute Body Control, vagy a Parade Ground is.

Külön tárlót kaptak azok a belga fanzine-ok, flamandul „fanblad" (Azzma, The Times Have Changed, Termostaat, Inri, Kots, Digital News, Factory Benelux, La Strada), amelyekből egy-két számra rá lehetett pillantani, de volt egy különszám az Einstürzende Neubauten számára is. Nagy kár, hogy belelapozni nem lehetett. Ezek különféle méretben és technikával, de főleg kézzel vagy géppel írt, montázsolt és sokszorosított rajongói füzetek voltak, némelyik egyedi jegyeket viselve magán. Külön érdekesség, hogy a fanzine-ok világán belül a legújabb kazetta megjelenésekről (hol volt akkor még Internet?) külön „tapezine" kiadványokból értesülhettek a rajongók, mint pl. a Cassette Gazette. Ámulatba ejtő, hogy a zenei hírek, koncertek, megjelenések terjesztése, promótálása akkoriban macerás, igazi kézműves, szerkesztői-ragasztói és főleg nyomdai tevékenység volt! Korabeli hírterjesztési csatornák, underground módra.

A másik highlightja a kiállításnak a korabeli koncert- és albummegjelenést hirdető plakátok, poszterek voltak, amelyeknél gyakran a grafikus-designer személye ismeretlen maradt, nem tudni, ki készítette ezeket a nyomdai terveket, néha a zenekarok valamelyik haverja, akinek épp volt saját számítógépe, vagy szívesen elszöszölt rajzolgatással, betűtípusok kivagdosásával és felragasztásával. Látni egy eredeti 1984-es genti koncert plakátját, amin egyszerre lépett fel a Front

242, Polyphonic Size, Parade Ground, New Concept, Palais des Bauzant. Ez aztán az időutazás! Felbecsülhetetlen, hogy az akkori 320 belga frankos belépődíj mennyire lehetett drága vagy olcsó, viszont járt mellé egy ajándék live lemez is, amire azt hiszem, évtizedek óta nem volt már példa a koncert- és zeneiparban. Most kapsz egy karszalagot, a többit meg megveheted! Ha valaki olvasta Henry Rolling Punk a platón c. könyvét, tudhatja, hogy akkoriban rendszeres volt a koncertek betiltása, összecsapások a punkok és a rendőrök között, szóval csöppet sem volt olyan békés a koncertlátogatás, mint manapság, ez pedig igaz volt a belga színtérre is. A hetvenes évek ikonikus helyein energikus és sokkoló

performanszok zajlottak, és ha az európai indusztriál gyökereit keressük, akkor a punk nyersessége és provokatív mozgalma mellett nem mehetünk el szó nélkül, hiszen egy akolban növekedtek. A különféle plakátokról, rajongói grafikákból, dokumentumokból lehet visszatekinteni ezekre az időkre.

A kiállítás másik pozitív pontja a kulturális bepillantás és összefüggések feltárása volt, ami kitért művészeti ágakra, mozgalmakra, és nem csak Belgiumban, hanem a világban is. Az avantgard művészeti mozgalmak, az orosz konstruktivizmus feltámasztása punk designerek által, összeszőve az Andy Warhol-féle pop arttal, és hogy csak egy példát említsünk a zene és a grafika szoros kapcsolatára, a Patty Smith írt és verseket szavalt, a Talking Heads három tagja művészeti szakra járt, mielőtt megalapította a zenekart, sőt a negyedik, 1980-as Remain in Light c. lemezük borítója már komputergrafika használatával készült. Ennek nagyméretű promóciós plakátja is ki volt állítva. Igazi katarzis volt látni nagy méretben. Ide passzol még egy érdekes magyar vonatkozás is: az album borítóját a legendás megfordított A betűkkel az 56-ban családjával USA-ba kivándorolt Kálmán Tibor csapata, az M&Co készítette. Ahogy az alkotók feszegették a művészeti határaikat, úgy csúsztak bele szépen a legújabb technológiákkal való ismerkedésbe, kísérletezésbe és onnantól egyenes út nyílt számukra, hogy a

posztmodernista törekvéseik üzeneteit multimédiás performanszokkal, növekvő arányú elektronikával fejezzék ki. Gyakori megoldás volt még az üres paródia (Blank Parody), amikor a művész egy műalkotás vázas formáját vette át, és új kontextusba helyezte anélkül, hogy nevetségessé tenné azt. Míg a punkok antimilitaristaként külső megjelenésükben szétroncsoltsággal, szakadtsággal, horrorisztikussággal sokkolták a közönségüket és a társadalmat, a poszt-punk és elektronikus műfajok képviselői, így az indusztrial, ebm bandák is már hűvös, fekete, letisztult öltözékekben, sőt, nem ritkán militáns ruhákban léptek színpadra.

Külön szót kell ejteni a tipográfiáról. A nyolcvanas évek elejére a punk poszt-punkba és new wave-be átmenetével új szubzsánerek gyűrűztek be, mint a szintipop, no wave, hardcore, stb. Ahogy a zene fokozatosan szétszálazódott, úgy a grafikája is. Eklektikus betűtípusok és különc betűfajták tolakodtak be a plakátokra. A professzionálisan elkészített és már kereskedelmi mennyiségben sokszorosított punk poszterek visszatükrözték változatlanul a „csináld magad” stílust a betűkészletben, fanzine-okon és szórólapokon is. Kézzel rajzolt, vagy éppen a zsarolóleveleket idéző, újságból összevagdosott és felragasztott betűhalmok, írógéppel készített szövegek, gyakran brutális méretűre felnagyítva – ezek domináltak a promóciós felületeiken. A tipográfia évtizedeken keresztül fejlődő szabályait

egyszerűen és könnyedén összetörték, hogy a kísérleti attitűd jobban működhessen. A punk grafika lazán elmosta a határokat a professzionális és amatőr munkák között. Amennyire a punk hangsúlyozta a „vissza a gyökerekhez” hangszerelést, a lecsupaszított hangzást, az új műfajok már sokféle zenei befolyást

öleltek fel: elektronikát, szintetizált zenét, afro-inspirált, dub-hangokat, funk-ot, diszkót, reggae-t, illetve még több avantgarde kísérletezést zajban és furcsa hangokban. A new wave, post-punk kiterjesztette a „fehér munkásosztálybeli” aggodalmát a fajok, nemek és szexualitás szélesebb arénáira. A new wave mint fogalom a posztmodern grafikai design progresszív formáira is alkalmazva lett a 80-as évek során. A post-punk design felfedezte a mereven elrendezett vagy elszórtan, játékosan kompozícióba helyezett geometriai formákat, gyakran egymást átfedő objektumokkal a mélység illúzióját keltve. Felbukkannak a rácsok, vezetővonalak, láthatatlan koordináták hálózatai, előre tolva a gépi modernizmus esztétikáját, egyre bőségesebbé vált a színhasználat, neon árnyalatok és rózsaszín, fekete kombinációk. A textúrák, mintázatok elkezdték befedni a tárgyakat, egymásra ágyazott nyomatok tették élénkké és kifejezőbbé a plakátokat. A punk grafika „cut and paste” technikája, a szövegdarabok és képek kivágása és összeillesztése új utat jelölt ki: az olló és a ragasztó vált elsődleges fegyverré a grafikusok kezében, könyvek, magazinok, újságok, számos más nyomdater-

mék esett áldozatul az alapanyagok felkutatása során. A francia nyelvterületen „bricolage”-nak is nevezték ezt az eljárást, ami a francia bricoleur, azaz szabó szóra vezethető vissza. Ami a punkok garázsbandája, befejezetlen kísérletezé-

se, spontaneitása, ez a grafikai megoldás ugyanennek a vizuális megfelelője – szemben a professzionális, tökéletesre csiszolt grafikákkal. A fotómontázsok egyszerre foglalták magukban a dadaizmus, a szürrealizmus és konstruktivizmus jegyeit. Gyakori volt a szemek, a fej, a száj kivágása, helyettesítése valami mással, például háztartási eszközökkel, bizarr tárgyakkal, felszaggatva ezzel az identitás állandóan kérdéses és nyugtalanító fogalmát. A kölcsönvett képek, szimbólumok vagy tárgyak ismétlődő felhasználása és új kontextusba helyezése hétköznapi gyakorlattá vált a kortárs grafikusok körében, cirkuláltatva ezzel a tömegmédia stílusjegyeit az undergroundban, mindezt parodisztikus, szatirikus módon. Ezzel tökéletesen olcsón és egyszerűen lehetett piszkálni intézménye-

ket, ideológiákat, alá lehetett fúrni az autoritásnak és kigúnyolni az uralkodó kultúrát (nem ritkán a saját szubkultúrát is). Tökéletes példa erre a marketingcélokat szatirikusan ábrázoló albumborító tervezés, amelyet az XTC banda Go 2 lemezéhez készítettek, fekete alapon fehér provokatív tartalmú gépelt szöveg, amely lerántja a leplet a kiadói pénzéhes attitűdről és az album design céljairól. (A mai borítódesign-ok pl. hírből sem ismerik az ilyen bátor kísérletezést!). Azonban ezek a kulturális eltérítések, hackelések, taktikai felforgatások átszivárogtak szépen a 90-es évek hirdetéseibe, politikai marketing és mainstream média üzeneteibe. Mindezek a jelenségek bizony mind a punk és post-punk grafikai mozgalmakból táplálkoztak! A kiállítás végén egy projektoros vetítés, színpadi barkácsolós performansz végtelenített felvételei futottak. Lebilincselte a látogatót. Ez egy teljesen néma kiállítás volt, tehát a zenei érintettség ellenére semmi nem szólt a termekben, csendben lehetett végigsétálni, nem bömbölt Sex Pistols vagy Cabaret Voltaire sehol, nem szólt válogatáslemez a háttérben (egyrészt workshopok, tanórák is zajlottak abban az időben, az egyik restaurátor órába bele is kukkantottam az egyik üvegfalon keresztül). Szokatlan módon a kiállításról kiérve egy asztalon álló nagy műanyag rekeszben egy köteg bakelitlemez és egy fejhallgatóval ellátott lemezjátszó várta a látogatót, így a grafikák megtekintése után akár bele is lehetett hallgatni a korszak zenéibe, közben elmerülni a lemezborítók grafikáiban. Látogatóbarát volt!

Aki Brüsszelben jár és van ideje, 2020. április 26-ig megtekintheti a kiállítást, nagyon érdemes! Persze nem volna rossz, ha vándorkiállításként hozzánk is eljuthatna, de valószínűleg nagyítóval se találni olyan kurátort, aki egy ilyen gyűjteményt elhozna Magyarországra. Ha mégis, akkor semmiképpen nem szabad kihagyni, mert telis-tele van ritka kincsekkel és ismeretterjesztéssel.

A ROMBOLÁS GÉPEI

SZEREPJÁTÉKOSOK?
A HATARI MINT MŰKÖDŐ ÜZLETI MODELL

2019 előtt alig ismerte őket valaki. Felforgatták az egyre inkább elgiccsesedő és képmutató Eurovíziós Dalfesztivált, vele együtt a hazug marketing- és zeneipart is. Bizarr módon és hatékonyan összemásoltak mindent. Gyorsan tettek szert világhírnévre, talán túl gyorsan is. Erős politikai és konzumüzeneteket generáltak. Mélyelemzés az izlandi Hatari zenekarról.

Felkerülni egy kis szigetország zenei térképére jó pedrigrével

Ha Izlandról Björkön, a Sigur Róson és a GusGuson kívül nem nagyon jut más az eszedbe, akkor ezt ideje újragondolni. Habár Izland mindig is misztikusnak, csontroppantó hidegnek és távolinak tűnt zeneileg, ráadásul megnézve a híres izlandi zenekarok listáját valójában kisebbnek is tűnik, mint Magyarországé, a 2015-ben alakult Hatari techno, indusztriál, cyber goth, punk rock és BDSM performansz zenekarként és multimédia művészeti csoportként Reykjavíkból beverekedte magát a világmezőnybe extrém különleges hangzásával és kinézetével, polemikus szövegeivel, egyedi interjúival és akcióival. Európa éppen összevissza kapkodta a fejét abban az évben: nacionalizmus, populizmus, mig-

rációs válság, adósságválság, gender-jelenségek, Brexit, felsorolni is elég lenne, mennyire sok zűrzavar és apokaliptikus állapot adott elegendő inspirációt a Hatari megalakulásához. Matthías Tryggvi Haraldsson és Klemens Hannigan uniópárti diplomaták gyermekei, egyébként unokatestvérek, kvázi együtt nőttek fel, bejárták Európát, alámerültek sokféle kultúrában. Matthías művész, jogász családból származik, Klemens apja pedig az izlandi külügyminisztérium külkereskedelmi irodájának vezetője, aki mellesleg a szír helyzetben is otthon van, anyja pedig szellemi tulajdonra szakosodott ügyvédként dolgozik. Hozzájuk csatlakozott még a dobos, hangmérnök-mixer Einar Stéfansson, akinek az apja izlandi nagykövet Londonban, annak idején Izland uniós tagságának fő tárgyalója is volt, szóval mindenkinek elég jó a pedigréje a csapatban, ennek később még azért lesz jelentősége. Ha már családról esett szó, még azzal ki kell egészíteni, hogy mindannyian házasságban élnek, gyermekeket nevelnek, összejárnak, szóval teljesen hétköznapi életük van, távol attól, amit egyébként a performanszaik vagy külsőségeik alapján feltételezni lehetne.

Azért egyesültek, hogy művészetileg választ adjanak azokra a problematikus jelenségekre, amelyek Európában akkoriban elharapóztak. Művészi és marketing stílusuk kialakításakor alaposan elemezhették az olyan európai előadókat, mint a norvég Zeromancert, a svájci Yellot, az angol IAMX-et, a szlovén Laibachot, a német és svéd zenei színteret, az emo divatirányzatot, de rákukkantottak a Hocico-ra, Marilyn Mansonra, a japánokra, és még ki tudja, kire és mire nem. Tudni kell, hogy az izlandi zenei közösség roppant összetartó, mindenki ismer majdnem mindenkit, és támogatják is egymást. Stéfansson pl. a Vök zenekarban a basszusért felel. 2016-ban az Iceland Airwaves fesztiválon, a Kex Hostelben nyújtott fellépésük után sorra kapták a megkeresést, bár akkor még nem volt ugyan sok számuk, amit előadhattak volna, de egyre nagyobb népszerűségre tettek szert a szigeten, ez pedig rengeteget segített abban, hogy nem sokkal később eljuthassanak a Roskilde vagy az Eurosonic fesztiválokra is. Akkoriban még egészen másképp néztek ki, furcsa szürke gombos-zsebes egyenruha, vörös apró szemüveg, Klemens kopaszra borotvált fejjel, Einar álarctüskéi sem nőttek még ki. Az élő fellépéseiken a közönségből nyilván nem sokan tudtak mit kezdeni a merev testtartással, érzelemmentes, de mégis szúrós nézéssel, miközben torokból hörögve, valami japán szamurájként énekelt az egyik, fejhangon meg rá a másik. 2017-ben aztán 4 számos EP-t jelentettek meg **Neysluvara** címmel (magyarul: Fogyasztási cikkek), bizarr klippekkel. Az **X** c. számukhoz, amit elég gyomorral végignézni erős vizualitása miatt, álljon itt egy kis háttér: Izland koalí-

ciós kormánya váratlanul összeomlott az év szeptemberére az egyik érintett politikai párt távozását eredményező botrány, az állandóan ingadozó izlandi valuta, az egészségügy leromlott helyzete miatt, amire még rádobott egy lapáttal, hogy az Ashley Madison-randioldal adatainak kiszivárogtatása a miniszterelnököt is súlyosan érintette. Az előrehozott választásokra október végén hamarosan sor is került, és előtte persze az összes induló párt felpörgette a kampányát. A Hatari pedig kvázi kamupártként mit csinált? Teleplakátolta Izlandot citylight poszterekkel, bíztatva a választókat, hogy lépjenek be a Hatariba, tegyék az X-et az X-re. Mindez politikai gerillaakciónak tűnik elsőre, azonban az önpromójuk és a frissen kiadott EP-jüké is egyben. Egy újságírói számonkérésre a saját kiadójuk, a Svikamylla ehf. (magyarul: Szokj hozzá Kft. vagy Könyörtelen Átverés Kft) az alábbi furcsa közleményt adta ki:

“Most, a választások előestéjén, sokkal fontosabb, mint valaha, hogy mindenki megalapozott döntéseket hozzon, szálljon be a vitákba és aktuális ügyekbe, tiszta lelkiismerettel használja a hatalmát. Ugyanakkor éppolyan fontos, hogy azok, akik megkapják a szavazók bizalmát, gyakorolják integritási képességüket, a közjó érdekében dolgozzanak, és ne veszítsék szem elől a választási kampányban kitűzött értékeket. Természetesen mindannyian változtatásokat akarunk. A tény azonban az, hogy a választások után a demokrácia megválasztott képviselőinek kevesebb hatalommal kell rendelkeznie, mint bárkinek, függetlenül attól, hogy mit hazudnak neked. Feltéve, hogy a piac szárnyaló, láthatatlan, mindenre kiterjedő keze, impulzív, emberi rövidlátó kapzsiság és a káosz azok az erők, amelyek uralják az utat, és igen, tovább szilárdítják a világ uralmát, és mindannyiunkat pusztításba sodornak. Minden nap közel állunk a pusztításhoz, de továbbra is megtartjuk a reményt – úgy vágyunk a változásra, mint amikor a gyermek a tejre vágyik, vagy a kutya, amelyik lázasan megeszik bármit, amit talál. Egyre többet és többet eszik, köhögni kezd, hogy enyhítse saját túlterheltségét, de szánalmasan megdöglik a völgyben fekve. De nem látni a völgyet, mert a következő állat is képes addig zabálni és ugyanúgy, mint az előző, amíg az is fel nem bukik, és ugyanolyan szánalmas döglik meg, mint az azt követő és így sorban, egészen addig, míg a végén már nem látjuk a völgyet a körös-körül felhalmozódó és mindent elborító kutyatetemektől. A táplálékot adó kéz már nem önt a völgybe többet, hanem saját utódai sírját ássa a dögkupac tetején. Végül azt mondjuk, hogy „X-et teszünk az X-re”, a Svikamylla ehf. jelenleg választási kampányt folytat, hogy felhívja a figyelmet a “képviseleti demokrácia láthatatlan, domináns kutya-gyilkos táncára”.

A Svikamylla ehf cégük és kiadójuk egyébként önmagát “transznacionális magán holding vállalatként” definiálja, melynek célja “a neoliberális kapitalizmus végének előidézése, valamint ingatlan, kölcsön, import és export menedzsment”. A valóságban azonban csak a zenekar kiadványainak, megjelenéseinek és fellépéseinek szervezése mögött állnak.

Viszont nem ez volt az első jelentősebb troll-akciójuk. Mielőtt a Landsbankinn (izlandi bank) által szponzorált Studentakjallarinn helyszínén játszottak volna az Izlandi Egyetem campusán, a Hatari bejelentette, hogy aláírták a közös együttműködési megállapodásukat a bankkal. Még egy photoshoppolt fényképet is készítettek közösen Lilja Björk Einarsdóttir vezérigazgatóval. Az izlandi média széles körben felkapta, mielőtt a Landsbankinn ráeszmélt volna, de már késő volt.

2015-ben szinte ismeretlenek voltak, 2016-ban már voltak helyi fellépéseik, 2017-ben már sorra nyerték a különféle díjakat, 2018-ra már annyian kapták fel a fejüket a Hatarira, hogy az addigra megnövekedett baráti és támogatói kört eléggé sokkolta a bejelentés, mely szerint 2018 karácsonyára a zenekar feloszlik. A zenekar nyilatkozata szerint a feloszlás oka az, hogy a Hatari létezésének elsődleges célja - azaz a kapitalizmus bukásának ösztönzése - kudarcot vallott, és hogy a megjelenésük másodlagos célja, azaz „a mindennapi élet szüntelen ütéseinek és csalárd természetének felfedése nem valósult meg kielégítő gyorsasággal”. Nem sokkal az állítólagos szétválásuk után azonban már bejelentették őket a hollandiai Eurosonic zenei fesztiválon. Nyilván egy jó hack volt, hogy még nagyobb figyelmet vonjanak magukra. Azon aligha lepődött meg bárki is, hogy heccből (igazából előre megfontolt és kitűzött céllal) beneveztek az Eurovíziós Dalfesztivál izlandi válogatójára, azon viszont talán igen, hogy azt meg is nyerik.

Az Eurovíziós őrület.

A Hatari viccből beadta tehát nevezését az Izlandi Nemzeti Műsorszóró Szolgálat Söngvakeppnin 2019 versenyére, amely nemzeti eurovíziós előválogatóként szolgál (Magyarországon ez a közszolgálati televízió mára már célt változtatott A Dal versenye volt). A 2019. februári elődöntőben ők kerültek ki győztesként a **Hatrið mun sigra** (A gyűlölet uralkodni fog) című számukkal, így Európa leghíresebb giccsparádéjára nyertek belépőt, amelyet abban az évben Izraelben, Tel Avívban rendeztek meg. Onnantól kezdve igencsak berobbant a showbiznisz, egyik trollkodós interjút adták a másik után, beszélgetős tévémű-

sorokat hackeltek meg kék sajátmárkás melegítőben, robotmódra nyilatkoztak hol a kapitalizmus, hol Európa bukásáról, máskor meg a SodaDream nevű saját üdítőjüket reklámozták, ami szintén egy kitervelt fricska, amivel odapörköltek az izraeli SodaStream üdítőgyártónak.

Mindezzel nem hagyták persze annyiban. Kihívták Benjamin Netanyahu izraeli miniszterelnököt egy glima (északon népszerű cselgáncshoz hasonló sportág) birkózó mérkőzésre, ráadásul nem is kis téttel: ha Netanyahu nyerné a birkózást, megkaphatná Izlandtól délre eső Westman-szigeteket, ha viszont a Hatari nyerne, Netanyahunak egy liberális kolóniát kell létrehoznia Izraelben. Természetesen Netanyahu nem válaszolt, de nyilván nem is örült annak, hogy a Hatari ott lesz 2019 májusban Tel Avívban, így sokáig az is kérdéses volt, hogy a képmutatóan apolitikusságáról híres dalversenyen részt fognak-e tudni venni, beengedik-e őket egyáltalán az országba, a sorozatos szájhősködést pedig követik-e egyáltalán tettek vagy bármiféle botrányokozás.

Röviddel azután, hogy a Hatarit erősen kritizáló, keresztény-konzervatív újságíró és közösségi média véleményvezér, Margrét Friðriksdóttir elítélte az elismert anarcho-synthpunk anti-kapitalista BDSM sötéthullámú kiborgokat, és az Eurovíziós pályázó dalát, mely szerint a „a Hatrið mun sigra szörnyű dal, és elkerülhetetlen következményekkel jár Izland számára, ha az előzetes szavazással továbbjutna." a zenekar nyilatkozatot adott ki. A hírt az Iceland Music News (ami szintén a Hatari saját magazinja) hozta nyilvánosságra, mely szerint Margrét beleegyezett abba, hogy a zenekar publicistája legyen, és erre vonatkozó szerződést írt alá néhány héttel ezelőtt, tehát rajta van a Hatari fizetési listáján. A cikk azt is megjegyzi, hogy a Hatari „megdöbbentően váratlan PR-kampánya működik". Fake news?

A májusi elődöntőn továbbjutottak, a döntőben pedig az izraeli technikusok érzékelhetően igyekeztek kép- és hanghibákkal rontani a banda élő előadását. De mindez kevés volt, hiszen a 10. helyet sikerült megszerezni és bár hiába nyilatkozták minden alkalommal, hogy meg fogják nyerni a versenyt, megdöntik a kapitalizmust, stb., ez nem következett be. Érdekességképpen fontos megjegyezni, hogy míg a magyar szakmai zsűri egyetlen pontra sem értékelte az izlandi fellépőt, a magyar közönség a szavazatok maximumát, 12 pontot küldte a produkcióra. (Elnyomók és elnyomottak?) A világhírnév pedig összejött, a Hatariról beszéltek Amerikától egészen Palesztináig, ahol hatalmas tetszést aratott, hogy minden szabályt megszegve, és a biztonsági őrök éberségét kijátszva az eredményhirde-

téskor Matthías előhúzta a palesztin zászlót, amit a lábára tekerve a csizmájában csempészett be a showműsorra, hogy egy pár másodpercre fel tudja villantani a kamerák előtt. A Palesztina melletti kiállás egyértelmű és erős politikai akció volt, hatalmas kockázattal és veszéllyel járt, de tovább egységesítette a világban a Hatari akkorra már meglehetősen sokszínű, széles és szabadságért rajongó táborát. A Hatarit hősként ünnepelték onnantól, további követőket szerezve, még akkor is, ha sietősen kellett távozniuk, ráadásul a hazafelé tartó gépen az izraeli légitársaság személyzete bosszúból egymástól elszeparáltan, szándékosan a legrosszabb ülésekre osztotta őket. Aki azt gondolta, hogy ennyivel be is érték, a hírverés megvolt, mehetnek haza, az nagyot tévedett.

„Soha nem borulunk le többet" A legextrémebb zenei együttműködés

Ugyanis mire eljutottak volna Izraelbe, előtte még összebarátkoztak Bashar Murad queer palesztin popzenésszel, aktivistával, akivel a jerikói sivatagban rohamtempóban leforgatták videójukat, a **KLEFI / SAMED** c. közös számukhoz. A szokatlan öltözékek, a por és homok, tevék, palesztin zászló, szabadságharcos beállások valamint az izlandi és arab nyelv keveréke a legkülönlegesebb zenei kooprodukció, ami valaha volt a zenetörténelemben. Sok közös szálon kötődött egymáshoz a két előadó, legyen az a LMBQT szcéna, a do-it-yourself attitűd, a fétis, a BDSM, a szabadságjogok, valamint az elnyomó establishment gyűlölete közti masszív különbségek alapos ismerete. Ami azonban külön színt ad a csoportnak, az mindazokban az ellentmondásokban tetten is érhető, ami a pro- és

anti-demonstrációk sorából fakad. Egyszerre lenni palesztin-pártinak, meleg- vagy transznemű-pártinak, rendszer-, konzum- és kapitalizmusellenesnek is lenni, mindezeket összehangoltan művészetileg kifejezni tudni, erről a Hatari szakkönyvet írhatna. Ne feledjük, sokan sokfélével próbálkoztak előttük is, elég csak az orosz punk-aktivista Pussy Riot-ra gondolni. Mindemellett az egyébként író-dramaturgként is dolgozó, szamurájhörgő-hangú Matthías mellett homoerotikusan tekergő és felsőbb oktávokon vokálozó Klemens bútorasztalosként szerzett szakképesítést és a produkcióikhoz maga tervezi a berendezést, így jön össze sokféle képesség és gondolat a zene és az akcionizmus mellé. Az együttműködésbe még az is belefért, hogy a palesztin divattervező céggel, a tRASHY teammel is stratégiailag együttműködjenek és közös promóciót csináljanak.

Bizalom, őszinteség, merészség, őszinteség: a Neyslutrans lemez

Kezdjük az albumborítóval. Ha csupán a körfűrészes logó lenne rajta fekete alapon, azt is megkajálná mindenki, azonban ez a mesterségesen megöregített, fehér ruhás, albínószemű menyasszony (vagy koszorúslány) kis virágcsokorral a kezében sokkal jobban kifejezi, mi vár a hallgatóra, ha felteszi a lemezt. A krómcsillogásba forgatott és nehezen olvasható Hatari schriftzug (szöveges logó) most már látszólag megőrződött, viszont a fehérben tündöklés közben ünnepi hangulatot jelez, meg feszültséget is. Esküvő van itt kérem a Halállal, a pusztulással, a mindent megrontó kapitalizmussal, elnyomással lépünk frígyre (újra meg újra).

“HOL VOLTÁL? HOVA TARTUNK MOST, MODELL-ORSZÁG?”

A lemez első fele igazi slágerparádé lett. Az indító felvétel élőben 2019 májusában hangzott el elsőként élőben. Az **Engin Miskunn** (Nincs kegyelem) mindent hoz, amit eddig a zenekartól ismertünk, erős agresszív hörgős vokál, lüktető alapok és tüdőből köpött “Höhh”. A felvételhez készített videoklip vizuálisan ismét nagyon erős: nyálkában tekergő másodvokálos negédes hang, kihalt utakon végigmasírozó frontember, bevásárlóközpontban müzlisdobozok és hűtőrekeszek közt fetrengőző másodvonalas bandatagok, hófehérbe öltözött, fakó arcú szektatagok á la Midsommer. Ilyesmit csak az északi népek képesek összehozni, ve-

“SOKAT SZENVEDTEM, ÉS ELLENÁLLTAM. ANNYI ÉVET ELVESZTEGETTEM. ENNYI SOK SZENVEDÉS UTÁN KITARTÓ VAGYOK ÉS NEM FOGOK LEBORULNI”

gyük figyelembe, hogy déli államok ritkán szoktak ilyen képi eszközökkel élni. A **Spillingardans** (Korrupciótánc) egy ismert és közkedvelt nóta, szépen kikeverve vezet minket tovább a kiadott düh rücskös aszfaltján.

A **Klámstrákur** (Pornófiú) a korábbi live verziókhoz képest fel lett pörgősítve és sokkal táncosabb lett, mint ahogy eddig hallani lehetett. Nem feltétlenül a szexipart kell felidézze bennünk, sokkal összetettebb képpé lett szőve a klasszikus önértékelési zavaroknak.

A **Klefi/Samed** (Kamra / Állhatatos) ismerhető volt korábbról is, ez az izlandi-arab kooperáció, egy meghackelt plátói hasonlat, a barlangban, pincében, kamrában leláncolt, igazságért, szabadságért, tudásért harcolni képes ember kinyilatkoztatása, aki kitartóan keresi az utat a fényhez és nem borul le semmiféle hatalom előtt.

A **Þræll** (Rabszolga) szépen pulzáló, érzelmes és felszabadító dal az alá-fölérendeltségről, tekintsük ezt akár piaci, akár párkapcsolati vagy netán szexuális értelemben. A **Hlauptu** (Fuss) az izlandi rap-lánypárossal közös produkció, valójában egy eredetileg 2017-es felvétel és nem Hatari szerzemény. Az első olyan szám, ami valamennyire indifferens a sorban. Akinek valamiért Oroszország ugrik be, az nincs egyedül ezzel, kicsit tényleg úgy szólal meg, mint általában az ottani underground produkciók. Ami viszont a kohéziót megteremti a szerkesztésben (a gyengébbecske szöveg ellenére), itt a másik (a fogvatartó szemszögéből) látjuk az ember-ember közötti, alá-fölérendeltségi relációt.

A **Hatrið Mun Sigra** (A gyűlölet fog uralkodni) az LP egyik oldalának utolsó felvétele, a közismert eurovíziós sztártrack, ami egyben a pusztulás előrejelzésével le is zárja a lemez első, tombolósabb) felét. Annyiból “Xtended” a korábban ismertekhez képest, hogy kapott egy 6 másodperces intrónyújtást, egyéb adalékanyagot, új effekteket, bármi meglepő csavart nem tartalmaz.

Az anyag második fele rendes vegyessavanyú (mondhatni csalamádé): első hallásra rendesen meglepi az embert, azt a benyomást kelti, hogy a délelőtti nyers

és erőszakos darálás után délutánra már egy temetésre is kell mennünk. Igen meglepő albumszerkesztési elv ez, de mégis működik. Egyszerűen kétségbeesett gyászba keveredik bele, ez mindent elmond a világunk jelenlegi működéséről is, mármint, hogy nincs remény, a virágcsokrokok elhervadnak (száraz szirmok a belső borítón!), a rendszerek, az eszmék elbuknak, így-is úgyis mindennek vége. De amíg eljuttatnak bennünket oda, addig is beszúrkáltak egy kis vendégszereplést közé, hogy semmiképpen ne legyen egyenletes a menet, inkább hullámvasutazzunk egyet lelkünk kacskaringós pályáin. Aki felteszi a második (B) lemezt, az egyből egy szívszaggató klasszikus hegedűszólóval kell szembesüljön Pétur Björnsson jóvoltából, ami elnyújtott intrónak is bizarr, igen kellemetlenül hat indításnak. A **Spectavisti Me Mori, Op. 8** (Szeretnék meghalni, 8. tétel) átvezetése azonban zseniálisan, vágatmentesen sikerül a **14 Ár** (14 év) felvételbe, amely visszaterel a nyersességbe, tempóban jobban feltekert, ennyi nagyjából a kapcsolódása a lemez első feléhez (vagy az első lemezhez). Ez a szál az elnyomó-elnyomott páros egybefűzött, torz, hazug párbeszéde, amely kiváló példája a toxikus, bántalmazó párkapcsolatoknak, egyszerre okoz megalázást, fájdalmat, örömöt és függőséget. Az **Ógleði** (Hányinger) egy lágy, depresszív, sőt, érfelvágós dal mindennek a hiábavalóságáról, reménytelenségéről, amelyből az utolsó strófás frontember-ordítozás hozza csak ki a hallgatót, azt viszont drasztikusan.

Aztán egy újabb izlandi vendégszereplő jön. Itt jegyezném meg, mintha a Hatari csak úgy simán felpakolta volna volna őket a saját vonatára, hogy ők is utazhassanak, sütkérezhessenek ebben a dicsfényben: ez lehet árukapcsolás, az izlandi zene önzetlen promótálása, ezeknek az új előadóknak némi népszerűségi csont dobása, együttműködésekre nyitottság demonstrálása külvilág felé, kitöltésre váró hely a lemezen, amivel megbíztak embereket és papíron gondosan leszerződtek erre a feladatra, tulajdonképpen akár komoly zenész-barátság, ideológiai szimpátia is bejátszhat. A Cyber hip-hop duóval készített közös munka, a **Hlauptu** (Fuss) és a Svarti Laxness közreműködésével felvett, expresszív apokaliptikus képekkel operáló **Helvíti** (Pokol) “gengszter rap” persze elég testidegennek hangzanak a Hatari-darabok közé illesztve, ahogy a szimfónikusok is. Furcsán veszi ki magát, kb. mintha egy klasszikus Edda lemezen itt-ott becsúszna hol egy Animals Cannibals, hol meg egy Bëlga-szám, aztán még esetleg egy Szalóki Ági is, mindez “csak úgy, azért, mert”. (Ne felejtsük: a Front Line Assembly is követett már el hasonló akciókat.) Azonban ezek a számok sem feltétlenül rosszak, sőt igazán respektálható, hogy viszonylag áttekinthetően rövid múlttal rendelkező, fiatal előadóknak adtak esélyt felkerülni erre a lemezre, bemutatkozni a

világnak egy gondosan összecsomagolt és szerkesztett, rivaldafénnyel teljes természetességgel beszórt művészeti termékben. Industrial, techno, metál, izlandi hip-hop, hegedű, vegyes kórus… ez így egyben? Komolyan? Végülis a Hataritól merev szabályok követését elvárni igazán nagy butaság lenne, különösen, mert ezek a számok, bárhonnan is nézzük vagy hallgatjuk, szoros szálakkal fűződnek egymáshoz is és a lemezegységhez, annak tematikájához is. (Néha még üdítőleg is hat akár ez a fajta változatosság, mivel nem is lehetne végighörögni és zörögni egy teljes lemezt mérgesen, mert az éppenséggel kontraproduktív és kimerítő is lenne.)

A **Nunquam Iterum, Op. 12** (Soha többé, 12. tétel) az IUA (Iceland University of the Arts - Izlandi Művészeti Egyetem) növendékeinek vegyeskórusával ismét egy olyan (ráadásul ritkaságszámba menően latin nyelvű!) darab, ami felvezetésként szolgál a maga emelkedett, diszkrét kitartottságával és ünnepélyességével, hogy eljuttasson bennünket a lemezt lezáró gyönyörű zárószámba. A **Niðurlút** (Megalázva) az összetört szívek szirénhangján megszólalni képes, fiatal divatmodell-vokalista-dalszerző, Guðrún Yr Eyfjörð Jóhannesdóttir (színpadi nevén: GDRN, azaz GuDRuN magánhangzók nélkül, ezt azért egyszerűbb is leírni a hétköznapokban, mint a teljes nevét) kristálytisztaságával képes magával ragadni a hallgatót. A lemez végére teljesen kihuny minden erőszakosság, lázadás, ellenállás, elfogy az összes harciasság és karcosság. Minden komorságba, depresszióba fordul, a csalódás leírhatatlanul tud fájni. Mégis azt kell mondanom, a lemez erre az utolsó pár percre érik csak be igazán, ekkor adja meg a kegyelemdöfést a léleknek. “De hát ez most…mi volt? Ezt hogy a fenébe hozták össze? Hát a Hatari nem is ilyen zenét nyomott eddig!” - mondhatná az egyszeri rajongó, de az elvárásmenezsment az már egy más kérdés. Épp ettől zseniális művészeti csoport ez, és nem csupán két izlandi polgárpukkasztó fiatalember dühöngése és gender-szadomazo lázítása, hogy egy érett, egyszerre nyers, hangzásában agykapirgáló és léleksimogató, profin szerkesztett és kitalált művet tettek le az asztalra. Önmagukon kívül az égvilágon senkinek nem akartak semmit sem bebizonyítani, tették, amit jónak láttak, és a közönségnek is megmutatták, hogy egy egyszeri eurovíziós szereplés alapján nem skatulyázható be egy előadó, nem lehet rájuk sütni a kommersz-bélyeget, ahogy a többi sztereotípiával szemben is rohadtul rezisztensek bírnak lenni, kőkeményen képesek dolgozni, koncepcionálni, gondolkodni, alkotni és kezelni a hírnévvel járó felhajtást is.

A Hatari ezzel a lemezzel (és nyugodtan tekintsük csak ezt egy debütáló lemeznek, ha nem is csatornázta át a népszerű **Neysluvara** EP egyébként zseniális számait ide), egy igen komoly sztenderdet hozott létre, még akkor is, ha a műfaji taggelők véresre vakarják a homlokukat, hogy miképp osztályozzák be a ‘techno’ és az ‘industrial’ kulcsszavak alá ezt a művet.

Mi vagyunk a termék - Mi vagyunk a fogyasztók.

A **Neyslutrans** (Fogyasztási transz) azonban minőségében és agresszivitásában is olyan, mint a levelek alatt csendben lapuló, de ugrásra kész mérgeskígyó. Nyilván a fanatikus Hatari-rajongók, északlelkű, hidegtűrő alternatív népek kritikátlanul imádni fogják az összetettségét és örökzöld kedvencük lesz, míg mások kiábrándultan el fognak fordulni a zenekartól és további munkásságától. Azonban ez a lemez, amellett, hogy korszakalkotó is, merészsége okán a zenekarba is könnyen mérget haraphat. Ugyanis megismételhetetlen. Beállítottak maguknak egy világrekordot, a lemez megjelenésétől számított 1 órán belül elszabadult az internet tőle. Ezt pedig igen nehéz lesz megismételni vagy akár megugrani is. Végülis a kígyóméregtől meg lehet halni, befogva és kinyerve viszont életmentő gyógyszer is készíthető belőle. Nem lennék most a Hatari helyében. Bár ha mi nem is, ők biztosan tudják már, hogy a tervek szerint mi a következő lépés. Most mindenesetre megturnéztatják Európában a zenéjüket, és nehéz elszakadni a moszkvai fellépés felvételeinek a látványától, ahol a színpad előtt sikoltozó tinilányok csápolnak a szexidoljaik platformcsizmás lábai előtt. Hogy ez miként befolyásolja a Hatari további karrierjét, azt nehéz lenne megmondani, de ez volt a helyzet az IAMX esetében is, aztán a koncertközönség szépen lecserélődött egyre idősebbekre és nem azért, mert hirtelen megöregedtek. Azért egy tinibanda kategóriából kitörni nem lehetetlenség, a Depeche Mode is sokáig annak volt elkönyvelve és nézzük meg most. Az viszont több mint izgalmas és feszítő kérdés, hogy milyen hosszan lehet (sőt, lehet-e egyáltalán) fenntartani az antikapitalista, szivárványszínben pompázó, szabadságharcos imázst egy ilyen gyors és hangos berobbanás után. Remélhetőleg a Hatarinak erre is lesz azért majd valami agyafúrt terve.

JÖVŐ

RESERVED
OUTDOOR
EQPMNT
ALL-SEASON OUTWEAR
ENGINEERED AND DESIGNED TO KEEP YOU WARM AND DRY INDEPENDENT OF THE OUTSIDE CONDITIONS. FABRICS USED FOR PRODUCTION OF THIS PIECE OF GARMENT ARE CRAFTED FOR YOUR ULTIMATE COMFORT.
8 x 2,5 x 560
N 904 858 05
NEW ZEALAND

BIZALMAS

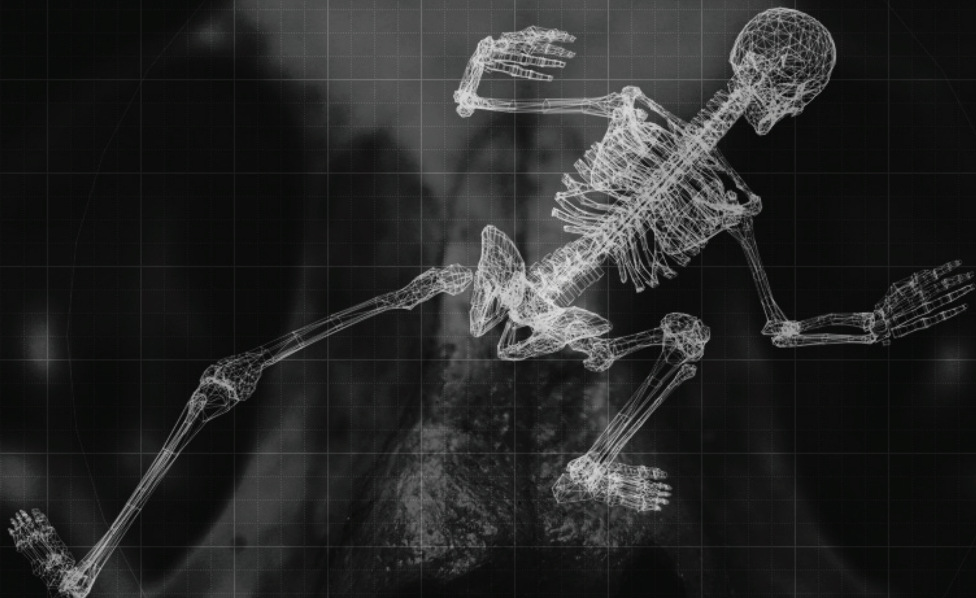
Roboter als neue Arbeitskollegen

III. Dresdner Industrial Nach
Damian Catera (...), Ex-ConDemek
SKROL (Cz) und Einleitungszeit (Sk)
24. Mai 2002, Nachtcantine Dresden
Industrial-Disko: DJs Eternal Noise & Martyn Flash

BIZALMAS

TÁRSADALOM

EMPELDE: KONCEPTALBUM VAGY SEMMI

A 2019-es év elég termékeny volt számodra, hisz 4 lemezt és egy EP-t is megjelentettél a Bandcamp-en. Mit mondanál az elmúlt évedről?

Az ambient műfaj tulajdonképpen egy nagy hazugságra épül. Arra a hazugságra, hogy a világgal amúgy minden annyira nagyon rendben van. A lounge és az összes easy listening anyag is elaltatja a hallgatót, meditálhat közben, azonban ez megtévesztés, beképzelés és elhitetés csak. Közben meg a világ amúgy körülöttünk darabjaira hullik, de nem kívánunk odafigyelni. Az EMPELDE projektben kezdettől fogva EBM-et akartam csinálni. Zúzós, nyers, munkázós, lázadó kísérletezést, de valahogy mindig mikor nekiálltam hangokat felvenni, szekvenciákat generálni, végeredményként inkább lassabb, sötét ipari ambient alapok jöttek ki. Egy idő után be kellett látnom, hogy bármennyire is táncolható zenéket akarok erőltetni, az ambient sokkal jobban megy nekem, tehát én is csak hazudok, ettől állandóan kellemetlenül éreztem magam. Ezt 2019-ben sikerült talán először áttörnöm és helyes arányban kikevernem koncepciólemezeimen. Ezért is volt túltermelés, mert szélesre tárt ablakon keresztül áramlottak be az ingerek és a hatások hozzám, csak le kellett ülnöm és rögzíteni őket. Szóval kiváló év volt!

A Félelemvezérelt Jövőtervezés és a Robotok falun ezért más mint a korábbi anyagaid. Az első egy lázadó, ugyanakkor komor punk-EBM lemez lett, súlyos üzenetekkel, míg az utóbbi akár egy vicces meselemeznek is mondható.

A Félelemvezérelt Jövőtervezés egy áthúzódó, sokat halogatott projektmunka eredménye. Korábbi években bukkantak fel ugyan belőle töredékek, viszont nem állt össze egységgé, ezért hagyni kellett érlelődni a dolgot. Amiből nem lehet EMPELDE koncepciólemezt kovácsolni, az teljesen érdektelen számomra. A munkálatok még 2018 novemberben kezdődtek. Ilyenkor általában mindenki a karácsonyon, vásárláson vagy évzáró bulikon pörög ezerrel és bár totál széthajtva és kinyúvadtan, de valahol naív optimizmussal gondol a következő évére, tervezgeti, hogy majd jövőre minden jobban, de sokkal jobban alakul. Pont az ellenkezőjét gondolom erről. Félelemmel, kétségekkel telítve kell tervezni a jövőt, belekalkulálni a drasztikus véletlent, kiszámíthatatlant és a sűrű hullámokban érkező káoszt is. A téli hónapokban veszem elő legtöbbször az eszközeimet, mert olyankor már végre senki nem piszkál semmiféle feladattal, visszavonulhatok a világtól, és ünnepi készülődés helyett inkább leszűröm a saját évem nagy tanulságait és beteg hangokat generálok belőlük. Az anyag ennek a lenyomata: semmilyen körülmény között nem állunk neki légvárakat építeni, mert nagyon könnyen megnyekkenhet az egész.

A Robotok falun ezzel szemben inkább szarkasztikus paródia lett.

Mindkét album erős társadalomkritikai jelleggel bír, csak másként. Ami kimaradt az első albumról, mert túl vidámnak, könnyednek hatott, azt felhasználtam a Robotok falunhoz. Az ötlet onnan indult, hogy már rengeteg riogatás ment eddig is, hogy jönnek a gépek, elveszik a munkánkat, az automatizáció megszüntet foglalkozásokat, a mesterséges intelligencia túlnő rajtunk és hasonlók. A lemez azt az alaptézist járja körül, hogy a klasszikus magyar vidék népe, az aprófalvak lakói a médián keresztül megszűrve ténylegesen mennyit is érthetnek meg vajon pl. a Dig Datából, AI-ból, robotizációból, miközben az egyszerűbb propagandát vagy konteókat is könnyedén magukévá képesek tenni. A technológiai fejlődés főként a nagyvárosokat éri el, így merész gondolat, hogy miként nézne ki, ha végül begyűrűzne a falvakba is. A lemezen modellált világban, ahol egyszerre van jelen a lakhatási válság inverze, a sufnituningos állandó magyar barkácsolások, a mezőgazdaság fétise, az eltunyulás, alkoholizmus, a mértéktelen médiafogyasztás, a vidéki fiatalok vákuumos élethelyzete, keveredve az előítéletekkel,

eltúlzott reményekkel és a hirtelen berobbanó, féktelen technológiai fejlődéssel, ez azért rengeteg érdekes szituációt képes felvonultatni, ami egyszerre vicces és végtelenül szomorú is egyben. Ahogy az is, hogy csak egy szét- és összeszerelő ország vagyunk, még ha ennek az ellenkezőjét is állítják folyton kellő pátosszal.

A nyár folyamán pedig megjelent egy kétrészes original soundtrack albumod is Szekszárd, örökkévalóság és Szekszárd, hiábavalóság címmel. Miért pont Szekszárd?

Márciusban egy zenésztársam budapesti klubkoncertes fellépésekor összefutottunk a mellékhelyiségben. Akkor ott megkérdeztem tőle, hogy miként áll az inspirációval, hogy ír új számokat? Mire csak annyit felelt, hogy „rengeteg dologról lehet zenét írni, a fő, hogy autentikus legyen!" Ez szintén csak egy zenei geg, egy furcsa kísérlet, aminek egyik háttere az, hogy az EMPELDE eredendően egy szekszárdi, tehát erősen vidéki formáció. Az abszolút jelentéktelen, elfeledett megyei jogú város rengeteg feldolgozatlan témát, érdekes és bizarr helyszínt, hangulatot és el nem mondott történeteket vonultat fel. Már régóta szerettem volna a város különböző pontjainak, épületeinek, szobrainak hangulatát valahogy zeneileg konzerválni. Szekszárdról mindenkinek egyből a borok és a szüreti fesztiválok ugranak be, de emellett tele van misztikummal, hétköznapi tragédiákkal, enyészettel kevert keserűséggel is, elektronikus zenekari múltja meg tudtommal egyáltalán nincs, a város punkokkal és rockerekkel volt tele mindig is, most már azt se nagyon találni. Ez így nyilván nem éppen turistacsalogató, hanem éppenséggel egy kifordított zenélő képeslap, ahol simán megfér a romantikus lakótelepi tangó mellett a garázsváros ridegsége és a galambürülékkel vastagon beborított, elhagyott épületek látványa is. Ennek a dupla OST-nek egyébként nincs filmes megfelelője, nem kötődik semmiféle videoanyaghoz és teljesen szükségtelen is, mert ha itt élsz, minden nap láthatod ezeket a helyeket a saját szemeddel is és azt is, ahogy a város már évtizedekkel korábban leszakadt mindenhonnan. Aki a koordináták mentén és a lemezek felvételeit hallgatva végigjárja ezeket a pontokat a városban, filmszerű élményben lehet része, mert a helyszínek és a számok egymásba kapaszkodnak, a hangulatiságuk pedig elődomborodik. Szándékosan nem csináltam semmiféle promóciót a lemeznek, mert roppant kiváncsi voltam, hogy a szekszárdiaknak mikor tűnik fel egyáltalán, hogy egy ilyen 20-tételes zenei mű készült a városukról. Mostanáig senki nem bukkant rá, sikerült teljesen észrevétlennek maradnom ezzel. Örökkévalóság és hiábavalóság egyben, minden időtlen és el is múlt. Erről szól ez a dupla album.

Négy sorlemez után még december elején megjelentettél egy 6-számos EP-t is, VUCA címmel. Mit takar a cím?

A VUCA egy rövidítés, eredetileg az amerikai hadseregben kezdték használni a hidegháború utáni világrend leírására. Egy gazdasági oldalon olvastam, hogy a VUCA-világ nem kedvez a pontos terveknek. A számok címe egyébként tartalmazza a feloldást, a gyors változékonyságot, kiszámíthatatlanságot, bonyolultságot, és a bizonytalanságot, ami jellemzi a mai világunkat és logikailag szorosan kapcsolódik bármelyik korábbi EMPELDE sorlemezhez is. Csupán egyetlen hétvégén lett rögzítve, effektíve pár óra leforgása alatt. Elkezdtem szoftveres vintage dobgépekkel játszani, lekódoltam ritmusokat és borzasztóan lekötött mikor a hangsávokat ki-be kapcsolgatva visszajátszottam. Tehát az a hat felvétel végeredményben egy rögzített improvizálás. Négy szám a VUCA négy betűje, kettőt meg binárisan neveztem el, csak azért, hogy legyen benne feladvány is és hátha akadnak még olyan hozzám hasonló kockák, akik a bináris kódot vissza akarják majd fejtik, mert érdekli őket, hogy mi is a szám címe.

Mit lehet megtudni az EMPELDE további terveiről?

Az EMPELDE mint lo-fi EBM és industrial ambient egyszemélyes projekt 2020-ban lesz tíz éves. Sok-sok kísérletezést takar és tulajdonképpen a kimutatható eredménye 12 megjelent lemezt. Nincsenek kőbe vésett terveim, folyamatosan dolgozom mindig valamin, a lényeg, hogy erős koncepció legyen mögötte. Előkészületben van egy újabb 10-számos album Emberközi Kötőanyag címmel, amely az emberi kapcsolatok kilátástalanságáról és nehézségeiről fog szólni. Emellett ideje leporolni, újrakeverni és befejezni az Élet, munka, halál, valamint a Nem jársz sötétségben kiadatlan anyagokat is, melyek trilógiát képeznek a Törött csontú kezeiddel versz Istenem albummal. Sok aprólékos utómunkát igényelnek és aligha akarom majd elkapkodni. Van még egy súlyos EP-ötletem is, amely nagyon aktuális, család-, és erőszakpolitika-barát témát dolgoz fel, de erről még nem szeretnék idő előtt nyilatkozni.

Mit remélsz 2020-tól?

Sohasem táplálok nagy reményeket a soron következő évekhez. Az EMPELDE projektet egy live performansszal színpadra akarom vinni, látni a közönség reakcióját közelről, hogy működik-e ez az egész élőben is, vagy nem.

Gut sitzen, sehen und fühlen

INVAZÍV TÖRTÉNETEK

Te meghalhatsz, de én nem

Saját fogaim csikorgására ébredek 4.12-kor. Kibotorkálok mezítláb a konyhába a hideg kövön, felhajtom a tegnapi állott tea maradékát. Az elmúlt napjaimra gondolok, a megaláztatásokra, azokra, akik mindenek felett állóknak hiszik magukat. Élezgetik mérges nyelveiket, csak valaki észrevegye már őket végre. Mert a figyelemmenedzsment manapság minden. Ha nem figyelnek elegen és elég intenzíven rád, akkor szinte halott vagy, senkit sem érdekelsz.

Nem mintha engem érdekelne. A kódom épp ellentétes. Nem feltűnni, beolvadni, észrevétlennek maradni. Erre képeztek ki, az a generációs főprogramom, hogy álcázom magam. Hol homoszexuálisnak, hol bigott katolikusnak, máskor meg brókernek, dilinyós punknak, sármos szívtiprónak, rockzenésznek, futballhulligánnak, bankigazgatónak, hintavasnak vagy épp hintalónak. Ameddig nem tűnik fel senkinek, addig okés vagyok. Amint nem a megfelelő nyelvezetet, álcaöltözéket használom, azonnal rábasztam. Mert aki hosszú ideje egy társadalmi csoport fontos alkotóeleme, az azonnal kiszúrja a hibát. Olyankor nekem annyi. Vagy benne maradok a szerepemben, improvizálok, vagy menekülnöm kell és annak az álcának jó darabig vége. Hogy miért is csinálom? Egyrészt szórakoztat. Másrészt hackelem az embereket, mert bárki bármit is mondjon, az ember bonyolult kód. Gyakran saját ősforrásukat sem képesek megfejteni. Aztán ott van még perverz élvezetként a figyelmük tesztelése. A szerzett tapasztalatok viszont rengeteg csalódást okoznak. Teóriám, hogy mindenki annyira mélyen bele van már temetkezve önmagába, saját isteni fontosságába, a környezetébe, a sikerességébe (vagy éppen annak hiányába), hogy nem képes kiszúrni azt, ha egy olyan vírus mint én, befértkőzik az elméjébe. Ehhez sokszor hazudni sem kell, csak felvenni bizonyos stílusjegyeket, alapnyelvezeti elemeket és ha azt elég jól csinálod, senki se veszi észre.

Az emberek ismeretlenül is egymás torkának képesek esni. A nagy büdös semmiért is. Főleg, ha valamilyen szer hatása, vagy a saját értékrendszerük háziőrizete alatt vannak. Érvelni nem tudnak. Ha nem az ő oldalukon állsz valamiben, akkor feltételezik, hogy ellenük vagy és olyankor azonnal

ütnek. Ezt tulajdonképpen vicces figyelni, hogy meddig képesek áltatni magukat, és mikor jönnek rá, hogy alaposan át lettek baszva - a saját hülyeségükkel. Amit még felfedeztem, hogy kivétel nélkül mindenki halhatatlannak, elpusztíthatatlannak hiszi magát. Olyan szuperhősnek, akivel semmi baj nem történhet. Ezért mindenki úgy is viselkedik a másikkal, mintha az alárendeltje lenne. "Te meghalhatsz, de én nem!" - gondolják gyakran. Emiatt váltak szemtelenné és alázatnélkülivé az emberi válaszok. Felsőbbrendűségről árulkodik minden reakció. Pedig, ha belátnák, hogy egyrészt a Halál mindenki számára elkerülhetetlen és nem is érti a „protekció" meg „korrupció" bevett emberi fogalmait, mivel a Halált nem is lehet lefizetni, ezért mindenkit kivétel nélkül elvisz, amikor arra módja van, egyszerre foszt meg az értéktől és a szennytől is. Azt is elviszi, akit tegnap még annyira kedveltél, másnap pedig már nincs. Ha tisztában lennénk azzal, hogy mind szépen és véglegesen megdöglünk, az is, aki bánt és az is, akit bántanak, akkor akár kivételesen kedvesebbek is lehetnénk egymással, nem nagy ügy, tényleg beleférne az időnkbe. Rajonghat valaki más csapatért, lehet más értékrendszer vagy dogma szószólója, éljenzője, ellenzője, a végén úgyis mind elrothadunk, nem? Akkor meg már teljesen mindegy, miért is kardoskodtunk előtte itt a Földön. Bármennyi tiszteletet megadhatnánk egymásnak, a Halálnak, magának az Életnek is, de nem, nem foglalkoztat minket, le sem szarjuk. Csak vágtatunk át a napokon, egymáson, romokon, mindenen. Bele se gondolunk.

Megborotválkozom, szeretem, ha sima az arcom. Lassan csinálom, mint az utak melletti munkagépek, amelyek miatt mérgelődsz, hogy nem tudod miatta a feltorlódott kocsisort előzni, száguldani a Szent Céljaid felé. Hogy a következő kanyarnál nagy gázzal kisodródva mérgedben feltekeredhess a fára és másnap senki se tudjon veled beszélni többet, mert az elrothadás útját választottad inkább. Nem volt elég jó neked az a kellemes tempójú, ítélkezésmentes élet, amit kaptál és amit nem becsültél meg. Inkább a gázra léptél rendesen. De ez nincs hatással azokra, akiket megaláztál, ugye tudod? Lehet egy nap Te is sorra kerülsz, mikor elcsíplek azon, hogy sem az élőkre, sem a holtakra, sem a Sorsra nem gondolsz, csak szimplán godmode-ban tolod a full kretént. Nem nagyon fogok rajta tétovázni, hogy lerántsam rólad a leplet, és megmutassam: valamit nem tanultál meg. Nem figyeltél senkire és semmire, csakis saját magadra.

De én már nem osztom az észt se. Mindenkinek úgyis magának kell megtapasztalnia, amit kiszabtak rá. Ezért nem avatkozom bele semmibe, de nem is érzem, hogy helyem lenne ebben a közösségben. Nem tartozom senkihez, és így vagyok boldog. Nem tudok beszélgetni veletek arról, ami elvisz benneteket saját magatoktól. És már nem is zavar.

Amúgy csak kérdezem... az amnéziának, egónak és gőgösségnek hogyhogy nincs világnapja?

Lopó

Az első drónom hangos volt és feltűnő. Aki bikini felsők szabadtéri begyűjtésére specializálódott, mint én, nem hagyhatja figyelmen kívül ezt az igen fontos tényezőt sem. A zaj- és méretcsökkentés érdekében innovatív megoldásokkal éltem, így már nem csak a teraszokon kiteregetett száradó bikiniket tudtam összelopkodni a tulajdonosaik távollétében, hanem merészebb akciókba is foghattam. Minimálisra fogtam a rotorok zaját, növeltem a teherbíró-képességet, a motort pedig lágy zselétartályokkal vettem körbe. A bikinilopás technikai sport, sokféle kompetenciát igényel, így mindenre gondoltam, bár a ruhaszárító csipeszekkel azért sokszor meggyűlt a bajom. Aztán egyre jobb fogó manipulátorokat használtam, begyakoroltattam az eszközzel a mozdulatsort, így már ez sem volt többé akadály. Figyelnem kellett viszont a széljárásra, a vizes bikini súlyára, főleg ha szivacsbetét és merevítő is volt bennük. Hogy miért nem inkább melltartókat vagy bugyikat loptam? Mert az unalmas, abban nincs kihívás és nincs különösebb gyűjtői értéke sem. Viszont a bikini felső igazi ínyenceknek való, nyári vadászidényes zsákmány! Lelki szemeim előtt láttam, ahogy a viselője még saját magán tenyérrel kifacsarja belőle a vizet. Ez a gondolat jelentősen növeli az eszmei értékét, ami pedig holmi hétköznapi elnyűtt melltartókról nem mondható el. Egy-egy megszerzett különleges darab, mérettől függetlenül az egyre bővülő gyűjteményem ékköve lett. Vadászterületeim kezdetben a panelek erkélyei voltak, bár ott ritkán volt jó fogás. Utána egyre gyakrabban a gazdag, kertvárosi övezetek körül lófráltam a drónommal. Műholdas képeken kinéztem olyan villákat, ahol kültéri medence is volt, mivel a tehetős asszonyok ott nagyobb

eséllyel akasztották ki pancsolás után száradni gyanútlanul a vizes bikinijüket. Egyszer a drónom kamerája közvetített egy képet, amint egy strassz kövekkel alaposan kirakott, fekete Lycra anyagból készült, extra méretű darab a gazdája szeme láttára emelkedett a magasba. A nő ott állt lefagyva a látványtól, a viszkis pohár megállt a kezében, az álla leesett, a szemei pedig elkerekedtek. Nem tudott mit kezdeni azzal a bizarr helyzettel, hogy egy repülő géprovar épp most fújta meg a bikinijét a fonott kerti napozóágyról. Még a víz is csöpögött belőle, ahogy a magasba lendült. Nem sajnáltam őket. Majd vesznek másikat. A fiókjukban biztosan lapul még pár további drága szett, nem ez fogja tönkretenni az esedékes álomnyaralásukat. Egyszerűen kis(értékű) diákcsíny volt ez extra adag adrenalin fröccsel, tényleg nem egy katasztrófa.

Egy nap viszont hiba csúszott a számításomba. Épp egy csinos vállalkozófeleség bikinijére csaptam le, ami a teraszon felállított ruhaszárítón pihent pár aprócska tanga társaságában. A férje elmélyülten törölgette városi terepjáróját a garázs előtt, a nő pedig törölközőből tekert turbánnal a fején tett-vett a balkonon. A nap hétágra sütött, szélcsend volt, teljesen kedvező körülmények az észrevétlen csaklizáshoz. Viszont sajnos nem számoltam azzal a kis bestiával, amelyik egy sarokból nyílvesszőként rontott elő és hangosan ugatva támadta a drónomat. Azonnal ledermedtem! A helyes menekülési irányt egy rossz manőverrel el is vétettem, ezért a drónnal kis híján az eb fejére koppantam. Emelkedni kezdtem, majd rántottam egyet a lopón, de a zsákmányom pántja beleakadt a kertben álló fa egyik ágába. A lopó felnyögött, éreztem a küszködését, a motorját azonban semmiképpen nem akartam leégetni. Így hát kénytelen voltam elengedni a zsákmányomat és fedezékbe vonulni. A páros persze azonnal felfigyelt a csetepatéra. A nő rikácsolva abba az irányba hadonászott, ahol három méteres magasságban fonnyadtan ott csüngött az ág szélén a szép virágmintás bikini felsője. A kiváncsiskodó idős szomszéd úr a sövény mögül meglengette szalmakalapját és kacagva átrikkantott:

- Látja szomszéd? Ezek a büdös nyestek már mire nem képesek? Na, várjon, hozom a létrámat, aztán leszedjük azt onnan valahogy!

Hirtelen kurva nagy szomorúság tört rám.

I M P R E S S Z U M

HUN
INDUSTRIAL
TECH

3. szám | 2020. február

A magazinban szereplő kritikai írások, elemzések, recenziók, élménybeszámolók, novellák a szerző adott időben keletkező szubjektív véleményét és ízlését tükrözik, melyek törvényszerűen bármikor meg is változhatnak.

A kiadványban szereplő képek, albumborítók szabadon elérhető online közösségi oldalakról származnak. A rovatelválasztó oldalakon látható illusztrációs montázsokat maga a szerző készítette. A címlapon szereplő felirat Vad Gábor Giant Robot Army betűtípusával készült.

Mindannyian egy gigászi robothadsereg tagjai vagyunk.

"Az industrial az underground zene zombija.
Nem ölhetsz meg valamit, ami nincs életben."

/ KATSCAN /